

MATIĆA

**EURO 2008.
Crveno-bijele
kockice preplavile
Austriju**

**Predstavljena knjiga Marina Sopte
"Sveto ime Croatia"**

**Obilježen spomendan
na bleiburske žrtve**

**Meri Cetinić rado viđena
gošća u iseljeništvu**

Dok ovo budete čitali, znat ćemo ishod nogometnog EP-a, no trenutačno živimo u velikoj nadi i još većoj nacionalnoj euforiji. Naravno da tomu pomaže i ovo doba godine, dolazeće ljeto i godišnji odmori, pa loše vijesti iz gospodarstva (cijene, inflacija i ostalo) nekako lakše prolaze. Barem do jeseni, koja

bi, po svemu sudeći, mogla biti zaista "vruća".

Upravo sam se vratio iz Sarajeva, gdje smo kolegica Nives Antoljak i ja otvorili izložbu HMI-a u sklopu manifestacije "Dani hrvatske kulture u BiH", koju tradicionalno organizira Veleposlanstvo RH, tj. ataše za kulturu Krunoslav Cigoj. U jednom od prekrasnih prostora Muzeja Sarajevo na samoj Bašaršiji izloženi su radovi naše umjetnice iz Kanade Karen Oremuš, s kojom razgovaram u ovom broju *Matice*, i postavljena izložba "Hrvati u Australiji" autorice Silvije Letica, koju smo tako uspješno predstavili ovdje u Zagrebu u Muzeju Mimara 2006. godine. Govoreći o izložbama, ona o našem izumitelju Ivanu Vučetiću nastavlja svoj put po Hrvatskoj, ovaj put u Puli, o čemu također više u *Matici*.

U našoj je dvorani održano i nekoliko uspješnih promocija, a posebno je zanimljiva ona knjige "Sveto ime Croatia" autora Marina Sopte o hrvatskim nogometnim klubovima diljem svijeta. No, i jedna pomalo neobična – modna revija etnokolekcije Mine Petre "Kninska tkanica na službenom putu" u sklopu međunarodnoga programa "Knin predstavlja Hrvatsku u Austriji".

Pred nama je niz ljetnih programa HMI-a, počevši od seminara "Stvaranje kazališta" u Pučišću od 21. do 30. lipnja. Toga dana u maloj dvorani V. Lisinski u Zagrebu počinje 2. Susret klapa iz hrvatskog iseljništva, koje će zatim nastupiti u Rijeci, Biogradu n/m, Šibeniku, te Supetru na Braču. Na Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu održat će iseljeničku večer, a završni će koncert imati u Tomislavgradu 6. srpnja. A na Zagrebačkom sveučilištu od 28. lipnja do 25. srpnja traje Sveučilišna škola hrvatskog jezika i kulture. O ostalim našim ljetnim programima opširnije u ovome broju.

Jedna od legendi hrvatskog nogometa Krasnodar Rora pripremio je za vas posebni osvrt na EP 2008., a naši suradnici razgovaraju s pjevačkom legendom Meri Cetinić, povjesničarom Nevenom Budakom, hrvatskim slikarom Lovrom Artukovićem, i još vas puno zanimljivih tema i priloga očekuje u ovome broju našeg i vašeg časopisa *Matica*. Želim vam ugodno čitanje, uz nadu da će mnogi od vas ovoga ljeta doći u uvijek lijepu našu Hrvatsku.

Urednik

By the time you read this we will already know the outcome of the Euro 2008 football cup, but for the moment we are living in great hope and even greater national euphoria. This is, of course, helped by the time of year, the coming summer months and vacations, and so the bad economic news (prices, inflation and the rest) somehow seems less painful. At least until the autumn, which could, by all accounts, be a "hot" one.

I have just returned from Sarajevo where Nives Antoljak and I opened a CHF exhibition in the frame of the Month of Croatian Culture in Bosnia & Herzegovina, traditionally organised by the Croatian embassy there, i.e. the culture attaché Krunoslav Cigoj. The works of our Canadian born artist Karen Oremuš, with whom we feature an interview in this issue of *Matica* magazine, are on show at one of the stunning sections of the Sarajevo Museum located at the heart of the Bašaršija quarter, as is Silvija Letica's Croats in Australia exhibition, so successfully staged here in Zagreb's Mimara Museum in 2006. And you can read about Croats in Bosnia & Herzegovina in this issue, and of the impressions I took with myself. And, speaking of exhibitions, the one featuring our inventor Ivan Vučetić continues its tour of Croatia, this time in Pula – more on that in this issue.

Several successful promotions were held at our premises – particularly interesting was the one featuring Marin Sopta's book Holy Name Croatia, which delves into Croatian football (soccer) clubs around the world. And there was also a somewhat unusual one – a fashion show featuring Mina Petra's ethno collection Knin Weavings on a Business Trip, part of the international *Knin Represents Croatia in Austria* program.

Ahead are a number of CHF summer programs, starting with the Creating Theatre seminar in Pučišće from 21 to 30 June. Also on that day at the Vatroslav Lisinski concert hall is the opening of the 2nd meeting of *klapa* vocal groups from the Croatian communities abroad, who will be performing in Rijeka, Biograd na moru, Šibenik, and in Supetar on the island of Brač. The Dalmatian *klapa* festival in Omiš will feature an evening of emigrant *klapa* groups, followed by a final concert in Tomislavgrad on 6 July. The University Croatian Language School will run from 28 June to 25 July at the University of Zagreb. More on our other summer programs in this issue.

Krasnodar Rora, a Croatian soccer legend, has prepared a special review of the Euro 2008 for you, and we have interviews with singing legend Meri Cetinić, historian Neven Budak, Croatian painter Lovro Artuković, and more fascinating topics and articles for your reading pleasure in this, our and your, *Matica* magazine. I wish you pleasant reading in the hope that many of you will come to *Our* always *Beautiful Homeland* Croatia this summer.

The Editor

Mjesečna revija HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LVII
Broj / No. 6/2008.

Ravnateljica HMI / Director CHF
Danira Bilić

Glavni urednik / Chief Editor
Nenad Zakarija

Izvršni urednik / Executive Editor
Hrvoje Salopek

Marketing
Ivana Rora

Lektor / Language Editor
Tomislav Salopek

Uredništvo / Editorial Staff
Željka Lešić, Vesna Kukavica

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print: Vjesnik, Zagreb

Fotografija na naslovnici: HINA

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

- 8 Predstavljena knjiga Marina Sopte
Sveto ime Croatia
- 18 Okrugli stol o hrvatskom književniku iz
Subotice Milovanu Mikoviću
- 22 Modna revija etno kolekcije Mine Petre
- 24 U *Mimari* predstavljena marka s
likom Ivana Vučetićeva
- 25 Projekt "Vučetić" u Puli
- 37 Dr. Eduardo Antonich iz Montevidea
posjetio HMI

DOMOVINA

- 5 Dan Hrvatskog sabora – 30. lipnja
- 6 Spomendan stradanja u Bleiburgu i na
križnim putovima
- 10 Odlično napreduje izgradnja autoceste
Split – Ploče
- 12 Hrvatsko gospodarstvo i Europsko nogo-
metno prvenstvo
- 28 Deseta obljetnica Odsjek 2000 Hrvatska
– Zagreb HBZ-a
- 30 Izložba Karen Oremuš – kanadske
umjetnice hrvatskog podrijetla
- 34 Daruvar: U Ždralovu gradu
- 40 Povijesne obljetnice: Sisačka bitka
- 46 Otok Prvić kod Šibenika: Faust Vrančić u
središtu

SVIJET

- 14 Razgovor: Marinko Bazina predsjednika
HD "Velebit" iz Göteborga
- 19 Proslava sv. Leopolda i II. susret talijan-
skih Hrvata u Padovi
- 20 Obljetnica Hrvatske katoličke misije u
Heilbronn
- 21 Dani zahvalnosti i zajedništva Hrvata u
Kölnu
- 29 HBZ proslavio Jurjevdan u Cokeburgu

AKTUALNO / ZANIMLJIVO

- 13 Zabrinjavajuće stanje Hrvata u BiH
- 17 Predstavljamo mladu povratnicu iz
Australije Stefanie Verkić
- 23 Razgovor s Ivicom Košakom – hrvat-
skim iseljenikom iz Njemačke
- 26 Razgovor s Miguelom Pradosom, direk-
torom Policijskog muzeja u La Plati
- 33 Tuzla: Obilježavanje 320. obljetnice
odlaska Šokaca iz Bosne u Bačku
- 42 Hrvatski slikar Lovro Artuković iz Berli-
na izlagao u Zagrebu
- 43 Izložba "Austrijska veza" – hrvatski
umjetnici iz Austrije u Zagrebu
- 50 Razgovor s povjesničarom Nevenom
Budakom
- 52 Knjiga o Brusju na otoku Hvaru i njego-
vim iseljenicima
- 57 Razgovor s pjevačicom Meri Cetinić koja
je iznimno često nastupala u iseljeništvu
- 64 Hrvatska reprezentacija na Europskom
nogometnom prvenstvu

STALNE RUBRIKE

- 4, 7, 11 Vijesti HR
- 24, 36, 39 Iseljeničke vijesti
- 32 Manjinske vijesti
- 48 Kultura: Hrvatska i svijet
- 53 Nove knjige
- 60 Glazba+
- 62 CRORAMA
- 66 Športske vijesti

KOLUMNJE

- 9 Globalna Hrvatska (Vesna Kukavica)
- 38 Govorimo hrvatski (Sanja Vulić)
- 54 Iz pera bivšeg gatarbajtera (Emil Cipar)

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiss.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION

(zračnom poštom / airmail)
SAD / USA 60 USD, Kanada / Canada 65 CAD,
Australija / Australia 80 AUD,
Novi Zeland / New Zealand 60 USD,
Južna Afrika / South Africa 60 USD,
Južna Amerika / South America 60 USD
(običnom poštom / regular mail)
Europa / Europe 25 EUR, Hrvatska / Croatia 100 kn

DEVIZNI RAČUN BROJ /

FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
Acc. No. 702000-VAL-9100000-132344-273
Privredna banka Zagreb, Račkog 6

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /

DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
Acc. No. 2390001-1100021305
Hrvatska poštanska banka

MATICA - most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

DANI DR. FRANJE TUĐMANA

VELIKO TRGOVIŠĆE - U sklopu obilježavanja dana rođenja dr. Franje Tuđmana (15. travnja) otvorena je u Velikom Trgovišću obnovljena Spomen-škola dr. Franje Tuđmana, u kojoj su smještene galerija i općinska knjižnica te muzej hrvatske državnosti. Obnovila ju je Zaklada hrvatskoga državnog zavjeta, a svečano ju je otvorio premijer dr. Ivo Sanader. Održan je tako-

đer stručno-znanstveni skup pod nazivom "Dani dr. Franje Tuđmana - Hrvati kroz stoljeća", koji je okupio brojne sudionike i uzvanike. Znanstvene radove o temi "Hrvati kroz stoljeća" izlagali su: Đuro Vidmarović, dr. Zlatko Matijević, biskup Gospičko-senjski dr. Mile Bogović, prof. dr. Ivan Balta, dr. Jure Krišto, dr. Petar Strčić, prof. Željko Karaula, Mate Kovačević, prof. dr. fra Andrija Nikić i prof. Marija Magdić. Nakon završenih izlaganja prikazan je film Jakova Sedlara "Tuđman".

U SPLITSKOM ZALEĐU TVORNICA OD 100 MILIJUNA EURA

SPLIT - Australska tvrtka Unilife predstavila je projekt gradnje nove tvornice u Hrvatskoj, vrijedan gotovo 100 milijuna eura, čija je provedba planirana na još uvijek nedefiniranoj lokaciji u zaleđu Splita. Projekt je predstavio australski Hrvat Slavko Jim Bošnjak, jedan od direktora i ujedno najveći dioničar Unilifea, tvrtke koja je izumila injekciju čija se igla sama uvlači kako ne bi mogla biti dvaput upotrijebljena. Bošnjak je rekao da su započeli pregovori s hrvatskom Vladom o mogućnosti gradnje tvornice patentirane potrošne medicinske opreme u zaleđu Splita te da je projekt tvornice već uspješno predstavljen premijeru Ivi Sanaderu i resornim ministrima. U novoj tvornici zaposlit će se 480 radnika, koji će u početku proizvoditi oko 400 milijuna komada potrošne medicinske opreme, a do 2016. očekuje se rast godišnje proizvodnje do milijarde komada.

OBILJEŽIT ĆE SE SVE MASOVNE GROBNICE U HRVATSKOJ I SLOVENIJI

ZAGREB - Sva masovna grobišta u Sloveniji, a riječ je o oko njih 540, u kojima su pokopane ili bačene ubijene hrvatske vojne i civilne žrtve za i nakon Drugoga svjetskog rata, uskoro će biti obilježena. Naime, potpredsjednica Vlade i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Jadranka Kosor i slovenska ministrica rada, obitelji i socijalne skrbi Marijeta Cotman potpisale su u Vladi sporazum o uređenju vojnih groblja na području obiju zemalja. Osim toga što je to obveza dviju zemalja po Ženevskoj konvenciji, istaknule su kako svaka žrtva, bez obzira na način kako

je stradala, ima pravo na dostojan pokop, a njihove obitelji na istinu o tome kako su stradale. Spomenutim sporazumom, odnosno nakon što se osnuje zajedničko Povjerenstvo, koje će do detalja razraditi modele na koji će se način obilježiti svako grobište, odnosno odlučiti hoće li se eventualno obavljati prijenos ostataka žrtava.

BARROSO: HRVATSKA MOŽE ZAVRŠITI PREGOVORE DO POLOVICE 2009.

BRUXELLES - Predsjednik Europske komisije Jose Manuel Barroso izjavio je da bi Hrvatska mogla završiti pregovore u prvoj polovici sljedeće godine ako ispuni poznate uvjete. Barroso je, govoreći na konferenciji o zapadnom Balkanu u Europskom parlamentu, na kojoj sudjeluju predstavnici nacionalnih parlamenata članica EU i zemalja jugoistočne Europe, ponovio da će Komisija ove jeseni izaći s ciljanim vremenskim rasporedom za završetak pregovora s Hrvatskom tijekom sljedeće godine, spomenuvši prvi put prvu polovicu 2009. godine. Tehnički završetak pregovora.

OSNOVANO VIŠE OD 24

TISUĆE TVRTKI U TRI GODINE DJELOVANJA SERVISA HITRO.HR

ZAGREB - U tri godine rada servisa *Hitro.hr*, posredovanjem 61 ureda, koliko ih je do danas otvoreno u poslovnica Financijske agencije (FINA), osnovana je 24 061 tvrtka i obrt, od kojih 1 247 tvrtki u stranom vlasništvu, priopćeno je iz FINA-e. *Hitro.hr*, servis hrvatske Vlade za ubranu komunikaciju poduzetnika i građana s tijelima državne uprave, započeo je s radom 13. svibnja 2005. u poslovnicama FINA-e u Zagrebu i usluga osnivanja trgovačkog društva s ograničenom odgovornosti građanima na raspolaganju je već tri godine. Osim smanjenja troškova, najveće su uštede ostvarene u vremenu, jer cijeli postupak, u pravilu, traje kraće od pet dana, a slično je i s otvaranjem obrta, ističu iz FINA-e.

RIJEČKO SVEUČILIŠTE PROSLAVILO 35. ROĐENDAN

RIJEKA - Svečanom sjednicom Senata u riječkom HKD-u na Sušaku obilježen je Dan sveučilišta koje, kao prvo utemeljeno nakon zagrebačkog, slavi svoj 35. rođendan. Tom prigodom počasno zvanje 'profesor emeritus' dodijeljeno je umirovljenim redovitim profesorima Ljiljani Randić i Josipu Diminiću. Državni tajnik resornog Ministarstva prof. Dražen Vikić Topić naglasio je kako je riječ o Sveučilištu koje je pokrenulo više od 200 projekata i koje će prvo u državi imati Znanstveno-tehnološki park. Rektor akademik Daniel Rukavina kazao je kako projekt Sveučilišnog kampusa više nije ideja, nego stvarnost, broj znanstveno-nastavnih djelatnika povećan je više od pedeset posto, osnovani su Akademija primijenjenih umjetnosti i Sveučilišni odjeli prirodnih znanosti, a u pripremi je i osnivanje Odjela za biotehnologije.

Snimke: HINA

Biste predsjednika dr. Franje Tuđmana i kardinala Franje Kuharića

Prvi predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman (1922. – 1999.) zasigurno će ostati zapamćen kao jedan od najznačajnijih velikana hrvatske povijesti – čovjek koji je nakon brojnih hrvatskih sinova ostvario slobodnu i neovisnu hrvatsku državu

Svečana sjednica Hrvatskoga sabora u povodu obilježavanja Dana Hrvatskoga sabora održana je u petak 30. svibnja u 12 sati u Velikoj vijećnici u Zagrebu. Sjednici je nazočio predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić, predsjednik Vlade dr. Ivo Sanader, zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić, kao i drugi visoki uzvanici. Prigodnim govorom nazočnima se na svečanoj sjednici obratio predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić.

Nakon sjednice je u predvorju Hrvatskoga sabora održana ceremonija otkrivanja bista prvoga predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana i kardinala Franje Kuharića.

Prvi predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman (1922. – 1999.) zasigurno će ostati zapamćen kao jedan od najznačajnijih velikana hrvatske povijesti – čovjek koji je nakon brojnih hrvatskih sinova ostvario ono o čemu su tijekom duge i teške povijesti sanjali mnogi hrvatski naraštaji – slobodnu i neovisnu hrvatsku državu. Oslanjajući se na povijesnu sintezu svih pozitivnih odrednica hrvatske politike, Tuđman je težio nužnome nacionalnom pomirenju kao temelju hrvatske budućnosti. Mišlju vodiljom kako nema hrvatske države bez nacionalne pomirbe i jedinstva domovinske i iseljene Hrvatske, dr. Franjo Tuđman je godine 1989. utemeljio stranku – Hrvatsku demokratsku zajednicu te postao njezinim predsjednikom. Nakon uvjerljive pobjede HDZ-a na prvim demokratskim izborima, održanim u Hrvatskoj nakon više od 50 godina, u Saboru je 30. svibnja 1990. izabran za predsjednika Predsjedništva tada još Socijalističke Republike Hrvatske.

Svečanost otkrivanja poprsja u Hrvatskom saboru

Nakon donošenja novoga, demokratskoga Ustava, na neposrednim predsjedničkim izborima 1992. zahvaljujući povjerenju naroda već u prvome krugu izabran je za prvoga predsjednika Republike Hrvatske.

Predvođeci hrvatski narod, velikosrpsku je agresiju prekinuo vojnom pobjedom, postignutom unatoč nesklonosti, pa i otvorenim upozorenjima većih i moćnijih. Čak i najveći kritičari priznaju kako nijedna suvremena europska zemlja nije stvorena, obranjena i učvršćena u tako nepovoljnim okolnostima i okruženju kao Republika Hrvatska. Uloga predsjednika Tuđmana bila je nemjerljiva, ne samo u stvaranju Hrvatske nego i u svim pregovorima oko postizanja mira i stabilnosti u cijeloj regiji.

“Bogoljublje je nužno i čovjekoljublje, a čovjekoljublje je i rodoljublje! Stoga i naše rodoljublje ne smije biti otrovano ni kapljicom mržnje ili želje za osvetom” – glasovita je misao uzoritog kardinala

Franje Kuharića (1919. - 2002.). Za vrijeme dok je Kuharić bio predsjednik Biskupske konferencije, u hrvatskom je iseljeništvu osnovano 110 hrvatskih katoličkih misija, a s njegovim je potpisom više od 150 svećenika iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine bilo upućeno u inozemnu pastvu. Tako ostaje činjenica da je više od polovice današnjih hrvatskih katoličkih centara u svijetu osnovano u Kuharićevo vrijeme. On je uistinu dobro shvatio što za mali hrvatski narod znači da mu više od trećine nacionalnog bića živi u tuđini. Shvatio je i razumio da su mu u tuđemu svijetu najveći prijatelji njegovi svećenici i da su hrvatske katoličke župe i misije u svijetu najsnažnija i najbolje organizirana snaga hrvatskog iseljeništa. ■

ENG A gala Parliament Day session of Croatia's Sabor (Parliament) was held Friday 30 May. Busts of the late Franjo Tuđman, the first President of modern Croatia, and of the late Cardinal Franjo Kuharić, were unveiled on the occasion in the lobby of Parliament house.

Napisala: **Vesna Kukavica** Snimka: **HINA**

Žrtve i pravna država

Vjerujem kako nitko dobronamjeran neće imati primjedbi na govor biskupa Štambuka, ni na onaj dio kojim se obraćao žrtvama, ali ni na onaj kojim se obraćao nalogodavcima i izvršiteljima ovog planetarno velikoga stradanja jednog naroda. Nažalost, cijela je naša povijest obilježena žrtvom

Tisuće Hrvata i ove se godine došlo pokloniti Bleiburškim žrtvama

broju. Kao i svake godine, skupu se molitvom i govorom obratio i predstavnik islamske zajednice u Hrvatskoj. I njega toplo pozdravljaju nazočni, a govorio je o zajedničkom stradanju katolika i muslimana te o Bleiburgu kao najvećoj grobnici muslimana u Europi.

Misno je slavljem predvodio hvarski biskup Slobodan Štambuk, koji je u propovijedi citirao pjesnika koji pjeva o putniku koji ima svoj brod i svod... i koji, danas u slobodnoj Hrvatskoj, nije slijepi putnik bez karte. Dirljivo je govorio o svojim dvjema strankama – Crkvi i Hrvatskoj, o zajedništvu i slozi kao odgovoru na mrak i strah totalitarnoga komunističkog vremena...

ŽRTVE SE NE SMIJU PREPUSTITI ZABORAVU

Pozvao je one koji su za svoja nedjela primili ordene da kažu gdje su sve neobilježene grobnice. Ili, rekao bih, biskup pokušava omekšati srca svih onih koji su počinili zločine i kao takvi su i sami žrtve – potrebne obraćanja.

Svi gledatelji Hrvatske televizije i radija mogli su vidjeti i čuti riječi jednog biskupa koji je govorio o prošlosti, ali je istodobno bio tu među nama – sada. Gledao je u budućnost. Vjerujem kako nitko dobronamjeran neće imati primjedbi na njegov govor, kako onaj dio kojim se obraćao žrtvama ali niti onaj kojim se obraćao nalogodavcima i izvršiteljima ovog planetarno velikoga stradanja jednog naroda. Nažalost, cijela

Uzvanici tijekom misnog slavlja

Kao i svake godine od uspostave hrvatske države, ili otkada možemo slobodno i u miru obilježavati žrtve totalitarizama svake vrste, i ove smo se godine 17. svibnja okupili ispred Sabora i krenuli u Bleiburg. Na mariborskom groblju - jednoj od postaja križnog puta, koja je kao i sve druge istodobno i ona postaja na kojoj su polagana (bacana) tijela mrtvih (nemilosrdno ubijenih) žrtava, položili smo cvijeće i upalili svijeće.

Na toj masovnoj grobnici, gdje počivaju i Hrvati i Slovenci, podignut je 1990. spomenik s križem i natpisom: "Pobitim po 9.5.1945.", i s druge strane: "Mrtvim v spomen živim v opomin".

Naše izaslanstvo, predvođeno pot-

predsjednikom Hrvatskog sabora Josipom Friščićem, nakon kraćeg razgovora i pozdrava s našim ljudima iz Veleposlanstva i domaćinom, predstavnikom grada Maribora, nastavlja put prema Bleiburgu.

POD POKROVITELJSTVOM HRVATSKOG SABORA

Od Zagreba ide kolona autobusa i automobila, registarskih oznaka iz cijele Hrvatske i BiH, a u Bleiburgu ih ima gotovo iz svih europskih zemalja.

Nazočnima se najprije obratio potpredsjednik Hrvatskog sabora, pod čijim se pokroviteljstvom i obilježava spomendan stradalnika križnog puta. U svojem je govoru kazao kako je teza o opravdavanju zločina, ma gdje se zbili i ma kakvim razlozima krvnici bili vođeni, jednako pogubna danas kao što je to bila i 15. svibnja 1945. u Bleiburgu. Bio je posve shvaćen i pozdravljen od nazočnih, koji su se i ove godine okupili u velikom

Napisao: **mr. sc. Ivan Bagarić**, predsjednik Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske Hrvatskog sabora

je naša povijest obilježena žrtvom. Ni stradanja iz "turskih vremena" ne blijede, za koja je svjedok vremena (fra Petar Bakula) zapisao kako je broj mučenika tog zuluma bio toliko velik da bi za njihovo popisavanje trebao registar samog Boga koji ih je okrunio...

Kako će onda žrtve križnog puta zaboravu prepustiti hvarski biskup, koje i dandanas imaju žive svjedoke, izvršitelje i rodbinu. Imamo i pravnu državu, kojoj je temeljna zadaća spriječiti da se takvo što ne ponovi. A da se ne bi ponovilo, svaka žrtva ima svoje ime pa joj valja osigurati dostojan pokop i grob. Stoga je biskup za misnoga slavlja zazivao (i obvezivao) pravnu državu. A među žrtvama križnog puta bili su i civili - djeca i žene... - i nikomu od ubijenih vojnika nije suđeno. Stoga su i oni, bilo s kojim obilježjem i u ime bilo koje ideologije - nedužni poubijani. Toliko o relativiziranju stradanja. Svi koji drukčije govore, umiruju vlastitu nemirnu savjest.

ČEMU USTAŠKO ZNAKOVLJE?

Na kraju treba se osvrnuti i na slike mladih ljudi s ustaškim znakovljem, kojima su neki mediji darovali zamalo jednako pozornosti (i važnosti) kao i dostojanstvenom odavanju poštovanja nedužnim žrtvama. Kako ne mogu razumjeti mladiće i djevojke s petokrakom, isto tako ne mogu razumjeti ni one koji su, ma u čije ime, došli u Bleiburg sa slovom "U"...

Privilegirani smo naraštaj koji je branio i stvorio Hrvatsku o kojoj su mnogi sanjali i zbog koje su umirali. Onima koji nisu imali taj privilegij, jer su u vrijeme Domovinskog rata bili djeca ili nisu bili niti rođeni, učenjem je i radom graditi slobodnu Hrvatsku i tako zauvijek pobijediti svaku ideologiju. Samo tako sve naše žrtve imaju smisla - i samo se tako voli Hrvatska! ■

ENG As it has done every year since Croatia regained its independence a delegation of Croatian Parliament paid its respects 17 May to the Croatians who fell in Bleiburg. Ivan Bagarić, the chairman of the Parliamentary Committee on Croats Abroad, writes about this year's commemoration.

VIJESTI HR

DRŽAVNA MATURA ZA SVE 2009./2010.

ZAGREB - Prijedlogom zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi koji je prihvatila Vlada prvi put će se djelatnost odgoja i obrazovanja regulirati kao jedinstveni sustav, ali i uskladiti sa sustavima u EU. "To znači da će nakon ulaska naše zemlje u Europsku uniju, a provedbom toga zakona, bilo koji učenik u bilo kojoj fazi školovanja moći nastaviti svoje školovanje u bilo kojoj državi Europske unije bez ikakvih poteškoća", kazao je ministar obrazovanja Dragan Primorac. Zakonom je, među ostalim, definirano da se državna matura uvede 2009./2010. godine, a nju će, osim gimnazijalaca, moći polagati i učenici strukovnih škola ako se odluče za nastavak školovanja.

ADEMI OSLOBOĐEN, NORCU SEDAM GODINA ZA ZLOČINE U MEDAČKOM DŽEPU

ZAGREB - General Rahim Ademi oslobođen je, a general Mirko Norac osuđen na sedam godina zatvora zbog ratnih zločina počinjenih u Medačkom džepu 1993. Nakon jednogodišnjeg postupka suda vijeće zagrebačkog Županijskog suda presudilo je da Ademi nije kriv za ratne zločine nad srpskim civilima i ratnim zarobljenicima na području Medačkog džepa u rujnu 1993., dok je Norca osudilo po dvje točkama optužnice na po pet godina zatvora, odnosno jedinstvenu zatvorsku kaznu od sedam godina. Obojicu se teretilo po zapovjednoj odgovornosti, a ne kao neposredne izvršitelje zločina. Norac ima pravo žalbe Vrhovnom sudu, a pravomoćnost presude i dalje će čekati u kaznionici u Lipovici, gdje služi 12-godišnju kaznu na koju je osuđen 2003. na Županijskom sudu u Rijeci zbog ratnog zločina počinjena nad civilima 1991. na gospićkom području.

VISOK RAST GRAĐEVINSKIH RADOVA U INOZEMSTVU

ZAGREB - Ukupna vrijednost građevinskih radova koje su hrvatske tvrtke obavile u inozemstvu tijekom prošle godine iznosila je 1,82 milijarde kuna, što je čak 153,8 posto više nego 2006. godine, objavio je Državni zavod za statistiku. Istodobno je vrijednost novih narudžbi građevinskih radova u inozemstvu porasla 23,3 posto u odnosu na 2006. i iznosila je 1,92 milijarde kuna. Od ukupne vrijednosti izvršenih građevinskih radova na zgrade se odnosi 210 milijuna kuna, a na ostale građevine više od 1,6 milijardi kuna. Najveća vrijednost građevinskih radova koje su hrvatske tvrtke prošle godine obavile u inozemstvu zabilježena je u Njemačkoj, s iznosom od 718,3 milijun kuna.

Svjetski fenomen hrvatskog iseljeništva

Knjigu, koja opseže 262 stranice, i prava je riznica podataka, fotografija i svjedočanstava o jednom minulom, ali slavnom vremenu iseljeničkih nogometnih klubova "Croatia" razasutih diljem svijeta, te o igračima i aktivistima, svojom je velikom upornošću i trudom sastavio Marin Sopta

Promotori knjige Marina Sopte

U organizaciji Hrvatske matice iseljenika, Udruge "Hrvatska dijaspora" i Instituta društvenih znanosti "Ivo Pilar" u HMI-u u Zagrebu 27. svibnja pred brojnim je auditorijem predstavljena knjiga "Sveto ime Croatia" Marina Sopte. Knjiga je izašla u nakladi Udruge "Hrvatska dijaspora" i u sunakladništvu Instituta društvenih znanosti "Ivo Pilar". Recenzent joj je doajen znanstvenog istraživanja hrvatskog iseljeništva dr. I. Čizmić, koji je, uz Soptu, i jednog od promotora, ravnatelja "Pilara", suautor nagrađivane i hvaljene "Iseljene Hrvatske". Marin Sopta u Hrvatsku se, kao postiplomant Sveučilišta u Torontu, vratio nakon 26 godina provedenih u iseljeništvu. Poslije mu se – kao temi – vraća kao autor nekoliko zbornika i publikacija, i spomenute knjige koja je nagrađena nagradom za znanost Hrvatskog sabora.

Prisutne i promotore, ravnateljicu Hrvatske matice iseljenika Daniru Bilić,

ravnateljica Instituta društvenih znanosti "Ivo Pilar" dr. Vladu Šakića, recenzenta dr. Ivana Čizmića, legendarnog hrvatskog izbornika Miroslava Čiru Blaževića, stručnog suradnika Centra za kulturu i informacije "Maksimir" Jugana Splivala i autora Marina Soptu, kao i mnogobrojne prisutne prvake naše emigracije pozdravila je Vesna Kukavica, moderatorica promocije i voditeljica Nakladničkog odjela HMI -a.

Uzvanike i publiku potom je pozdravila ravnateljica Bilić i, uz čestitke autoru, naglasila kako je postojanje oko 140 klubova s imenom Croatia svjetski fenomen,

još više ako znamo da su uz klubove vezane brojne aktivnosti hrvatske zajednice i promidžba hrvatskog imena u svijetu, što govori o važnosti njihove uloge u nacionalnoj povijesti Hrvatske. "Za sve te aktivnosti, veze i suradnju domovine i klubova, i prije i nakon Domovinskog rata", istaknula je ravnateljica Bilić, "postoji vrlo malo pisanog i općenitoga traga. Ova knjiga bit će dobar poticaj da ova tema zauzme zaslužno mjesto".

Knjigu, koja opseže 262 stranice, i prava je riznica podataka, fotografija i svjedočanstava o jednom minulom, ali slavnom vremenu Croatije razasute diljem svijeta, u Europi, Kanadi i u objema Amerikama, JAR-u, Australiji, te o igračima i aktivistima, svojom je velikom upornošću i trudom sastavio Marin Sopta. Dobitnik mnogih javnih priznanja i odličja, Hrvat godine u Torontu 1994., ostao je i ovaj put skroman, zahvaljujući svima, unatoč riječima hvale koju su mu redom, s raznih aspekata, uputili svi predstavljači.

U svakom pogledu uspješnu promociju zaključio je riječima: "Nogometni klubovi pobijedili su sve stereotipe bivše Jugoslavije spram iseljenišva kao mrške političke emigracije koja čini zlo...". Brojni uglednici, saborski zastupnici, poznati emigranti i predstavnici hrvatske diplomacije i medija srdačnim su pljeskom odali zaslužno priznanje piscu i njegovoj knjizi. Za glazbeni intermeco, uz sjajnu izvedbu Gotovčevih skladbi, zaslužne su sopranistica Marija Posavac i pijanistica Jelica Boto. ■

ENG Marin Sopta's book *Holy Name Croatia* was presented May 27th before a packed auditorium at the CHF building in Zagreb, an event hosted by the Croatian Heritage Foundation and co-organised with it by the Croatian Diaspora association and the Ivo Pilar Institute of Social Sciences. The book deals with the large number of Croatian football (soccer) clubs around the world bearing the name *Croatia*.

Napisala: **Diana Šimurina-Šoufek**

Snimio: **Žorži Paro**

Reformistički zamah Hrvatske za sedamnaesti rođendan

Iseljeni Hrvati pomogli su domovini tada kad je to bilo najpotrebnije i stoga mi imamo obvezu pomagati im kako bismo očuvali što čvršće veze, istaknuto je u poruci predsjednika RH Stjepana Mesića u prigodi Dana državnosti, koji Hrvatska dočekuje s nagradom Svjetske banke za najuspješnijega europskog reformatora

Iskreno cijenim napore Hrvatske matice iseljenika koja predano radi na okupljanju iseljenih Hrvata i na njihovu povezivanju sa starim krajem. Iseljeni Hrvati pomogli su svojoj domovini tada kad je to bilo najpotrebnije i stoga mi danas imamo obvezu pomagati im kako bismo očuvali što čvršće veze s matičnom zemljom. No, hrvatsko iseljeništvo i danas može pomoći Hrvatskoj u izgradnji kulturnih, znanstvenih te osobito gospodarskih veza sa zemljama u kojima žive. Upravo iseljeni Hrvati te njihovi potomci mogu biti onaj most suradnje koji Hrvatska treba kako bi ostvarila što brži gospodarski rast i integrirala se u europske i svjetske tjekeve. Svim Hrvatima, u domovini i izvan nje, čestitam Dan državnosti, dan kad se prisjećamo odluke Hrvatskog sabora o proglašenju suverene i samostalne Republike Hrvatske i kad se sjećamo svih onih koji su dali svoj život za njezinu obranu i svih onih koji su sudjelovali u njezinu stvaranju te vas sve pozivam da i dalje nastavimo graditi našu domovinu u interesu svakoga njezina građanina. Tim se riječima o 17. obljetnici hrvatske državnosti, koju smo dočekali s prestižnom nagradom Svjetske banke za najuspješnijega europskog reformatora, obratio predsjednik RH Stjepan Mesić iseljeništvu iz četrdesetak zemalja, u čijem je žarištu interesa napredak domovine te proces između službenog Zagreba i Bruxellesa.

Sa stajališta povijesnih činjenica važno je navesti da je Hrvatska postala članicom Vijeća Europe 6. studenoga 1996., a da je 3. travnja ove godine primila pristupnicu u NATO, što pokazuje koliko su složeni i dugotrajni procesi ulaska u EU i euroatlantske integracije. Iznimno je važno za Hrvatsku da je u lipnju 2004. godine objavljeno službeno proglašenje Hrvatske kandidatkinjom za punopravno članstvo u EU, a 3. listopada 2005. Hrvatska je zakoračila u višegodišnji postupak pregovaranja. Prva pregovaračka poglavlja, apsolvirana 2006., bila su Znanost i istraživanje te Obrazovanje i kultura. Ovih su dana otvoreni pregovori u još dvama poglavljima, i to Sloboda kretanja kapitala te Regionalna politika i koordinacija strukturalne pomoći. Reformnska Vlada dr. Ive Sanadera ima posla napretek jer je hrvatski BDP, gledan po standardu kupovne moći, u ovoj godini na 52,9 posto prosjeka EU prema rezultatima Eurostata. Najnaprednija država iz okruženja jest Slovenija čiji će BDP 2008. godine dosegnuti 92,9 posto prosjeka EU. Također je važno istaknuti da je Hrvatska od godine 2005. korisnica pretpristupnih programa financijske i tehničke pomoći EU. Tim programima EU podupire reforme koje provodimo radi zadovoljavanja uvjeta za članstvo, ali njima istodobno podižemo i kvalitetu te učinkovitost domaćega javnog sustava, gospodar-

Piše: Vesna Kukavica

stva, znanosti i drugih sektora, čije pravilno funkcioniranje, naposljetku, omogućuje rast životnoga standarda naših građana. U svakom slučaju, to je nezaustavljiv proces pa se s manje nelagode primaju izjave izvijestitelja Europskog parlamenta za Hrvatsku H. Swobode koji je mišljenja da će Hrvati u EU ući najranije 2011. godine, a koje je iznio ovih dana u sklopu rasprave Hrvatska na putu u EU-u: što je još preostalo učiniti? u organizaciji Ureda Austrijske narodne banke u Bruxellesu. Procjenjuje se kako će pristupni sporazum s Hrvatskom potvrditi novi saziv Europskog parlamenta koji će biti izabran u lipnju 2009.

Korijen nesporazuma između Hrvata i svijeta, prema ocjeni analitičara Ljubomira Antića, leži u tome što su Hrvati sanjali jednu, a ostvarili su posve drugu državu. Sanjali su, strepili, žrtvovali se... za jaku državu, jer je kao takva bila jedino iskustvo hrvatskih državotvoraca, a zbog (doslovno) u međuvremenu uznapredovale globalizacije, ostvarili su državu mekih granica i nejasne suverenosti koju će, eto, dragovoljno predati Bruxellesu.

Integracije su nužnost, ujedinjena Europa sjajna stvar, ali prije svega moramo misliti o vlastitoj budućnosti. Građani Hrvatske i iseljeni Hrvati iz perspektive obiteljskog budžeta, kojeg rast cijena energenata i hrane (kao i obespravljanje radništva evidentno u indeksima teškoće zapošljavanja) svodi na osjećaj relativnoga subjektivnog siromaštva - nisu ravnodušno prihvatili vijest kako je Svjetska banka u svojem izvješću Doing Business 2008 Hrvatsku proglasila prvim najuspješnijim reformatorom u Europi i drugim, nakon Egipta, najuspješnijim reformatorom na svijetu. Izvješće obuhvaća ukupno 178 zemalja koje rangira prema kvaliteti njihovih zakona i propisa o poslovanju, te prema kvaliteti njihova provođenja. Uz drugu godišnju dodjelu nagrada Reformers Cluba održan je i prateći seminar na kojem su ministri iz 10 nagrađenih zemalja predstavili provedene reforme i mogućnosti ulaganja u njihovim zemljama međunarodnim investitorima i globalnim poslovnim medijima. Hrvatska je tako dobila jedinstvenu prigodu da, gostujući na njujorškoj burzi 4. lipnja 2008., predstavi gospodarstvo i mogućnosti ulaganja brojnim investitorima i vodećim svjetskim kompanijama, ocijenio je ministar financija Ivan Šuker, koji je u ime RH primio nagradu u New Yorku. ■

ENG Statehood Day is celebrated in Croatia on June 25th, this year marked by the reception of the World Bank's prestigious Best European Reformer award. It was on this day in 1991 that the historic decision was made to initiate the procedure to secede from the union with the other republics of the former Yugoslavia.

Autocesta i povratak ljudi svojoj kolijevci u Zagori

U Zabiokovlju se osjeća dašak novog života, gospodarski pomak i rađa se optimizam, što su sigurni pokazatelji renesanse kompletnog življenja, dakako, i jamstvo bolje demografske slike u budućnosti

Pogled na vijadukt na trasi dionice autoceste kroz Zabiokovlje

bikovskih prijevoja Dubci, Stupica i Staze. Uskoro će ih spajati i dva tunela 'Sv. Ilija' (4 200 m) u izgradnji i 'Ravča', a na njih će se nasloniti prometnice čak iz Slavonije i BiH. Naime, Biokovo je planina koja se proteže od Dubaca, gdje se dodiruje s brdom Omiška Dinara na zapadnoj strani, a na istočnoj strani ogrankom Rilićem uranja u plodnu neretvansku dolinu.

Podsjetimo kako su se u zabiokovskim gradovima, selima i zaseocima, koja naraštajima dosad nisu obećavala siguran život ni lijepu budućnost, oduvijek rađali veliki ljudi ili su pak tamo korijeni njihovih predaka poput, primjerice, pjesnika Tina Ujevića, don Mihovila Pavlovića, književnika Ivana Raosa, akademika Josipa Roglića koji je još prije 70-ih 20. stoljeća inicirao povezivanje sjevera i juga Hrvatske izgradnjom moderne autoceste, Vlade Gotovca... Zabiokovlje je također oduvijek bilo poznato i kao gospodarski najnerazvijenije područje u Hrvatskoj, odakle su muškarci u najboljoj snazi, ali i žene 'zor cure', napuštali rodna ognjišta odlazeći u svijet za poslom i kruhom.

ODLAZAK I POVRATAK

U početku ih je put odvodio u preko-oceanske zemlje, mahom u Ameriku, Australiju, na Novi Zeland, čak i u Južnu Afriku, a nakon Drugoga svjetskog rata u Zapadnu i Srednju Europu. S tog je područja i danas u iseljeništvu dvostruko više pučanstva nego što ih ima na djevodini, gdje su mnoga sela gotovo poluprazna. Na tisuće je mladih ljudi iz toga podneblja u cvijetu mladosti završilo u gradovima tijekom industrijalizacije u bivšoj državi te se malokoji vratio rodnomu mjestu. Ako se i dogodi povratak, to će biti ljudi treće životne dobi ili mali poduzetnici, koji će opet otvarati posao u gradovima – tamo gdje im bude sigurnije

Gotovo nakon 18-mjesečnoga pučkoga slavlja u Šestanovcu, kada je premijer Sanader u lipnju 2007. službeno pustio u promet 37 km novoizgrađene moderne autoceste Dugopolje - Šestanovac, slično će se veselje dogoditi i do kraja ove godine u Ravči (kod Vrgorca) u prigodi otvaranja još jedne izgrađene dionice 'Dalmatine' Šestanovac-Ravča, duge 40 km, također u Dalmatinskoj zagori. Zapravo, predsjednik Vlade RH tu će dionicu pustiti u promet do 31. prosinca 2008. (prije predviđena roka), i to će biti božićno-novogodišnji dar ne samo žiteljima Zabiokovlja u zaleđu makarske rivijere, odnosno imotskoga i vrgoračkoga kraja, nego i širega Zabiokovlja, o čemu su stoljećima sanjali predci sadašnjih potomaka

u tom podneblju Lijepe naše. Dakako, još jedno veliko narodno slavlje dogodit će se i potkraj 2009. u Karamatićima nakon izgradnje 25-kilometarske dionice autoceste Ravča - 'Ploče 1' u zaleđu grada i Luke Ploče na ušću Neretve.

BIOKOVO ZAOKRUŽENO SUVREMENIM PROMETNICAMA

Trasa dionice 40-kilometarske autoceste Šestanovac - Ravča pruža se kroz dalmatinskozagorski ljuti krš u zaleđu Biokova, planine koja se poput kamene barijere – dugačke 70-ak km – sa svoje južne strane nadvila nad bisernom i slikovitom makarskom rivijerom, a toliko je duga i sa svoje sjeverne strane. Poznata je i kao najizazovnija planina, gotovo zaokružena modernim prometnicama Jadranskom magistralom u primorskom, a uskoro i autocestom na kopnenom dijelu, koje povezuju prometnice s naseljima preko

Napisao i snimio: **Nedjeljko Musulin**

Detalj stupova
vijadukta "Raščani"

ulagati, raditi i poslovati. No, povratak ljudi svojoj kolijevci u Zagori posljednjih je godina ipak brži nego što se očekivao zahvaljujući izgradnji autoceste, brzih prometnica i tunela, poduzetničkih zona

poput onih u Muću, Dugopolju, Blatu na Cetini, Šestanovcu, Zagvozdu, Ravči... U blizini prometnih čvorišta niču novi gospodarski objekti, a uz prometnice obiteljske kuće; grade se vodoopskrbna

mreža i pristupne ceste, nove trafostanice. Tako se u Zabiokovlju osjeća dašak novog života, gospodarski pomak i rađa se optimizam, što su sigurni pokazatelji renesanse kompletnog življenja, daka-ko, i jamstvo bolje demografske slike u budućnosti. To nestrpljivo očekuju svi u tom dijelu Lijepe naše, napose ljudi treće životne dobi priželjkujući povratak ne samo sinova i snaha nego i unuka i praunuka svojim korijenima. Izgradnju autoceste s pozornošću prate i očekuju što brži njezin dovršetak, posebice turisti, kako bi lakše stizali na odredišta. ■

ENG Complete after an 18-month folk festivity in Šestanovac, when Prime Minister Sanader in June of 2007 officially opened a 37-kilometre stretch of newly-constructed highway on the Dugopolje – Šestanovac section of the Dalmatian Highway, a similar festivity is to take place to the end of this year in Ravča (near Vrgorac) on the occasion of the opening of another completed 40-kilometre section of the highway running from Šestanovac to Ravča, also in the Dalmatian Zagora region.

VIJESTI HR

HRVATSKA ČE U EUROPSKU UNIJU S 10 MILIJUNA STABALA MASLINA

PULA - Hrvatska trenutačno ima oko pet milijuna stabala maslina, a do ulaska u Europsku uniju planira ih zasaditi još

toliko. Taj je broj to značajnija ako se ima na umu da se u svijetu 95 posto maslinika nalazi na Sredozemlju. Točnije, masline se uzgajaju od Kaira na jugu do Trsta na sjeveru, odnosno između 30. i 45. sje-

verne zemljopisne širine. Još se u manjoj mjeri uzgajaju u Izraelu, Čileu, Argentini, Kaliforniji, Australiji i Novom Zelandu. Hrvatsko ekstrasjeverno maslinovo ulje, točnije, istarsko, već dvije godine za redom najbolje je na svijetu u kategoriji intenzivno voćnih ulja te su tako istarski maslinari postali noćna mora talijanskim maslinarima koji su dosad glede pitanja kvalitete bili nedodirljivi lideri. Ti uspjesi ne začuđuju, jer je istarsko maslinovo ulje slovalo i u davnim vremenima za najbolje ulje Rimskog Carstva.

HRVATSKA PO REFORMAMA NAJUSPJEŠNIJA U EUROPI, DRUGA U SVIJETU

NEW YORK - Zahvaljujući provedbi reformi na poboljšanje poslovnog okruženja u posljednje dvije godine Hrvatskoj je pripala nagrada za najboljeg reformatora u Europi i drugog globalno, koju dodjeljuje projekt Doing Business Svjetske banke/IFC-a. Za 10 najboljih reformatora proglašeni su: Egipat, Hrvatska, Gana, Makedonija, Gruzija, Kolumbija, Saudijska Arabija, Kenija, Kina i Bugarska. Te su zemlje provele najviše reformi u područjima koja pokriva izvješće Doing Business 2008. Hrvatska je nagrađena kao drugi najbolji reformator među 178 zemalja svijeta, obuhvaćenih izvješćem Doing Business 2008. Priznanje Hrvatskoj kao "top-reformatoru" u regiji istočne Europe i središnje Azije ima posebnu vrijednost, jer je riječ o regiji koja prednjači u provedbi reformi poslovnog okruženja sa 79 od 200 reformi, koliko ih je globalno uvedeno u razdoblju 2006./07. godine.

DO 2014. POTPUNO NOVI IZGLED RIJEKE

RIJEKA - Projektom "Rijeka Gateway", koji je hrvatska vlada pokrenula u suradnji s Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj, do 2012. godine u potpunosti će se izmijeniti izgled riječke luke, odnosno područje Delte, Porta Barosa i putničkog terminala. Vlada je u srpnju 2003. sa Svjetskom bankom potpisala ugovor o trima kreditima ukupne vrijednosti 156,5 milijuna dolara, a zajmoprimci su Lučka uprava, Hrvatske ceste i Hrvatske autoceste (HAC). Prva faza projekta bit će dovršena do rujna 2009., a obuhvatit će gradnju dviju mobilnih dizalica, otpremni-
ne radnika od šest milijuna dolara, čime su mjesečni fiksni troškovi Luke smanjeni za pet milijuna kuna, gradnju putničkog terminala s obalom, novi lučki kontrolni centar, rušenje nefunkcionalnih objekata, sanaciju Bečke i Zagrebačke obale... Sprema se i infrastruktura za urbani razvoj s dovršetkom 2014. Godine.

Zarada za ugostitelje, trgovce, pivare...

Bez obzira na to koliko se novca potrošilo na reklamu, i kolika zarada od toga bude ostvarena, od prodavača piva, suvenira, novina, televizora..., sa sigurnošću možemo reći da će ovo biti nogometno ljeto

Hrvatski nogometni suveniri prodaju se bolje nego ikada

S početkom Europskog prvenstva u nogometu sve su snažnije reklamne kampanje koje nas na različite načine podsjećaju kako trebamo veći televizijski prijamnik, dovoljno piva u hladnjaku, ili pak tenisice kakve nose Luka Modrić ili Cristiano Ronaldo. Prema nekim procjenama, bez obzira na to tko postane prvak na 'EURU' u Austriji i Švicarskoj, oglašivačka će industrija od reklamiranja vezanih uz sam događaj ostvariti dobit veću od milijardu dolara.

Marketinški stručnjaci ciljano su usmjerili svoju kampanju na televizijske gledatelje, poglavito na mlađu populaciju, s posebnim naglaskom na europsko tržište. Osim toga, trendovi u industriji oglašavanja u posljednje su se u četiri godine promijenili, tako da je, osim televizijskih reklama, pokrenut cijeli niz drugih oblika privlačenja pažnje, od *jumbo* plakata i reklamnih letaka, do melodija i slika na zaslonima mobilnih telefona, povezanih s nogometnim prvenstvom. Situacija nije mnogo drukčija ni u Hrvatskoj. Poštanski sandučići danomice su

puni reklamnih letaka trgovačkih centara, koji po vrlo povoljnim uvjetima nude televizore, posebno one s najvećim ekranima, pa čak idu toliko daleko da nude povrat novca u slučaju da kupac pogodi rezultate utakmice.

Nitko iz većih trgovačkih centara nije želio govoriti o konkretnim iznosima, naglašavajući da ulaganje u reklame nije ništa veće nego inače, samo je izbor artikala na promidžbenim materijalima prilagođen aktualnim događajima, konkretno Europskomu prvenstvu u nogometu. Neslužbeno doznajemo kako je prodaja televizora, posebno plazme, koja se nudi i nekoliko tisuća kuna povoljnije, porasla oko 30 posto, što je jasan pokazatelj da je snažna reklama urodila plodom.

Sudeći prema slučajevima iz prošlosti, pogotovo kada je 1998. Hrvatska

u Francuskoj osvojila broncu na Svjetskom nogometnom prvenstvu, veliku zaradu mogu očekivati i ugostitelji, trgovci kockastih suvenira, ali i svi oni koji prodaju i posluju s bilo čime povezanim uz prvenstvo. Ta će zarada astronomski rasti ako naši budu bilježili uspjehe. Kako nam je rekao izbornik Slaven Bilić, nema ljepšeg osjećaja kada znaš da domovina živi za pobjede reprezentacije, kada se slavi - svi kao jedan.

Što se reklamiranja tiče, nemoguće je točno odrediti koliko je povećano ulaganje u oglašavanje i tržišno komuniciranje za vrijeme ovakvih događaja kao što je nogometno prvenstvo. Odnos ulaganja u promidžbu za vrijeme prvenstva, i ostatka godine također nije lako procijeniti. U nas bi taj odnos mogao biti trećina sredstava za vrijeme događaja, dvije trećine tijekom godine.

Unatoč činjenici što reklame za 'Ožujsko' i 'Karlovačko' pivo iskaču iz svih novina, s malih ekrana i velikih uličnih plakata, pivari kažu kako ulaganja u reklamu prate situaciju na tržištu. Europsko nogometno prvenstvo održava se u terminu kada je reklamna aktivnost proizvođača piva i inače najsnažnija, u lipnju i srpnju, tako da ne možemo reći da su ulaganja u promidžbu posebno povećana zbog prvenstva. Ipak, 'Ožujsko' kao sponzor Hrvatske nogometne reprezentacije od 1998., ima svoju specifičnu reklamnu platformu i poseban način komunikacije s potrošačima.

Bez obzira na to koliko se novca potrošilo na reklamu, i kolika zarada od toga bude ostvarena, od prodavača piva, suvenira, novina, televizora..., sa sigurnošću možemo reći da će ovo biti nogometno ljeto. Uz hladno pivo i što veći televizijski ekran. ■

EURO u brojevima

Očekivana televizijska gledanost cijeloga prvenstva - **8 milijardi gledatelja**
Zarada domaćina - **1,25 milijardi eura**
Posjeta na stadionima - **1,05 milijuna gledatelja**
Akreditiranih novinara - **8 000**

Napisao: **Luka Capar**

ENG Ad campaigns are in full swing with the start of the Euro 2008 football cup reminding us in various ways that we need a bigger TV set, plenty of beer in our refrigerators, or the running shows sported by Luka Modrić or Cristiano Ronaldo.

Zabrinjavajuće stanje

Da u pogledu ravnopravnosti bosanskohercegovačkih Hrvata nešto ne "štima", usudio se nedavno, iako vrlo oprezno, u svojem obraćanju Vijeću sigurnosti upozoriti i visoki predstavnik međunarodne zajednice u BiH
Miroslav Lajčak

Pogled na bosanskohercegovačku metropolu

Dok se veći dio međunarodne zajednice u proteklom razdoblju i dalje bavi političkom stabilizacijom Kosova te slaganjem poslijeizbornih koalicija u Srbiji, u Bosni i Hercegovini se potihlo, ali vrlo sustavno provodi proces pretvaranja inače konstitutivnoga hrvatskog naroda u nacionalnu manjinu.

Tako se već udomačila praksa da bošnjački ministri ili zastupnici na sjednicama vlade, odnosno Parlamenta Federacije BiH, jednog od dvaju tamošnjih entiteta, donose odluke preglasavanjem hrvatskih predstavnika. Jedna od zadnjih odluka u vezi s tim bilo je povećanje sredstava namijenjenih bošnjačkim ratnim veteranima, koja je donesena mimo volje hrvatskih ministara. Bit te odluke jest u nakani da se županijama s hrvatskom većinom oduzme dio njihovih prihoda kako bi se popravila socijalna slika bošnjačke boračke populacije. Da nije riječ tek o izoliranom slučaju preglasavanja koji se tiče samo novca, pokazuje i slučaj iz Doma naroda Parlamenta BiH iz sredine svibnja, kada je klub Bošnjaka blokirao usvajanje prijedloga hrvatskih zastupnika po kojem bi se

Vijeće ministara BiH obvezalo pokrenuti postupak uspostave televizijskog kanala na hrvatskom jeziku. Takav kanal, kako su ocijenili bošnjački zastupnici, štetan je za bošnjačke vitalne nacionalne interese. S obzirom na to da u BiH postoje dva državna televizijska kanala na kojima se uglavnom rabi bosanski (bošnjački) jezik, nije jasno zašto bi eventualni televizijski kanal na hrvatskom jeziku bio "štetan po bošnjačke vitalne nacionalne interese". Odnosno, nekima to nije bilo jasno sve dok prošloga tjedna bošnjački član Predsjedništva BiH Haris Silajdžić nije tijekom svoga predavanja u Središtu za strateške i međunarodne studije u Washingtonu sugerirao kako je u BiH zapravo u uporabi jedan jezik, samo se različito naziva.

Silajdžićevu tvrdnju da se u BiH službeno govore tri jezika, ali da je to "jedan jezik s tri imena" osudili su i bosanskohercegovački Hrvati, kao i Srbi iz BiH. Poručili su mu da pitanje jezika ostavi jezikoslovcima, a neki su ustvrdili da Silajdžić i njegovi partneri svakodnevno pokazuju da su im prikrivene nakane od BiH stvoriti državu u kojoj bi bio samo jedan (bosanski) jezik i jedna (bošnjačka) nacija.

Da u pogledu ravnopravnosti bosanskohercegovačkih Hrvata nešto ne "štima", usudio se nedavno, iako vrlo oprezno, u svojem obraćanju Vijeću sigurnosti upozoriti i visoki predstavnik međunarodne zajednice u BiH Miroslav Lajčak. Nakon što je izrazio zabrinutost zato što su bošnjačke stranke preglasale hrvatske zastupnike u vladi i Parlamentu Federacije BiH, Lajčak je kazao da je takva odluka "zaoštrila političke napetosti između dviju etničkih skupina (Hrvata i Bošnjaka) i upozorila na šire zabrinutosti u pogledu položaja Hrvata u Federaciji BiH".

To je prvi put nakon mnogo godina da je jedan tako visoko rangirani među-

Katedrala u Sarajevu

narodni dužnosnik upozorio na neravnopravan položaj Hrvata u BiH, koji su stalnim izmjenama Daytonskog sporazuma realno dovedeni u položaj nacionalne manjine, ali bez prava koja takve manjine imaju u razvijenim demokracijama. Stoga je vrijeme da međunarodni dužnosnici, ako žele održivu BiH, prije onih velikih deklarativnih promjena koje se godinama već najavljuju, započnu s procesom dokidanja majorizacije Bošnjaka nad Hrvatima u Federaciji BiH, čime bi bio otvoren put i za preuređenje BiH na pravednijim osnovama. ■

ENG An his report given recently before the UN Security Council the international community's High Representative in Bosnia & Herzegovina Miroslav Lajčak ventured, admittedly very cautiously, to indicate that something is not quite "OK" as regards the equal status of the that country's Croatians.

Poput Velebita - neuništivi

"Mislim da ovo, naše društvo pruža mogućnost Hrvatima da imaju sve ono što bi imali u domovini. Danas s ponosom tvrdim da je ovo najzdravija hrvatska zajednica u čitavoj Europi, ako ne i u svijetu", kaže Marinko Bazina

HD Velebit iz Göteborga danas je najveće hrvatsko društvo u sjevernoj Europi. Nedavno su bili domaćini 2. Europskog prvenstva hrvatskih nogometnih klubova, o čemu smo pisali u prošlom broju, a ugostili su i nas članove Povjerenstva HNS-a. Oduševila me sredina u kojoj sam se tih nezaboravnih dana nalazio, kako njihova tipično hrvatska gostoljubivost, tako i odlična organizacija koju su valjda prihvatili iz svoje nove domovine Švedske.

"HD Velebit osnovala je godine 1962. skupina mladih hrvatskih emigranata, koji su odlučili okupiti državotvorne Hrvate i putem društvenog rada upoznati Šveđane sa stvarnom situacijom kakva je vladala u tadašnjoj SFRJ. Jugoslavenske su vlasti ocijenile ove aktivnosti kao vrlo opasne, pa je zbog toga u prosincu 1975. plaćenik UDB-e ubio tadašnjeg predsjednika kluba Stipu Mikulića. Unatoč teškim vremenima nakon toga Društvo je raslo i jačalo, uključile su se mnoge obitelji, osnivane su sekcije, vlastitim snagama sagrađen je 1986. dom, tu je igralište, prateći objekti, a danas imamo oko 1 100 članova i dvadesetak sekcija", saznajemo, među inim, na WEB stranici u rubrici "Povijest kluba". Zamolio sam dugogodišnjega hrvatskoga djelatnika i predsjednika Društva Marinka Bazinu za razgovor.

Predsjednik sam društva od godine 1997. Prije toga sam 15 godina bio rizničar, a prije toga dvije godine u Nadzornom odboru. Zapravo, za svih svojih tridesetak godina u Švedskoj svoje sam

Marinko Bazina, predsjednik HD "Velebit"

slobodno vrijeme proveo u 'Velebitu'. Ovo je moj drugi dom. Mislim da se naš uspjeh zasniva i na tome što smo bili jedno od društava koje je bilo najviše potlačeno, čak u svijetu. Naši su članovi bili proganjani, bio nam je čak ubijen i predsjednik. Kad je bio ubijen švedski predsjednik Palme, Jugoslavija je optuživala nas, pa su naši vođe bili pozatvarani, ubacivali su nam špijune i provokatore, prisluškivali su nas, no mi smo, evo, preživjeli, a njih više nema. Danas s ponosom tvrdim da je ovo najzdravija hrvatska zajednica u čitavoj Europi, ako ne i u svijetu.

Zanimljivo je da Vi tvrdite da ste nepolitičko društvo, a osnovani ste kao političko.

—Mi smo bili politička organizacija, kada je to trebalo biti, kada je svijetu trebalo pokazati da je hrvatski narod ugrožen i proganjan u bivšoj Jugoslaviji. Stoga su i napravljene neke stvari koje se, danas gledajući, nisu se trebale dogoditi. Ali tada su naše misli, možda čak i potrebe, bile su sasvim drukčije. Veoma nam je žao što su se dogodile neke stvari na području Švedske, kao npr. otmica aviona, jer Švedska je jedna od malog broja

zemalja koje su zaista primile ne samo nas Hrvate, nego sve strance kao vlastitu djecu i na tom smo im zaista vrlo zahvalni. Tijekom Domovinskog rata iz našeg su Doma danomice išli kamioni s humanitarnim pošilkama prema Hrvatskoj i BiH, a također i financijska pomoć raznim hrvatskim ustanovama. Neki od naših, pogotovo mladih članova, sudjelovali su u hrvatskim postrojbama. I, naravno, cijelo smo vrijeme lobirali kod švedskih vlasti, najprije za priznanje, a zatim i za podršku, pomoć i prijateljske veze s našom hrvatskom državom.

No, sva su ta vremena za nama...

—Tako je, pa sada zaista ne vidim svrhu voditi hrvatsku politiku u Švedskoj. Ako se netko hoće baviti politikom, danas je Hrvatska slobodna država, pa neka se tamo bavi. Mi kao društvo imamo sekcije - folklornu, nogometnu, kuglašku, socijalnu - čiji se članovi brinu o ljudima u bolnicama. Mi smo idealno, tj. neprofitno društvo, a svi su članovi vlasnici.

Po uzoru na švedsku demokraciju, svake godine imamo izbore i biramo Upravu. Dodajmo da u Göteborgu ima još jedan hrvatski klub: 'Croatia' nogometni klub i folklorna skupina 'Katarina Zrinski', i s njima imamo vrlo dobru suradnju. Zapravo, i trebaju nam dva kluba jer u Göteborgu ima od pet do šest tisuća Hrvata, pa ima mjesta za svakoga.

Također imamo veoma dobru suradnju i s hrvatskom katoličkom misijom koju vodi vlč. Stipo Šošić. On jako dobro radi, a ima vrlo veliku župu po Švedskoj. U dvorani imamo polnočku, duhovne obnove jedanput godišnje, na koje dođu svećenici iz cijele Švedske. Dakle, mislim da ovo, naše društvo pruža mogućnost

Hrvatima da imaju sve ono što bi imali u domovini.

Da, u to sam se i sam uvjerio, pa čak i satelitske TV programe... No, kako s budućnošću, s mladima?

—Ovi mladi koji su odgojeni pri Društvu, redovito dolaze i družu se, imaju svoje zabave, diskoteke. A dolaze i drugi.

Mislio sam u smislu rada u klubu i vođenja?

—Pa, u Upravi je kluba sedamdeset posto mladih. Evo vam primjer Roberta Mikulića, koji vrlo mnogo radi i ja bih ga volio vidjeti na svojem mjestu nakon izbora iduće godine. Vidjeli ste i Mariju Celić koja isto tako mnogo radi s djevočkama. Zapravo, one već i vode društvo, vode sekcije. Vidjeli ste i Dianu Vukušić koja je predsjednica Saveza hrvatskih društava u Švedskoj, školovana je, odlično govori jezike. Eto, ja bih volio da nas neka od tih dragih osoba predstavlja pred švedskim vlastima.

I na kraju, nekoliko riječi o ovom nogometnom turniru koji je okupio hrvatsku mladež iz cijele Europe?

—Pa, ja sam bio toliko u tome da nisam imao vremena niti uživati. Bolje vide ljudi sa strane nego mi, a mi vidimo samo svoje pogreške, promašaje. Zato mi je drago kad ljudi zovu, čestitaju, više su nego zadovoljni. Za sve nas ovo je ipak bilo novo iskustvo, iako smo i prije organizirali okupljanja, dolazili su nam i gosti iz Domovine, folklorna društva itd. No na kraju, ipak sam zadovoljan, a, osim toga, osvojili smo i prvo mjesto i postali prvaci Europe! ■

ENG HD Velebit of Göteborg is currently the largest Croatian association in northern Europe. They recently played host to the 2nd European Championship of Croatian football (soccer) clubs. We spoke to the association's president, Marinko Bazina, on the occasion.

Mala škola hrvatskoga jezika i kulture

Veselite se i ljetujte s nama u Novom Vinodolskom

Little school of croatian language and culture

Spend a happy holiday with us in Novi Vinodolski

21. SRPNJA – 1. KOLOVOZA

Hrvatska matica iseljenika već šesnaestu godinu organizira Malu školu hrvatskoga jezika i kulture u Novome Vinodolskom, primorskom ljetovalištu bogate kulturne prošlosti. Temeljni je cilj ovoga ljetovanja da djeca koja žive izvan Hrvatske, u zajedništvu s djecom iz različitih mjesta u Hrvatskoj, unaprijede svoje znanje hrvatskoga jezika te upoznaju kulturnu i prirodnu baštinu kraja u kojemu borave. Program škole ostvaruje se putem raznih kreativnih igraonica-radionica (jezična, kulturološka, novinarska, lutkarska, dramska) te niza športskih, rekreativnih i zabavnih sadržaja. I još mnogo, mnogo veselja i radosnih trenutaka u zdravome, bezbrižnome i sigurnome okolišu pod nadzorom iskusnih i pouzdanih učitelja i voditelja. Ovogodišnji je program namijenjen djeci od 9 do 14 godina.

JULY 21 – AUGUST 1, 2008

Novi Vinodolski is an enchanting coastal summer vacation spot rich with cultural history.

In the company of children your age and our cheerful trained guides you will learn or improve your knowledge of Croatian language in our interesting daily workshops (languages, culture, journalism, puppet, drama).

And that's just the beginning! All young participants are encouraged to take a part in sport and other competitions on land and sea, and have fun in the evening dancing, singing and playing games, all in a beautiful, safe and carefree environment supervised by experienced and reliable teachers and guides.

This year's program is created for children aged from 9 - 14 years.

Za sve iscrpnije upute i informacije javite se/ For further information, please contact:
Odjel za školstvo, znanost i šport HMI-a / Dept. of Education, Science and Sport CHF
Lada Kanajet Šimić, prof., voditeljica odjela / head of dept. (e-mail: lada@matis.hr)

Podružnice i poslovnice Credo banke d.d.:

Split, Trogir, Sinj, Opuzen, Rijeka, Matulji, Novalja, Zagreb, Slavonski Brod, Goričan

Povoljne

kamatne stope
za vašu kunsku
i deviznu štednju

“Kao da sam cijeli život živjela ovdje”

“Voljela bih da mladi iz iseljeničtva dođu ovamo u Hrvatsku, jer je to prelijepa zemlja s mnogo mogućnosti i izazova u ulaganje”, naglasila je Stefanie Verkić

Australska Hrvatica Stefanie Verkić

Prije dvije i pol godine u domovinu svojih roditelja došla je živjeti poduzetna Stefanie Verkić, koja je u starom, pitoresknom dijelu Splita otvorila ‘Tonik Juice Bar’, osvježavajući napitcima goste svojega bara. Zamolila sam ovu odlučnu poduzetnu mladu ženu za razgovor za naš mjesečnik *Matica*, kako bi svojim primjerom pokazala s koliko se ljubavi i volje može ostvariti “hrvatski san”. Unatoč mnogobrojnim preprekama i kompliciranoj administraciji, uspjela je ostvariti željeni posao i ostati u voljenoj Hrvatskoj. “Ovdje su me jako dobro prihvatili. Osjećam se kao da sam ovdje cijeli život živjela i ne planiram otići iz Hrvatske. Jedino ako me istjeraju”, u šali će odlučna Stefanie. Rado je progovorila za *Maticu*, jer je to revija koja je namijenjena našim iseljenim Hrvatima diljem svijeta, a posebice zato što će o njoj čitati njezina obitelj u Melbourneu.

Iako ste rođeni u Melbourneu, odlučili ste živjeti i raditi u domovini svojih roditelja. Zašto?

—Došla sam u Hrvatsku prije svega zato da bih naučila hrvatski jezik i da vidim kako je živjeti u ovoj predivnoj zemlji.

Predstavite se našim čitateljima

—Rođena sam 1973. godine u Melbourneu i do 2005. živjela sam u Australiji, odnosno u Melbourneu. Moj je otac još uvijek u Australiji. Otac mi je, inače, Hercegovac, dok je pokojna majka iz Slavonije. Završila sam *Associate Diploma of Business in Hospitality Supervision*. Više od deset godina radim u ugostiteljstvu.

Jeste li za boravka u Hrvatskoj posjetili Australiju? Nedostaje li vam?

—U ove tri godine otišla sam samo jedanput u Australiju, i to proteklog Božića. Ne stignem od posla nikamo ići, a posebice u Australiju, koja je toliko udaljena od Hrvatske. No, jako se veselim srpnju, kada će mi tata doći u posjet.

Australija mi nedostaje zbog obitelji, rodbine, prijatelja i neke raznolike hrane.

Kako to da ste odabrali baš Split za grad prebivališta i svojega posla?

—Zato što je to najveći i meni najljepši grad na našoj obali.

Zašto ste otvorili baš ‘Juice bar’? Što sve nudi taj vaš bar?

—Kad sam dolazila na ljetovanje, primijetila sam da se u ugostiteljstvu nude samo gazirani sokovi, a ne nešto prirodno. ‘Tonik Juice Bar’ nudi, uz svježe sokove, još mliječne koktele, voćne salate, muesli, kave...

Nedovoljno poznavanje jezika nije vas obeshrabrilo, pa ste usavršili znanje hrvatskog jezika pa čak čitate propise na hrvatskome bez prevoditelja?

—Da, uglavnom ih ne trebam, a, ako mi je potrebno prevesti neku riječ, onda pitam prijatelje ili goste za prijevod.

Koliko ste zadovoljni poslom i kako nabavljate namirnice? Tko vam sve pomaže u poslu i koliko imate zaposlenih?

—Mogu reći da sam zadovoljna poslom. Posao odlično ide ljeti. Svakog jutra u 5.30 ustajem i odlazim na veletržnicu u svakodnevnu nabavu svježega voća. Sve obavljam sama, ali imam i dvije zaposlenice.

Koja bi bila vaša poruka mladim ulagačima iz iseljeničtva u vezi s ulaganjem u Hrvatskoj?

—Lijepo bi bilo da netko otvori nešto što još ne postoji u Hrvatskoj i pritom mu želim mnogo sreće. Voljela bih da mladi iz iseljeničtva dođu ovamo u Hrvatsku jer je to prelijepa zemlja s mnogo mogućnosti i izazova u ulaganju. ■

ENG The enterprising Stefanie Verkić came to live in her parent's homeland two and a half years ago. She opened the Tonik Juice Bar in the old, picturesque part of Split, offering guests refreshing beverages.

Tonik Juice Bar u starom dijelu Splita

Razgovarala: **Željka Lešić**

Četrdeset godina u službi književnog izričaja

“Moj posao i posao mojih kolega jest da ostane što više tragova na književnom jeziku na kojemu stvaramo”, kazao je slavjenik Milovan Miković

Milovan Miković

Sudionici okruglog stola u HMI-u

Hrvatska matica iseljenika i Udruga za potporu bačkim Hrvatima 21. svibnja su u zagrebačkom HMI-u održale Okrugli stol o književniku i novinaru Milovanu Mikoviću iz Subotice.

Sudionike i predavače pozdravila je uime ravnateljice HMI-a Danire Bilić i u svoje osobno ime, Vesna Kukavica, voditeljica Nakladničkog odjela HMI-a.

Prošlo je 40 godina otkako je hrvatski pjesnik, prozaist, esejist i novinar Milovan Miković iz Subotice objavio svoju prvu pjesmu. Danas, toliko godina poslije, osobito su zapažene njegove pjesničke zbirke *Avaške godine* i *Slušaj: zemlja riječi* te knjige eseja *Život i smrt u gradu* i *Iznad žita nebo*. Poznavatelji književnih i kulturnih prilika u Bačkoj cijene Milovana Mikovića, ne samo kao književnika nego i kao vrsnoga književnoga i kazališnoga kritičara, te kao urednika u hr-

vatskoj nakladničkoj kući *Hrvatska riječ* iz Subotice. Bio je i urednik književnoga časopisa *Rukovet*, a aktualni je urednik *Klasja naših ravni*, časopisa Matice hrvatske, ogranak Subotica. Značajni su i Mikovićevi književnopolitički pregledi o periodici, kazalištu i književnoj djelatnosti Hrvata u Bačkoj, osobito o proznoj djelatnosti. Zbog svoje plodne djelatnosti postao je član Društva hrvatskih književnika. Miković kao stvaralac i kulturni pregalac, i njegova značajna postignuća i djela, zaslužuje raspravu - okrugli stol - kakav se upravo održao u Hrvatskoj matici iseljenika.

Izlagачi na Okruglome stolu bili su dr. Sanja Vulić, docentica na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu temom “Urednička djelatnost Milovana Mikovića” u NIU *Hrvatska riječ* u Subotici, mr. Đuro Vidmarović, istraživač autohtonih hrvatskih manjina temom “Aktualizacija u poeziji M. Mikovića”, Naco Zelić, predsjednik Udruge za potporu bačkim Hrvatima temom “Milovan Miković

- prinosi povijesti književnosti bačkih Hrvata”, Jasna Ivančić, leksikografinja u LZ Miroslav Krležu u Zagrebu, temom “Lutanje pjesništvom M. Mikovića” i Jelena Gazivoda, studentica na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu, temom “Milovan Miković kao esejist”. Moderatorica događanja bila je Vesna Kukavica, a Mikovićeve je stihove govorila studentica Marija Jaramazović.

Na kraju se gostima, poštovateljima i predavačima obratio i književnik Milovan Miković. “Zahvaljujem na krasnim riječima zbog stvaralaštva kojim se bavim, a i zbog mnogih kolega koji se time bave. Moj posao i posao mojih kolega jest da ostane što više tragova na književnom jeziku na kojemu stvaramo”, rekao je na kraju slavjenik. ■

ENG A round table discussion focusing on writer and journalist Milovan Miković of Subotica was held 21 May at the Zagreb headquarters of the CHF, hosted by the Croatian Heritage Foundation and the Association for the Support of Bačka Croats.

Napisala: **Željka Lešić** Snimio: **Žorži Paro**

Proslava sv. Leopolda i II. susret talijanskih Hrvata

Manifestaciji u Padovi nazočili su Andro Knego, generalni konzul iz Milana, Ivan Lacković, generalni konzul iz Trsta, konzulica Mirjana Matanić, voditeljice Matičinih podružnica Maja Mozara i Ana Bedrina te predsjednici i članovi hrvatskih zajednica iz Trsta, Udina, Milana, Belluna, Trenta, Padove, Reggio Emilije, Rima, te Slovenije

U organizaciji Hrvatske zajednice u Venetu te Saveza hrvatskih zajednica Italije u ovogodišnjem programu proslave blagdana sv. Leopolda Bogdana Mandića i II. susreta Hrvata u Italiji, od 10. do 17. svibnja, sudjelovale su i dvije podružnice Hrvatske matice iseljenika, Dubrovnik i Pula. Pokrovitelji manifestacije su franjevci kapucini u Padovi, Općina Padova i Generalni konzulat Republike Hrvatske u Trstu. U sklopu programa, 10. svibnja, predstavio se Etnografski muzej iz Dubrovnika, koji djeluje u sklopu Dubrovačkih muzeja, izložbom "Tradicijske nošnje dubrovačkog kraja". Izložba obuhvaća svečane muške i ženske nošnje Konavala, otoka Mljeta i Lastova, te Župe i Primorja, unikatni nakit, marame, pokrivače, čipke, ubrusce te glazbene instrumente. Pozdravne riječi u prigodi otvorenja izložbe prisutnima je uputila predsjednica Zajednice Hrvata u Italiji Dubravka Čolak, gvardijan svetišta sv. Leopolda u Padovi, Mirjana Matanić, generalna konzulica u Trstu, te Maja Mozara, voditeljica ureda HMI-a u Dubrovniku. O samoj izložbi govorila je Branka Hajdić, autorica.

Sutradan je u svetištu sv. Leopolda slavljen sveta misa na hrvatskom jeziku koju je predvodio provincijal hrvatskih kapucina fra Ivica Petanjek, sa svećenicima iz Hrvatske i Italije. Manifestaciji su nazočili i Andro Knego, generalni konzul iz Milana, Ivan Lacković, generalni konzul iz Trsta, konzulica Mirjana Matanić, voditeljice Matičinih podružnica Maja Mozara i Ana Bedrina te predsjednici i članovi hrvatskih zajednica iz Trsta,

Udina, Milana, Belluna, Trenta, Padove, Reggio Emilije, Rima, te Slovenije. Da je sv. Leopold štovan i među svojim sunarodnjacima u Hrvatskoj, pokazali su i brojni hodočasnici iz domovine, poglavito Osječani, kojih je bilo u najvećem broju. Proslavu su uveličali članovi folklorne skupine "Graničar" iz Križa kod Zagreba koju je predvodio prof. Stanislav Dolinar. Nakon folklornoga programa ispred Svetišta, uslijedio je domjenak s hrvatskim specijalitetima koji je organizirala Zajednica Hrvata iz Padove. Na sam blagdan održano je više svetih misa, a svečanog misa nazočili su predstavnici civilne, vojne i crkvene vlasti u Padovi, koji su tom prigodom razgledali i izložbu dubrovačkoga Etnografskog muzeja. Na znanstvenome skupu pod nazivom "Sv. Leopold most među ljudima", koji je organiziran tjedan dana poslije, sudjelovali su prof. dr. Slavko Kovačić, profesor na Teološkom fakultetu u Splitu, prof. Sergio Tazzer, novinar talijanske televizije RAI i prof. Massimo Cacciari, filozof i gradonačelnik Venecije. Uspješnosti

Ana Bedrina, Maja Mozara, Desa Dujela sa suprugom, Mirjana Matanić, Dubravka Čolak i Branka Hajdić

ovogodišnjeg projekta svakako je umnogome pridonijela Zajednica u Padovi s predsjednicom Dubravkom Čolak na čelu. ■

ENG The Dubrovnik and Pula branch offices of the Croatian Heritage Foundation took part in this year's celebrations of St. Leopold Bogdan Mandić Day and the 2nd Meeting of the Croatians of Italy, held from 10 to 17 May and organised by the Croatian community in Veneto region and the Federation of Croatian communities in Italy.

Folklorna skupina Graničar iz Križa

Napisale i snimile: **Maja Mozara**
i **Ana Bedrina**

35 godina HKM-a Heilbronn

Kulturno-sportski i karitativni rad u Misiji bio je raznolik. Misija je uvijek bila djelotvorno otvorena prema svim inicijativama koje su išle u korist svih Hrvata u Heilbronn i okolici

Voditelj Misije,
pater Radovan Čorić

Detalji s proslave 35 godine HKM Heilbronn

Organizirano crkveno djelovanje u Heilbronn započelo je u sklopu djelovanja hrvatske Crkve za područje Stuttgarta davne, 1958. godine.

Zbog pastoralnih se potreba organiziraju manji misijski centri pa tako godine 1973. nastaje i zasebna misija Heilbronn, koja obuhvaća grad Heilbronn s filijalama u Lauffenu, Künzelsau i Öhringenu. Deset godina poslije, nakon smrti velečasnog Ođaka, i dotadašnja misija Bad Mergentheim pripaja se misiji Heilbronn. Pastoralnu skrb za hrvatske vjernike tog područja preuzima provincija sv. Ćirila i Metoda iz Zagreba. Prvi misionar bio je pater Davorin Idžotić kojega 1982. godine nasljeđuje sadašnji voditelj Misije pater Radovan Čorić.

Važno je napomenuti vrlo snažni socijalni angažman svećenika, posebno u prvoj godini, dok nije službeno realiziran socijalni rad na hrvatskom jeziku u sklopu mjesnoga njemačkog Caritasa koji čvrsto surađuje s Misijom.

U prvom razdoblju misijskog djelovanja, dok nije bilo časnih sestara kao misijskih suradnica, djeca su pohađala vjeronauk isključivo na njemačkom

jeziku, a nakon dolaska časnih sestara omogućuje se vjeronaučna pouka na hrvatskom jeziku za polaznike svih dobi. Sestre franjevke iz Provincije Sv. obitelji iz Bijelog Polja jesu od 1982. jesu sestra Ines Marić, od 1985. sr. Verica Grabovac, od 1994. sr. Marta Barišić i sr. Vitalija Križanać, od 1998. sr. Marija Pehar i trenutačno u župi od godine 2006. djeluje sr. Stjepanka Saraf.

Kulturno-sportski i karitativni rad u Misiji bio je raznolik. Misija je uvijek bila djelotvorno otvorena prema svim inicijativama koje su išle u korist svih Hrvata u Heilbronn i okolici. Tomu u prilog govori i to su sva djelatna i kulturna društva u Heilbronn upravo potekla iz ove misije. Krovna kulturno-sportska zajednica *Tomislav* Heilbronn usko surađuje s Misijom, a folklorna grupa održava svoje probe u crkvenoj sportskoj dvorani. Budući da se mise na hrvatskom jeziku od početka služe u crkvi sv. Augustina, suradnja s tom župom bila je uvijek odlična.

Socijalizacija i otvorenost zajedništvu s domaćom, njemačkom župom bila je velika zadaća patera Radovana Čorića koji je sve ove godine, uz pomoć suradnika, radio na zbližavanju domaće zajednice i Hrvata doseljenika. Sa službom Caritasa organizira Njemačko-hrvatsko društvo. Ono je imalo zadaću približiti i

pokazati domaćinima kulturnu baštinu hrvatskog naroda i prezentirati Hrvate kao naciju koja je spremna na socijalizaciju i prihvaćanje pravila sredine, ali i na očuvanje i njegovanje vjerske, nacionalne i rodoljubne svijesti.

Na početku agresije na Hrvatsku, pod pokroviteljstvom Misije, osnovan je i koordinacijski odbor za pomoć Hrvatskoj "Klub 1000". Prikupljena je novčana pomoć u iznosu od oko pola milijuna tadašnjih maraka. Trenutačno župa ima oko 3 400 Hrvata katolika, koji svoja euharistijska slavlja održavaju u pomoćnoj crkvenoj prostoriji, jer se crkva sv. Augustina renovira od ljeta prošle godine.

Unatoč velikim željama za povratak u domovinu, još mnogo godina ili čak trajno mnogi će ostati ovdje, kamo su došli kao radnici "na privremeni rad". Generacija trećeg naraštaja često i ne pomišlja na povratak i smatra Njemačku svojom domovinom, ali, uz pomoć ovako aktivnih i dobro organiziranih misija, Hrvate očekuje sretna budućnost na ovim prostorima. ■

ENG Organised church activities in Heilbronn started in the frame of the activities of the Croatian church for the Stuttgart area way back in 1958. Pastoral reasons saw the organisation of smaller mission centres and in 1973 the establishment of a separate mission in Heilbronn.

Dani zahvalnosti i zajedništva

Kölnski nadbiskup kardinal Joachim Meisner u uvodnoj je riječi podsjetio kako Hrvati katolici u proslavi Tijelova i u tijelovskoj procesiji sudjeluju već pedeseti put te im je izrazio zahvalnost na vjerskoj životnoj nazočnosti u nadbiskupiji

Višednevno slavlje u Hrvatskoj katoličkoj misiji Köln - Dani zajedništva i zahvalnosti – priređeno je od 21. do 25. svibnja. Svečana akademija održana je u srijedu 21. svibnja u Maternushaus u Kölnu u povodu pedesete obljetnice otkako Hrvati katolici s toga područja organizirano sudjeluju u tijelovskoj procesiji ulicama grada Kölna zajedno s Nijemcima i katolicima drugih materinskih jezika. U pozdravnom govoru voditelj HKM-a Köln fra Branko Brnas najprije je zahvalio Bogu, a potom i mjesnoj kölnskoj Crkvi koja je omogućila slavlje Dana zajedništva i zahvalnosti. Potom je otvorio Dane zahvalnosti i zajedništva. U bogatome glazbenom programu nastupili su Tercet "Sacrum" iz Zagreba, Marko Boček na gitari, Dječji misijski zbor, Zbor mladih, Misijski mješoviti zbor, "Steyler Musikapostel" - skupina mladih studenata iz samostana St. Augustin, KUD "Šokadija" iz Budrovaca iz Slavonije te Folklorna misijska skupina "Koraci u tuđini".

Napisao i snimio: **Adolf Polegubić**

Na svetkovinu Tijelova svečano misno slavlje ispred kölnske katedrale predvodio je kölnski nadbiskup kardinal Joachim Meisner. U uvodnoj je riječi podsjetio kako Hrvati katolici u proslavi Tijelova i u tijelovskoj procesiji sudjeluju već pedeseti put te im je izrazio zahvalnost na vjerskoj životnoj nazočnosti u nadbiskupiji.

U svečanome tijelovskom ophodu ulicama grada Kölna zajedno s Nijemcima i drugim katolicima sudjelovao je i velik broj Hrvata koje su predvodili voditelj HKM-a Köln fra Branko Brnas, dušobrižnik o. Domazet i delegat o. Bebić. Velik broj Hrvata sudjelovao je na svečanosti odjeven u narodne nošnje. Nakon svečanog blagoslova u kölnskoj katedrali KUD "Šokadija" izveo je ispredkatedrale splet hrvatskih kola.

U večernjim satima toga dana u prostorijama Caritasa priređena je večer pjesme i plesa uglavnom za mlađe članove misije. Za pjesmu i ples pobrinuo se band "Adriatico".

Svečano misno slavlje u petak, 23. svibnja u Minoritenkirche u Kölnu, u kojoj se Hrvati okupljaju na središnje

Kardinal Joachim Meisner

misno slavlje u misiji, predvodio je kölnski nadbiskup kardinal Joachim Meisner u zajedništvu s vrhbosanskim nadbiskupom i predsjednikom Biskupske konferencije BiH kardinalom Vinkom Puljićem, delegatom o. Bebićem, voditeljem misije o. Brnasom, dušobrižnikom u HKM-u Köln o. Domazetom te s još devet svećenika. Tijekom misnoga slavlja kardinali Meisner i Puljić blagoslovili su reljef bl. kardinala Alojzija Stepinca, djelo Thomasa Kesslera iz Düsseldorfa, postavljen u toj crkvi.

Kardinal Meisner je u nadahnutoj propovijedi istaknuo kako se Köln naziva gradom svetaca, među koje se sada ubraja i novi blaženik hrvatskog podrijetla bl. Alojzije Stepinac. Na kraju je kardinal Puljić posebno zahvalio kardinalu Meisneru zbog njegove blizine Crkvi u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. "Hvala za potporu u vremenu kad smo trpjeli, kao i danas kad se borimo da preživimo."

U subotu 24. svibnja u Minoritenkirche u Kölnu kardinal Puljić je tijekom misnoga slavlja podijelio sakrament sv. Potvrde za 46-ero vjernika. Završno misno slavlje Dana zajedništva i zahvalnosti u nedjelju 25. svibnja u Minoritenkirche u Kölnu predslavio je delegat za hrvatsku pastvu u Njemačkoj fra Josip Bebić. Veliki doprinos organizaciji Dana zajedništva i zahvalnosti dali su hrvatski ugostitelji s toga područja, njih više od dvadeset. ■

ENG Celebrations lasting several days at the Croatian Catholic mission in Cologne – the Days of Unity and Thanksgiving – were held from 21 to 25 May with the participation of the Archbishop of Cologne Cardinal Joachim Meisner and Cardinal Vinko Puljić, Archbishop of Vrhbosna.

Hrvatsko kolo ispred kölnske katedrale

Tkanica iz Knina na službenom putu po Europi

Hrvatski doprinos kulturnomu programu u vrijeme EURA 2008 "Europa živi u Salzburgu" promoviran je 11. lipnja u HMI-u

Poznate hrvatske poduzetnice nosile su reviju

Danira Bilić i Mina Petra

Bilić koja je kazala kako HMI podupire projekt koji će uz nogometnu vrstu izbornika Bilića "braniti boje Hrvatske" i prezentirati njezine kulturne, prirodne i tradicijske vrijednosti u Austriji. Torba darovana ravnateljici Bilić zahvala je, ali i siguran znak da će, gdje god ima naših sunarodnjaka, predočivati nešto izvorno hrvatsko.

Održana modna revija Kninska tkanica na službenom putu pokazala je kako se može inovativno ispričati priča o novom sadržaju i namjeni uporabnih tradicijskih proizvoda. 'Petrinu torbu' već nosi austrijska ministrica vanjskih poslova, a u Matici su je nosile poduzetnice Lada Szabo-Kajfež, Renata Gubić, Gordana Popović, Zdenka Mesić, načelnica u Ministarstvu gospodarstva, Nina Kušen Tomljanović, savjetnica u Skupštini grada Zagreba, glumica Suzana Brezovec, TV novinarka Marina Čubrilo, modna urednica u tjedniku Arena Alma Premrl-Sokol, TV voditeljica Petra Somek, manekenka Rajna Raguž, mlada tenisačica Dina Duplanić i druge dame koje svojim volonterskim radom pomažu zapošljavanju žena u kninskom kraju. Najveće ovacije, ovaj put na crvenom tepihu prve manekenske piste u povijesti HMI-a, primila je, zasluženo, autorica Mina Petra. ■

Uz potporu HGK, Poglavarstva i Turističke zajednice grada Knina, tkalje kninske udruge "Tkanica" i zagrebačka dizajnerica Mina Petra pokrenule su projekt novoga uporabnog suvenira, izvornoga hrvatskog proizvoda. Suvenir, čiji je osnovni element ručno tkani vunen materijal s originalnim motivima tkanice, nekad tradicionalne pregače Šibensko-kninske županije i sjeverne Dalmacije, predstavljen je ove godine najprije u Kninu. Nakon predstavljanja na međunarodnome nautičkom sajmu u Rennesu (Francuska), izložbi izvornih rukotvorina u Skadru (Albanija) i na Hrvatskom balu u Beču (Austrija), torba je nastavila uspješno osvajati Europu.

Pod pokroviteljstvom Vlade pokrajine Salzburg i Ministarstva vanjskih

poslova i europskih integracija RH, u organizaciji Hrvatske kulturne udruge "Hrvatski san" iz Salzburga, početkom travnja, na Danima austrijsko-hrvatske kulture i prijateljstva promovirana je i Tkanica. Etnokolekcija i poslovnost tada su pozvane da ponovno predstavljaju Hrvatsku u lipnju ove godine za vrijeme održavanja utakmica Europskoga nogometnog prvenstva u Salzburgu.

Hrvatski doprinos kulturnom programu u vrijeme EURA "Europa živi u Salzburgu" nazvan KNIN PREDSTAVLJA HRVATSKU U AUSTRIJI promoviran je 11. lipnja u HMI-u. Zagrebačko predstavljanje organizirali su, uz Maticu, Gradsko poglavarstvo Knina i HKU "Hrvatski san" iz Salzburga. Prisutnima se obratila ravnateljica Danira

ENG The Croatian contribution to the Europe Lives in Salzburg cultural program during the Euro 2008 football cup is entitled KNIN REPRESENTS CROATIA IN AUSTRIA and was promoted at the CHF on 11 June. The project was launched by the weavers of the Knin-based Tkanica association and Zagreb designer Mina Petra with the aim of creating souvenirs and garments inspired by folk handicraft.

Napisala: **Diana Šimurina-Šoufek**

Snimio: **Žorži Paro**

“Svijet već ima nestašicu vode”

“Postoji ideja o umrežavanju mladih znanstvenika. Ideja se rodila usporedo s idejom o udruženju bivših studenata hrvatskih sveučilišta iz domovine i svijeta. Ideja je to o povezivanju bivših i sadašnjih sveučilištaraca s maticom zemljom ne samo znanstvenika nego svih studenata”, kaže Ivica Košak

Inženjer Košak pri posjetu HMI-u

Jedan od najvažnijih faktora, jer krizu mogu prouzročiti onečišćenja industrijskog urbanog civilizacijskog karaktera koja su počela sredinom 20. stoljeća i nema pokazatelja da smo nešto naučili iz pogrešaka. Tu je ono što mi u društvenom radu u javnosti možemo učiniti da se to promijeni u svijesti. Hrvatski intelektualci u Njemačkoj bavili su se tom problematikom. Mi smo već godine 1968. godine u Frankfurtu u sklopu tadašnjeg UN-ova programa održali nekoliko predavanja o vodi, o uporabi, bogatstvu i ljepotama hrvatskih voda, ne samo za hrvatsku publiku nego i za njemačku. Tako smo godinu 1998. mi iz društva bivših studenata, društva hrvatskih inženjera i tehničara koji žive u Stuttgartu, kao i biskupska konferencija u Njemačkoj prozvali godinom vode.

U Europskom domu u Zagrebu početkom travnja dugogodišnji predsjednik AMAC-a (Društva bivših studenata hrvatskih sveučilišta), dipl. inž. Ivica Košak održao je predavanje pod nazivom *Globalna kriza pitke vode - izazov ljudskom dostojanstvu*. Neposredno prije predavanja Košak nas je posjetio u Hrvatskoj matici iseljenika, pa je to bila prigoda za razgovor s njim.

Može li se očekivati kriza pitke vode?

—Mi već imamo krize ne samo pitke vode. To su promjene u klimi, promjene od raznih potopa mitološkog karaktera, sve do globalnog karaktera. Izraženo u brojevima, svaki četvrti stanovnik u svijetu nema dovoljno pitke vode. Što se tiče Hrvatske, znamo da oni koji ljetuju na pojedinim otocima znaju da je takva kriza moguća, a oni koji žive na sjeveru Hrvatske s obiljem proljetnih i jesenskih kiša nađu se u bujicama. No kriza nije samo nestašica, kriza je i menadžment.

Često se ističe kako je Hrvatska jedna od najbogatijih zemalja vodom u svijetu.

— Što se tiče Hrvatske, treba istaknuti kako se po mnogim skupovima ističe da je ona jedna od najbogatijih zemalja vodom. Dokument UN-a izrađen u okviru FAO istraživanja pokazuje da je Hrvatska smještena na 9. mjestu u svijetu i na 3. u Europi po količini vode. Po mojem mišljenju, stvaraju se pogrešni zaključci. Dakle, Hrvatska je zemlja nevjerojatno bogata resursima koji mogu omogućiti blagostanje. Kada se to stavi u brojčane korelacije, onda je sasvim drukčije. Hrvatska je u redoslijedu zemalja članica UN-a u svijetu, po veličini svoje površine, na 115. mjestu i na 123. mjestu po broju stanovnika, dok je na 88. mjestu po broju stanovnika na kvadratnom kilometru. Sada se može postaviti pitanje kako to da smo došli na 9., odnosno 3. mjesto po drugim mjerilima.

Moramo se osvijestiti što prije u vezi sa zaštitom voda, zar ne?

— To je treći čimbenik u cijeloj priči.

Prati li se dovoljno znanost u medijima i knjigama?

— Mi nemamo publiciste koji prate mlade znanstvenike, koji će ih ujediniti u jednoj knjizi ili na jednome mjestu kao što je Frankfurtski sajam knjiga ili Interliber, gdje bismo se predstavili široj čitalačkoj publici. S tim je u vezi i ideja o umrežavanju mladih znanstvenika. Ideja se rodila usporedo s idejom udruženja bivših studenata hrvatskih sveučilišta iz domovine i svijeta. Ideja o povezivanju bivših i sadašnjih sveučilištaraca s maticom zemljom ne samo znanstvenika nego i svih studenata još uvijek postoji. Ministarstvo znanosti prihvatilo je ideju i bilo bi korisno da se taj rad na umrežavanju nastavi sa svim ustanovama i institucijama koje se time inače bave. ■

ENG Ivica Košak, the long-time president of AMAC (the association of former students of Croatian universities) held a lecture at Zagreb's European House in early April on *The Global Crisis of Potable Water – A Challenge for Human Dignity*.

U Mimari predstavljena marka s Vučetićevim likom

Promocijom prigodne marke Hrvatske pošte u povodu 150. godišnjice rođenja Ivana Vučetića, izumitelja daktiloskopije, 20. svibnja u Muzeju "Mimara" zaključena su zagrebačka događanja kojima HMI obilježava ovu značajnu obljetnicu tijekom cijele 2008. godine.

Nakon uvodnog govora ravnatelja Muzeja Tugomira Lukšića, koji je ugostio multimedijску izložbu, u ime Hrvatske pošte prisutnima se obratio Hrvoje Lončar i predstavnici HMI-a voditeljici projekta "Vucetich" i moderatorici promocije Ljerki Galic uručio primjerak prigodno tiskanog plakata i filatelistički blok – marke s likom Ivana Vučetića.

Gost HMI-a i MUP-a, direktor Policijskog muzeja iz La Plate, čiji izložci čine dio postava multimedijске izložbe, Migu-

Napisala: **Ljerka Galic**

Hrvoje Lončar uručuje Ljerki Galic plakat i filatelistički blok

el Prados zahvalio je na gostoprimstvu, te je i njemu za muzej predan prigodni filatelistički blok Vučetićeve marke.

U drugom dijelu promocije održana je vrlo zanimljiva prezentacija rada Odjela za daktiloskopiju Centra za kriminalistička vještačenja "Ivan Vučetić", koji u okviru MUP-a djeluje već 55 go-

dina. Zainteresiranima su uzimani otisci prstiju, a 'dokaze' su mogli ponijeti za uspomenu. U Muzeju se multimedijška izložba (uz popratni četverojezični katalog) može pogledati do nedjelje 25. svibnja, a izložbe u kupoli Gradske knjižnice i paviljonu Botaničkog vrta PMF-a traju do kraja mjeseca.

ISELJENIČKE VIJESTI

SMOTRA FOLKLORA U MOLISEU

ITALIJA - Već sedam godina zaredom u Larinu u Moliseu održava se smotra folklor na kojoj nastupaju školska folklorna društva iz Italije, a svake godine pozovu i jedno folklorno društvo iz inozemstva da, kao posebni gost, predstavi svoju domovinu. Ove godine u organizaciji Počasnog konzulata RH u Moliseu i Hrvatske matice iseljenika, podružnice Split, gostovala je Hrvatska, koju je predstavila dječja folklorna skupina KUDŽ "Filip Dević" iz Splita. Na smotri su, uz hrvatske predstavnike,

nastupili i talijanski osnovci, od najmlađih do najstarijih. Sve je započelo prolaskom svih sudionika kroz grad. Najčešći je ples bila temperamentna "Tarantula", a Splićani su se predstavili Splitskim i Korčulanskim plesom, te plesovima sa sjevera Hrvatske, a zaokupljali su pažnju bogatstvom nošnji iz raznih krajeva naše domovine.

DJEČJI FESTIVAL "MIKROFON JE VAŠ" U KELKHEIMU

NJEMAČKA - Proslava Majčina dana i Dječji festival "Mikrofon je vaš", koji se već tradicionalno održava na inicijativu voditelja misije fra Željka Čurkovića, priređeni su u subotu 10. svibnja u gradskoj dvorani u Kelkheimu u Hrvatskoj katoličkoj misiji Main-Taunus/Hochtaunus. Na festivalu je nastupilo šesnaestero djece. Najsimpatičnijom pjevačicom proglašena je Nina Lončar, treće mjesto osvojio je Fabijan Josić, a drugo Antonija Latinčić. Nagradu prosudbene komisije dobio je Filip Barnjak za pjesmu "Kiše jesenje", a prvo je mjesto osvojila Julia Markić za pjesmu "Ti si samo jedan".

SPOMENA NA ANTONA TONYJA PINEZIĆA (1932. – 2008.)

SAD - Aktivni član Kluba Dubrovnik iz New Yorka i St. Francis Benevolent Society of Nerezine, kapetan Pinezić, napustio nas je 9.

svibnja, nakon kratke i teške bolesti. Rođen je 1932. u Nerezinama na Lošinju, a pomorsku školu završio je u Rijeci 1951. Nakon 15 godina plovidbe na Jadrolinijim brodovima s obitelji 1970. odlazi u Ameriku. Za njime u tuzi ostaje obitelj, supruga Marija (rođ. Richter), kćeri s obiteljima, brat Marko u New Yorku i sestra Gina u Lošinju, te hrvatska zajednica u New Yorku, osobito Dubrovčani. Klub je izgubio svoga najpouzdanijeg i najaktivnijeg člana, ali njegova djela i ono što je ostavio u srcima članova neće se zaboraviti.

Vučetićeva izložba, marka, koračnica...

Otvaranje su započeli mladi glumci Istarskog narodnog kazališta zornim prikazom najvažnijih scena iz života Ivana Vučetića: od šegрта bačvara i marljivog učenika na Hvaru, preko pulskog mornara i kapelnika u Puli do policijskog inspektora u La Plati

Spomen ploča u čast 150. obljetnice Vučetićeve rođenja

Ana Bedrina, Miguel Prados i Ljerka Galic

Detalj s otvorenja izložbe u Puli

UPuli je, kao i nedavno u Zagrebu, na razne načine obilježena 150. obljetnica rođenja Ivana Vučetića.

U četvrtak 29. svibnja promovirana je spomen-razglednica s markom i žigom koji bilježi datum otvaranja izložbe, 30. svibnja 2008. Spomen-razglednica tiskana je u suradnji s Filatelističkim društvom "Arena" iz Pule, a predstavljena je publici u sjedištu pulske podružnice HMI-a.

O vrijednostima obilježavanja znamenitih osoba na markama govorili su predsjednik Društva filatelista iz Pule Ante Braičin i direktor Hrvatske pošte u Istri Danijel Ferić. Promociji su iz HMI-a nazočili voditeljica Projekta "Vučetić" Ljerka Galic i pulski domaćin Ana Bedrina, Miguel Prados, direktor Policijskog muzeja iz La Plati, i Jasna Matković iz Centra za kriminalistička vještačenja "Ivan Vučetić" iz Zagreba, koja je predstavila rad tog centra. U petak 30. svibnja ispred zgrade MUP-a, Policijske uprave istarske u Puli, na prostranoj cvjetnoj površini, svečano je otkriveno spomen-obilježje Ivanu Vučetiću. Naime, predaja i neki zapisi govore da je mladi Vučetić u Puli služio svoj vojni rok u austrougarskoj mornarici.

Vođena tom činjenicom pulska je podružnica HMI-a kao inicijator zahvaljujući potpori Poglavarstava grada Pule i Ministarstva unutarnjih poslova postigla da se trajno obilježi boravak tog velikana u Puli.

Kao uvod u otkrivanje spomena na Vučetića, pulska povjesničarka umjetnosti Gorka Ostojić Cvajner, govoreći o značenju spomenika u jednome gradu, naglasila je: "Grad bez spomenika gluho je mjesto bez memorije i tradicije. Ova spomen-ploča dio je revizije pulske povijesti koja može otvoriti vrata i prema drugim značajnim osobama i događajima koji su obilježili Pulu, a dosad nisu dobili svoje zaslužno mjesto."

Spomen-ploču u čast 150. obljetnice Vučetićeve rođenja, uz predstavnice HMI-a, Galic i Bedrinu, otkrili su javnosti Loris Kozlevac, načelnik PU istarske, i dogradonačelnica Vesna Petrović. Svečanosti su, uz brojne Puljane iz političkog, kulturnog i crkvenog života, prisustvovali i predsjednik Hrvatske zajednice iz Trsta Damir Murković, predstavnici talijanske policije iz Trsta, te Miguel Prados, direktor Policijskog muzeja u La Plati u kojemu je Vučetić proveo najveći dio svog života.

Značajni doprinos dali su učenici pulske Glazbene škole Ivana Matetića

Ronjgova koji su pod vodstvom profesora Marijana Kopčica javnosti predstavili Vučetićeve koračnice odjeveni kao austrougarski mornari. Po mišljenju stručnjaka, koračnica ima sve elemente 1880-ih godina, te se može reći da je nastala upravo u Puli za vrijeme Vučetićeve službenja vojnog roka, netom prije odlaska u Argentinu.

Otvaranje su započeli mladi glumci Istarskog narodnog kazališta zornim prikazom najvažnijih scena iz života Ivana Vučetića: od šegрта bačvara i marljivog učenika fra Bonagracije na Hvaru, preko pulskog mornara i kapelnika u Puli do policijskog inspektora u La Plati. Dojmljivi kostimi i nošnje iz doba Austro-Ugarske predložili su vrijeme u kojem je učio i živio mladi Vučetić.

Uz razgledanje izložbe, brojnim uzvanicima i posjetiteljima Jasna Matković sa svojim kolegama iz Centra za kriminalistička vještačenja "Ivan Vučetić" prezentirala je dio njihova rada te su svima omogućili uzimanje otiska prsta na spomen-kartici. ■

ENG As in Zagreb recently, Pula too is commemorating the 150th anniversary of the birth of Ivan Vučetić. A memorial post card with accompanying postal stamp and seal was promoted, a monument to Vučetić was unveiled and an exhibition opened its doors.

Napisala: **Ana Bedrina**

Argentina ponosna na Vučetićev izum

Pozivu na suradnju, u svrhu obilježavanja 150. obljetnice rođenja Ivana Vučetića, rado sam se odazvao kao i ostale moje kolege u Argentini. Taj me je veliki čovjek na mnogo načina odredio profesionalno, ali i kao čovjek

Miguel Prados

cijskog muzeja u La Plati. U Hrvatsku sam došao kao gost HMI-a kako bih predstavio argentinsku 'stranu' projekta 'Vučetić'. Pozivu na suradnju, u svrhu obilježavanja 150. obljetnice rođenja Ivana Vučetića, rado sam se odazvao kao i ostale moje kolege u Argentini. Taj veliki čovjek na mnogo me je načina odredio profesionalno, ali i kao čovjeka, pojedinca. Ponosan sam što sam u mogućnosti promicati njegov dar cijelomu čovječanstvu.

Možete li nam prenijeti Vaš pogled na Ivana Vučetića kao policajac ali i student prava?

— Kao policajac radio sam 29 godina u raznim operativnim dužnostima u sklopu istraga, zatim u području sigurnosti i na svakom polju Vučetićeve su tragovi bili prisutni. No, više o njemu kao čovjeku i njegovu djelu saznao sam prije pet godina, kada sam izabran za mjesto voditelja policijskog muzeja u La Plati. Studij prava samo me detaljnije uputio u ono što je najbitnije – provesti pravdu; a to je samo jedan dio Vučetićeva izuma. Pronaći metodu koja je prekinula tradiciju torture koja se provodila nad privedenima u 19. stoljeću, veličanstveni je korak. I samog su Vučetića u njegovo vrijeme odvjetnici prepoznali kao argument za prekid mučenja u zatvorima i pri ispitivanju. Spasiti život, na bilo koji način, velika je odgovornost i dar. Radeći kao vatrogasac, u to sam se i osobno uvjerio iz blizine.

Kako ste saznali za sam projekt 'Vučetić' i kada ste se u njega uključili?

— Početkom 2007. nadređeni su mi rekli kako se ove godine za 150. obljetnicu rođenja Ivana Vučetića sprema suradnju s veleposlanstvom i Hrvatskom. U lipnju nas je posjetila gospođa Ljerka Ga-

Razgovor s ovim, sve samo ne stereotipnim policajcem, prošao je u tipičnom *latino* stilu. Taj svestrani policajac, budući odvjetnik, vatrogasac, zaljubljenik u *rock'n'roll* i dobru

hranu bez zadržke je govorio o izložbi, Ivanu Vučetiću i o njegovom djelu kao poklonu cijelomu čovječanstvu.

Za početak, možete li se kratko predstaviti našim čitateljima i otkriti im motiv svojega dolaska u Hrvatsku?

— Ja sam Miguel Prados, šef poli-

Razgovarala: **Olja Ljubišić**

lic. Oduševila se predmetima iz naše kolekcije te smo dogovorili posudbu. Zabavno je bilo vidjeti Hrvate kako gledaju razglednice iz svoje domovine ne prepoznajući Lesinu, tj. današnji Hvar. To je samo jedan mali motiv zbog kojeg je potrebna ova suradnja, da mi saznamo nešto o Vučetićevoj odrastanju i školovanju, rodnom mjestu i prilikama koje su ga pogurale u Novi svijet a da se Hrvatska osvjestiti o velikom doprinosu toga Hvaranina. Gospođa Galic, voditeljica projekta ili, kako sam je u našim druženjima znao nazvati, 'gospođa Vučetić' zbog svojeg angažmana, zamolila je da dođu i dvije osobe te smo se kolega i ja pripremali kako bismo što vjerodostojnije ispričali priču o daktinomima, pismima i ostalim predmetima. No, u međuvremenu je došlo do promjena fotelja, te je moj zamjenik morao ostati u Argentini. Kao i svaki dobar vojnik, bez pogovora sam otputovao. Moram priznati da mi nije bilo lako samom otići, ali sam odlučio cijelo iskustvo prihvatiti kao izazov.

Što je za Vas osobno značio dolazak u Hrvatsku i sudjelovanje u ovome projektu?

—Ponosan sam što i moje ponizno znanje o Vučetićevoj djelu pomaže širenju vizije svijeta tog velikana, što sam došao u Hrvatsku prisustvovati događajima koji mu daju mjesto koje zaslužuje u društvu. Zahvalio bih HMI-u na pozivu, Centru za kriminalistička vještačenja koji nosi njegovo ime (poseban ponos na 'El sabia' osjetio sam kada sam vidio da se jedna takva ustanova zove njegovim imenom), Policijskom muzeju u nastajanju, jer su svi dali dio kako bi se slika o Ivanu Vučetiću uokvirila.

Ne moram Vam ni reći koliko me se dojmo posjet njegovoj kući i susret s njegovom rodbinom na Hvaru. Emotivni je trenutak bio kada mi je rečeno da vjerojatno spavam upravo u njegovu krevetu. To je uistinu velika čast.

Kakav su na Vas dojam ostavili Hrvati i Hrvatska kao domaćini?

—O Hrvatima nisam imao preciznu predodžbu, ali su me iznenadili svojom urednošću i organiziranošću. Zamijetio sam kako su na početku zatvoreni, ali

S filatelističkim blokom posvećenim Ivanu Vučetiću

kada se jednom otvore prema tebi, to učine u potpunosti, baš kao mi *latinosi*. Moji su mi domaćini priskočili i pomogli u svakom trenutku pa i u organiziranju slobodnoga vremena. Zahvaljujem im svima i pozivam sve u Argentinu na *asado* (glasovita argentinska teletina i ostali mesni specijaliteti na roštilju), vino, tan-go ili *rock'n'roll*, ovisno o željama.

Koje ste sve gradove posjetili?

—Posjetio sam Zagreb koji sam uspio dobro upoznati jer sam u njemu boravio najviše dana. Gradovi su vrlo čisti, razveselilo me to što autobusi ne služe za prijevoz u središtu glavnog grada, što promet teče bez većih zastoja

i što je povezanost veoma dobra. Razgledao sam sve važne znamenitosti, muzeje, šetao... Naravno, oduševilo me vaše prekrasno more. Kao što sam već spomenuo, posjet Hvaru bio je poseban doživljaj jer, osim prekrasnog otoka koji sam imao prigodu upoznati, tu su bili i Vučetićevi rođaci koji su bili moji vodiči.

Kako Vam se svidjela izložba? Kako se Vi pripremate za izložbu u Argentini, možete li nam reći nešto više o tome, gdje će se održati?

—Moderni je pristup u potpunosti zadovoljio kriterije jer je ostvario željeni utjecaj na gledatelja. Izvrsnim dizajnerskim rješenjem postav se može povećati i smanjiti po želji. Tu su bile i popratne izložbe koje su dopunile centralnu multimedijalnu izložbu. Uočio sam kako se pazilo na svaki detalj, na što organizatori mogu biti ponosni. Pronašli smo odličan prostor u središtu La Plate, ali i u samom Buenos Airesu u kojem će biti smještena izložba. Tu su i ostali događaji: inauguracija biste Ivana Vučetića na sam dan njegova rođenja 20. lipnja, a argentinska je pošta već izdala prigodnu markicu tako da je sve pripremljeno.

Za kraj nam recite jesmo li se uspjeli, barem malo, odužiti Vučetiću?

—Dar Ivana Vučetića nije samo značajan u sferi policije, zločina i kažnjavanja. Upravo suprotno, on svoj puni smisao dobiva u civilnoj sferi jer svojom klasifikacijom papirarnih linija nije samo identificirao svakoga od nas nego nas je i individualizirao. Dokazao nam je da smo jedinstveni, posebni sa svojim neponovljivim identitetom. Koji veći poklon čovjek može dobiti osim dokaza da je jedan jedini i da na ovome svijetu nikada do tada i nikada poslije neće biti drugi kao on. Zato je svaki podsjetnik, slavljenje djela ovoga mudraca, bitan, kako skromna bista iz naše radionice muzeja iz La Plate, tako i čitava izložba. ■

ENG An interview with Miguel Pradoso, director of the Police Museum in La Plata (Argentina), who is participating in the celebration of the 150th anniversary of the birth of Ivan Vučetić and was in Croatia as a guest of the CHF on the occasion.

Deset godina uspješnoga djelovanja

Čestitkama se, upućenima predsjedniku Čaldareviću i svim članovima zagrebačkog Odsjeka HBZ-a, te glavnom predsjedniku HBZ-a Amerike Bernardu M. Luketichu, pridružila i ravnateljica HMI-a Danira Bilić, koja je izuzetno zadovoljna svim rezultatima kvalitetnoga rada zagrebačkog Odsjeka HBZ-a

Odsjek Hrvatske bratske zajednice (HBZ) u Zagrebu proslavio je 1. lipnja 2008. svoj rođendan, tj. desetu obljetnicu uspješnoga djelovanja, a nazočni su bili uglednici iz hrvatskoga javnog života te ugledni predstavnici Veleposlanstva SAD-a u Republici Hrvatskoj, kao i njezini brojni vrijedni članovi.

U ime predsjednika Republike Stjepana Mesića nazočnima se obratila njegova izaslanica Višnja Tafr. Zajedničari povratnici u Republiku Hrvatsku prije deset godina osnovali su Odsjek HBZ-a u Zagrebu kao nastavak rada za opće dobro. Pozitivno djelovanje Zajednice prepoznao je i predsjednik Republike Stjepan Mesić koji je postao njezinim članom 2003. godine.

Čestitkama upućenima predsjedniku zagrebačkog Odsjeka i svim njegovim zajedničarima pridružio se gradonačelnik Velike Gorice i bivši ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske Tonino Picula, i sam član HBZ-a.

Osiguravateljska misija HBZ-a pa tako i zagrebačkog odsjeka nije se očitovala samo u materijalnoj pomoći Hrvatima na sjevernoameričkom kontinentu i tek pridošlim sunarodnjacima nego se iskazivala i iskazuje, uz brojne nacionalne kulturne, sportske i prosvjetne aktivnosti, i u vrlo plodnoj humanitarnoj pomoći ugroženom čovjeku – kazao je u prigodnom govoru dr. Ivan Čizmić, renomirani znanstvenik u području hrvatskoga iseljeničtva.

Napisala: **Vesna Kukavica**

Obveznice koje čine 87,7 % ukupne imovine HBZ-a zadržale su svoju odličnu investicijsku snagu, pa valja očekivati daljnji rast HBZ-a, istaknuo je ugledni hrvatski poduzetnik i dugogodišnji zajedničar George Gavrilović.

Radi uspostave uspješne suradnje povratničkog zagrebačkog Odsjeka s glavnim uredom HBZ-a u SAD-u, već 1999. godine Pittsburgh su posjetili predsjednik Odsjeka Zlatko John Čaldarević.

U našem Odsjeku redovito smo održavali godišnje skupštine članstva na kojima smo raspravljali o našem radu, ponosno nam pripovijeda Zlatko Čaldarević, dodavši kako se napose brinulo o potrebi uclanjivanja novih članova.

S velikim zadovoljstvom želimo istaknuti da smo 26. svibnja 2006. otvorili Klub Odsjeka u Zagrebu u Draškovićevoj 60, u kojemu, evo, slavimo uz rođendansku tortu naš desetljetni jubilej.

Članovi našeg Odsjeka povremeno organiziraju u Zagrebu i drugim mjestima u Hrvatskoj različite društvene zabave kao što su one za Valentinovo, božićne zabave, razne piknike, a također i zabave uz tamburaške ansamble iz Hrvatske. Posebno je važna uloga našeg Odsjeka u razvijanju kulturnih veza s HBZ-om u SAD-u i Kanadi.

Čestitkama se, upućenim predsjedniku Čaldareviću i svim članovima zagrebačkog Odsjeka HBZ-a te glavnom predsjedniku HBZ-a Amerike Bernardu M. Luketichu, pridružila i ravnateljica Hrvatske matice iseljenika Danira Bilić, koja je izuzetno zadovoljna svim rezultatima kvalitetnog rada zagrebačkog Odsjeka HBZ-a.

I na kraju valja istaknuti kako je u siječnju 2008. godine održana izvanredna skupština članstva zagrebačkog Odsjeka na kojoj je potvrđen dosadašnji Odbor s predsjednikom Zlatkom Johnom Čaldarevićem.

Rođendan je, uz prigodne govore, proslavljen uz bogat kulturno-umjetnički program i prigodnu izložbu o deseto-godišnjem radu Odsjeka 2000 Hrvatska – Zagreb. ■

ENG The Zagreb lodge of the Croatian Fraternal Union celebrated its anniversary on 1 June of this year, marking its tenth year of successful activity. On hand were prominent figures from Croatian society, the respected representatives of the US Embassy in Croatia and the many worthy members of the lodge.

S proslave Jurjevdana u Cokeburgu

Ovogodišnji sudionici koncerta bili su: Omladinski tamburaški i folklorni zbor "Presveto srce" iz McKeesporta, Američki omladinski tamburaški zbor "Zagreb" iz Clevelanda i KUD Bosne i Hercegovine "Kraljica Katarina" - također iz Clevelanda

Tamburaški orkestar iz Cokeburga

Predsjednik HBZ-a Bernard Luketich sa svečenicima

Svetkovina sv. Jurja veliki je događaj u redovima odsjeka 354 "St. George" iz Cokeburga, maloga američkog rudarskog mjestašca nedaleko od Pittsburgha, i svih organizacija koje djeluju pod okriljem ovoga, najvećeg odsjeka Hrvatske bratske zajednice u Americi. Održava se neprekidno od godine 1950., a sve organizacije u sastavu spomenutog odsjeka nose ime sv. Juraj.

Jurjevdansko slavlje održano je 26. i 27. travnja ove godine, na zaista uzoritaj razini. Domaćini, kao i uvijek, ništa nisu prepustili slučaju. Mnogobrojne goste sa strane, koji doputovaše iz mnogih mjesta i gradova, dočekao je pred Hrvatskim domom s tamburaškom glazbom, domaćom šljivovicom i raznim narecima domaće kuhinje. Sve su nas obuzimale neopisiva radost i činjenica da ova djeca i narod, rođen ovdje u Americi, dobro poznaje svoje podrijetlo i pučke običaje svojih predaka.

Tradicijski, ovo slavlje u Cokeburgu započinje velikim tamburaškim koncertom kojeg priprema Omladinski zbor "Sv. Juraj" subotom navečer. Ovogodišnji sudionici koncerta bili su: Omladinski tamburaški i folklorni zbor "Presveto

srce" iz McKeesporta pod vodstvom Daniela Shebeticha, Američki omladinski tamburaški zbor "Zagreb" iz Clevelanda pod vodstvom Thomasa Salopeka i Kulturno-umjetničko društvo Bosne i Hercegovine "Kraljica Katarina" - također iz Clevelanda i u vodstvu Ane Bakule. Tako da je to bio doista divan 'spoj' kulturnoga djelovanja juga Pennsylvanije i sjevera Ohija. A, u domovinskom pogledu izvanredan prilog gostujućega odraslog zbora "Kraljice Katarine", koji nas je obogatio izvanrednim programom i

Ispred crkve u Cokeburgu

divnim narodnim nošnjama iz Bosne i Hercegovine.

Domaćini, Omladinski tamburaški zbor "St. George" iz Cokeburga, bio je pod stručnim vodstvom: Bernadette Luketich-Sikaras, Marlene Luketich-Kochis, Daniela Kochis i Dereka Hohn. Izvanredan 'četverac' koji se već godinama brine o školi tamburice i forkloru u Cokeburgu. A, kroz tu školu svake godine prolazi 50-ero djece u dobi od 3 do 19 godina. Voditelj programa bio je predsjednik Omladinskog zbora sv. Juraj Ted Sebetich. Dobrodošlicu i pozdrav sudionicima koncerta i mnogobrojnom gledateljstvu uputio je glavni predsjednik HBZ-a i predsjednik odsjeka 354 Bernard M. Luketich. Njegove sažete i divne riječi, na engleskom i hrvatskom jeziku, bile su poticaj izvođačima, priznanje roditeljima i zahvala svima prisutnima.

Na dvodnevnoj proslavi o zabavi i ples brinuli su se ovi popularni sastavi: Pitsburški trubaduri, Orkestar 'Zabava', 'Barabe' i 'St George'.

Uz glavnog predsjednika Luketicha, ovom velikom skupu u Cokeburgu nazočili su, i potpredsjednik HBZ Joseph Brighich, tajnik/blagajnik Edward Pazo, druga potpredsjednica Bernadette Luketich-Sikaras, tajnica Nadzornog odbora Pamela Plesh-Weigand, članovi Nadzornog odbora George Pavlecic, Robert Luketic i Michael Ricci, predsjednik Glavne porote Franjo Bertović, članice Porote HBZ Catherine Obenour i Maryann Boljkovac, urednici Zajedničara Lorraine Turkall i Ivan Begg s Dragom Luketichem, Goldie Malone, nekadašnja predsjednica Nadzornog odbora Zajednice, i Ruth Zofchak, prijašnja članica Nadzornog odbora te dugogodišnja koordinatorica u odjelu životnog osiguranja Zajednice.

Drugog dana, u nedjelju, sv. misu u katoličkoj crkvi 'Ave Maria' u Bentleyvillu služili su župnik vlč. Gary W. Krummert i vlč. Gabrielu Badurini, što je bio vrhunac slavlja. Prethodila mu je procesija u kojoj su sudjelovale i kulturno-umjetničke skupine u narodnim nošnjama, a tijekom misnoga slavlja svirala je tamburica. ■

ENG St. George's Day, marked without break since 1950, is a big event at the St. George Lodge no. 354 of the Croatian Fraternal Union in Cokeburg, a small American mining settlement not far from Pittsburgh.

Napisao: **Franjo Bertović**

Živjeti svaki dan do punine

Stvaram kako bih ispričala priče iz svojega srca, svojih osjećaja, razmišljanja. Tema je moje izložbe dekonstrukcija, krhkost života, rat i uništenje koje je donio Hrvatskoj, životne promjene...

S otvorenja
izložbe u HMI-u

Nedavno je u prostorijama HMI-a, koja je i organizator, svečano otvorena izložba pod nazivom: "Dekonstrukcija/rekonstrukcija" mlade kanadske umjetnice hrvatskog podrijetla Karen Oremuš. Postmodernistički radovi ove svjetski poznate umjetnice nakon Zagreba bit će izloženi i u Sarajevu, Ogulinu, Puli, Zadru, Šibeniku, Splitu, Vukovaru i Vinkovcima sve do prosinca 2008. Iskristio sam prigodu za razgovor kojemu se Karen vrlo rado odazvala:

Moj otac rodio se u okolici Zagreba, u Stubičkoj Slatini. Prije 50 godina otišao je iz Hrvatske, najprije u Pariz, a zatim k sestri u Montreal. Moja je mama Njemica koja je također emigrirala u Kanadu, gdje su se oni uzeli i gdje sam se ja rodila. Montreal je višejezična sredina, pa smo govorili hrvatski, engleski i francuski. Otac je sa mnom i bratom uvijek govorio samo hrvatski. Rekao je: "moja će djeca govoriti hrvatski" i to je bilo to. Išli smo u hrvatsku crkvu, ali s godinama zbog društva, škole i putovanja hrvatski nam je dosta oslabio, a i hrvatska zajednica u Montrealu nije baš velika kao ona u Torontu... No, iako nisam imala jake veze sa zajednicom, imala sam veoma jake veze s Hrvatskom. Otac me odgojio kao vrlo ponosnu Hrvaticu i već s deset godina poveo nas je u posjet Hrvatskoj i njegovoj obitelji. I u kući se živjelo "po hrvatski". Hrana, običaji, govor, glazba... I tako, dok sam 1993. godine studirala u Italiji, dobila sam jak osjećaj da želim vidjeti Hrvatsku, pa, iako je bio rat, sjela sam na prvi vlak i provela tri dana u Hrvatskoj. Od tada sam shvatila da trebam nešto vratiti svojoj domovini. Tako sam osjetila tu ljubav prema rodnom kraju svojeg oca.

Razgovarao: **Nenad Zakarija**
Snimio: **Zorži Paro**

Kada sam prvi put čula za ljetnu akciju HMI-a *Task Force* za koju sam saznala iz oglasa u "Zajedničaru" koji moj otac redovito prima, rekla sam si: "Eto, to je prilika." A s obzirom da sam u to vrijeme studirala arheologiju, shvatila sam da moje znanje može pomoći u obnovi Hrvatske. Za mene je to bilo zadivljujuće iskustvo, jer tu smo se našli mi mladi iz Australije, Kanade, SAD-a itd. i, razmjenjujući iskustva i osjećaje, vidjeli smo koliko toga imamo zajedničkog, pogotovo u očuvanju našega, hrvatskog naslijeđa, tradicije običaja zahvaljujući našim roditeljima i odgoju. Meni se toliko sviđelo da sam od '98. dolazila tri godine zaredom, i bila bih nastavila dolaziti da se moje životne okolnosti i obveze nisu promijenile. Završila sam studije, dobila posao kao profesorica u Ujedinjenim Arapskim Emiratima, tako da je, evo, dosta godina prošlo od mog zadnjeg boravka u Hrvatskoj. Imala sam dosta pozivnih izložaba po svijetu, pa sam se pitala zašto poziv ne dolazi i iz Hrvatske. No, evo, i to se dogodilo zahvaljujući HMI-u i voditeljici odjela Nives Antoljak. Time su se otvorila mnoga vrata suradnje, no meni je ova izložba posebno draga i smatram je kulturnim doprinosom.

Čitajući Vaš više nego impresivan životopis i velik raspon interesa, zašto ste se na kraju ipak odlučili za umjetnost?

— Prije svega, ja sam radoholičar. Najprije sam studirala umjetnost, a zatim

arheologiju, no ipak sam se zaljubila u umjetnost i osjetila da sam za to stvorena. Uvijek sam voljela crtati, skicirati...

Dobro, ali što Vas je privuklo ovom, postmodernističkom, za većinu "običnih" ljudi teško razumljivom stilu?

— Osjećaji. Nije me briga ako posjetitelji, gledajući moje radove, razmišljaju hoće li odgovarati veličini njihove sobe ili stilu namještaja. Ja ne stvaram zato da bih prodavala, živim od svoje profesorske plaće. Stvaram kako bih ispričala priče iz svojega srca, svojih osjećaja, razmišljanja. Tema je moje izložbe dekonstrukcija, krhkost života, rat i uništenje koje je donio Hrvatskoj, životne promjene...

Ali, Vi govorite i o rekonstrukciji?

— To je novo. Sada pokušavam samu sebe zaliječiti, pokušavam shvatiti zašto se život mijenja, kako izliječiti bol. To je dio mog umjetničkog procesa, no vjerujem da će uzeti vrlo mnogo vremena.

A sada, nekoliko riječi o Vašem poslu u Ujedinjenim Arapskim Emiratima?

— Radila sam kao profesorica u Philadelphiji i slučajno naišla na oglas Sveučilišta Zayed, koje je tek osnivalo studij grafike. Ovom poslu me najviše privukla činjenica da sam bila jedna od prvih osoba koja je podučavala specifično grafiku i mogućnost da pomognem u razvoju umjetnosti i obrazovanja u toj zemlji. Podučavam isključivo žene, jer tamo je nastava za žene i muškarce od-

vojena. Muškarci uglavnom ne studiraju grafiku nego više komercijalni dizajn i slično. Dakle, ovaj mi je posao izazov, ali ja volim i putovati i živjela sam u mnogim zemljama.

No, dolazi li vrijeme da se negdje skrasite?

— Nedavno sam se udala, suprug mi je Australac i također je profesor na mojem sveučilištu, pa nam trenutačno situacija baš odgovara. Osim toga, radim doktorat o temi razvoja umjetnosti u UAE-a, pa ćemo ostati ondje još neko vrijeme. Ali osjećam da se moj projekt bliži kraju i tko zna kamo će me moj umjetnički poriv dalje odvesti? Možda u Kanadu?

A Hrvatska?

— Pa, napola u šali, pokušavam zajedno s prijateljima nagovoriti svojeg supruga koji je došao sa mnom u Hrvatsku da dođemo tu živjeti... ha, ha, ha... Ja obožavam Hrvatsku, sretna sam ovdje i sutra bih se doselila...

Evo nas pri kraju našeg razgovora. Imate li još nešto reći, poručiti?

— Pa, veliki dio moje veze s Hrvatskom ide preko HMI-a, kojoj sam zahvalna jer radi tako mnogo i kvalitetno na povezivanju i brizi za nas iseljenike, poput *Task Forcea*, škole jezika, izložbi... Još jednom ponavljam: *Task Force* je promijenio moj život. Znam da to zvuči hvalisavo, ali živa je istina. Nives i ja smo čak razgovarale o tome kako ćemo možda organizirati jednodnevno okupljanje nas starijih generacija sudionika i oživjeti lijepa sjećanja i uspomene. Nadam se da ću imati još koju izložbu ovdje koja će kao i ova putovati diljem Hrvatske i ja zajedno s njom, što ovaj put zbog poslovnih obveza ne mogu.

Na kraju želim posebno zahvaliti Nives Antoljak koja me tako srdačno prihvatila i organizirala sva ova događanja. Nadam se da će moja izložba pobuditi barem neke osjećaje kod posjetitelja i pomoći im da shvate da je život kratak i da trebaju živjeti svaki dan do punine, *carpe diem*. Ako shvate prave vrijednosti u životu, bogati su. ■

ENG Deconstruction/Reconstruction, an exhibition by young Croatian Canadian artist Karen Oremuš, organised by the CHF, recently saw its grand opening at the CHF premises.

BLAGDAN TIJELOVA U KARAŠEVU

RUMUNJSKA - Na blagdan Bršančevice (Tijelova) 22. svibnja u karaševskoj crkvi održana je sveta misa. U karaševskim selima na taj blagdan ljudi grade "veje" od lipovih grana i pletu vjenčić od ruža koje svaka obitelj nosi u crkvu na posvećenje. "Veje" se, prema običaju, grade blizu crkve, u središtu sela. A što su "veje", to je jednostavno odgovoriti. "Veje" su malene kućice izgrađene od lipovih grana ukrašene religijskim slikama i simbolima. Procesija hodočasnika posjećuje izgrađene "veje" u središtu sela. Toga dana crkva je bila prepuna djece, jer se ustalila navika da na ovaj blagdan učitelji dovode djecu u crkvu (stari hrvatski naziv za taj blagdan je Brašančevo, čiji su modificirani oblik zadržali i Hrvati u Karaševu).

OBLJEŽENA 320. OBLJETNICA DOSELJENJA BUNJEVAČKIH HRVATA

MAĐARSKA - U suorganizaciji Bačkog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj i Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, u subotu 31. svibnja u Baji je prigodnom svečanošću obilježena 320. obljetnica doseljenja bunjevačkih Hrvata u Bačku. Priredbi je, kao jedan od pokrovitelja, nazočio Luka Bebić, predsjednik Hrvatskoga sabora, koji je svojom nazočnošću uveličao slavlje bačkih Hrvata. Nakon okupljanja na terasi hotela "Dunav", smje-

štenom na glavnome bajskom trgu, Trgu svetog Trojstva, okupljeni uzvanici i domaćini uputili su se u župnu crkvu svetog Antuna Padovanskog, gdje je služena svečana misa na hrvatskom jeziku koju su koncelebrirali fra Miro Šego, gvardijan samostana Svetog Duha u Humcu i fra Ivan Holetić iz Subotice. Zatim je u vijećnici Gradske kuće održana spomen-sjednica na kojoj je okupljene pozdravio predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, a potom se skupu obratio Luka Bebić uputivši srdačne čestitke u prigodi značajnog jubileja bunjevačkih Hrvata. Svečanosti su nazočili i predsjednik Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj Mišo Hepp i predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća iz Vojvodine Branko Horvat. Proslava je završila na otvorenoj pozornici Trga svetog Trojstva koncertom Subotičkog tamburaškog orkestra, pod ravnanjem Stipana Jaramazovića.

KONCERT ZBORA JEKA PRIMORJA U LJUBLJANI

SLOVENIJA - Prošle godine izaslanstvo Saveza hrvatskih društava u Sloveniji posjetilo je Rijeku. Tom prigodom u HMI-u je dogovoren program suradnje u kojem bi se različiti programi predstavili i u Rijeci i u Ljubljani. Na tragu tog dogovora riječki zbor *Jeka Primorja* održao je 30. svibnja u crkvi sv. Ivana Krstitelja u Ljubljani cjelovečernji koncert. Zborom je ravnala maestra Aleksandra Matić, a izveo je sakralne skladbe, narodne pjesme te kompozicije hrvatskih autora. Zbor je, inače, osvojio brojna domaća i međunarodna priznanja. Organizatori koncerta u Ljubljani bili su Veleposlanstvo RH i Savez hrvatskih društava u Sloveniji. Srdačni domaćini, koji su goste iz Rijeke dočekali u svojim međimurskim nošnjama te se potom, do kasno u noć, družili uz pjesmu i glazbu, bili su članovi HKD-a "Međimurje" iz Ljubljane.

PREDSTAVNICI HNV-a IZ SUBOTICE U HMI-U

ZAGREB - U sklopu dvodnevnog posjeta Zagrebu izaslanstvo Nacionalnoga vijeća hrvatske nacionalne manjine iz Subotice 20. svibnja posjetilo je Hrvatsku maticu iseljenika. Izaslanstvo su činili Branko Horvat, predsjednik, Ladišlav Suknović, tajnik i Duje Runje, član Povjerenstva HNV-a za izradu Platforme za obrazovanje pripadnika hrvatske zajednice u Vojvodini. Bila je to prigoda predstavnicima najvišega tijela Hrvata u Vojvodini za prvi susret s ravnateljicom HMI-a Danirom Bilić. Predstavnici su obavijestili ravnateljicu o trenutačnoj situaciji u hrvatskoj zajednici u Vojvodini, naglasivši svu složenost uvjeta u kojima žive i rade, te iznijeli svoje prijedloge moguće suradnje na području kulture i obrazovanja. Nakon Matice, delegacija je posjetila Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija i Ministarstvo obrazovanja prosvjete i športa.

ZBOR "OTVORENA SRCA" PROSLAVIO SVOJ SREBRNI JUBILEJ

AUSTRIJA - Mješoviti zbor Hrvatskoga gradišćanskog kulturnog društva iz Beča "Otvorena srca" proslavio je 18. svibnja svoju 25. obljetnicu uspješnoga djelovanja. Zbor je osnovan na prijedlog Martina Jordanića 1983. godine, a prvi je zborovođa bio pokojni Tomi Koch. Trenutačno zbor vodi Dragutin Šantek. Prije pet godina zbor je izdao i svoj prvi nosač zvuka CD "Pismo moja". Zbor se danas sastoji od 25 članova koji dolaze iz raznih krajeva Gradišća, ali i iz Hrvatske. Jubilej je proslavljen prigodnim koncertom u župnom dvoru crkve sv. Antuna. Na koncertu su uz svečarski zbor nastupili i pjevači iz Trajštofa i Maloga Borištofa te klapa "Sidi" koja se sastoji od članova zbora "Otvorena srca".

Susret Šokaca iz triju zemalja u Tuzli

Ovaj veličanstveni skup pokazao je koliko su Šokci, iako razbacani u nekoliko zemalja, međusobno povezani. U Tuzli su dočekan, ne kao gosti, nego kao dio obitelji

Tuzla je u subotu 31. svibnja i u nedjelju 1. lipnja bila prijestolnica Šokadije. Više od tisuću Hrvata Šokaca s prostora bačkog Podunavlja, Slavonije i BiH hodočastilo je u Tuzlu kako bi pokazalo svoje štovanje Gospi Radosnoj Gradovrško-bačkoj. Svi su oni htjeli nazočiti prvoj, središnjoj manifestaciji u sklopu projekta obilježavanja 320. obljetnice odlaska skupine od oko 3 000 Šokaca iz Gradovrha u Bač. Ovaj projekt zamišljen je kao niz manifestacija koje bi se održavale od polovice svibnja do kraja studenoga ove godine, s dvjema središnjima: prvom, upravo održanom u Tuzli, i drugom, koja će biti organizirana u Baču 4. i 5. listopada. Cilj je projekta obilježavanje sjećanja na jedan sudbonosni događaj iz 1688. godine. Prema povijesnim podacima, jedna veća skupina Hrvata iz Soli, predvođena franjevcima, doselila se na područje grada Bače, povlačeći se pred turskim zulumima. Sa sobom su ponijeli i sliku Gospe Radosne iz samostana Gradovrh, koja je do danas sačuvana i nalazi se u franjevačkom

samostanu u Baču. Glavni pokrovitelj projekta je Hrvatsko nacionalno vijeće u Srbiji, a među najvećim supokroviteljima su Hrvatska matica iseljenika u Zagrebu i njezina podružnica u Vukovaru.

Dvodnevno slavlje započelo je u subotu okruglim stolom o temi "Migracije kroz stoljeća". U subotnjim poslijepodnevima satima predstavnici udruga bačkih Hrvata-Šokaca posjetili su lokacije stare utvrde Gradovrh i negdašnjega franjevačkoga samostana. Nedjeljno je slavlje započelo svečanom procesijom tuzlanskim ulicama, od župne crkve sv. Petra i Pavla do Crkvišta, gdje je održana

sveta misa. U procesiji, u čijem je prvome dijelu, ispred brojnih fratara, nošena ružama urešena reprodukcija slike Gospe Radosne, sudjelovali su i vjernici-članovi kulturnih udruga obučeni u narodne nošnje, uzvanici iz područja politike, diplomacije i kulture i hodočasnici iz Bačke, Slavonije i BiH, a među njima i voditelj vukovarske podružnice HMI-a Silvio Jergović.

Misu je najavio gvardijan tuzlanskog samostana fra Zdravko Anđić, a predvodio je provincijal Bosne Srebrene fra Mijo Džolan. Nakon mise na pozornicu su se popeli članovi svih šest kulturnih udruga šokačkog Podunavlja, kako bi zajednički otpjevali pjesmu "Šokadija" Božane Vidaković iz Sonte. Gromoglasan i dug pljesak pokazao je koliko je emocije ta pjesma izazvala, a u kulturno-umjetničkom programu koji je uslijedio predstavile su se šokačke udruge iz Bačke, Slavonije i BiH, pokazujući lepezu sličnosti i bogatstvo različitosti svojega pjevanja, plesa, ruha i govora.

Ovaj veličanstveni skup pokazao je koliko su Šokci, iako razbacani u nekoliko zemalja, međusobno povezani. U Tuzli su dočekan, ne kao gosti, nego kao dio obitelji. Dio su obitelji koju su povijesne okolnosti razdvojile prije više od tri stoljeća, obitelji koja je, osim državnih granica i mnogih drugih, mahom neželjenih barijera, ostala spojena nekim tajanstvenim, unutarnjim, neraskidivim vezama. Svi zajedno, pokazali su to na ovom susretu, tvore obitelj čija djeca znaju tko su, što su i odakle su. ■

ENG The 320th anniversary of the migration of some 3,000 Šokac Croats from Gradovrh (Bosnia & Herzegovina) to Bač (Bačka region) was commemorated in Tuzla (Bosnia & Herzegovina). The event is part of a project that is taking place in Šokac settlements through to November of this year.

Napisao i smimio: **Ivan Andrašić**

U Ždralovu gradu

Toplice kao glavni čuvar tradicije Daruvara nastale su na rimskim ostatcima, a smještene su u samom središtu grada, u prekrasnome višestoljetnom Julijevu parku na izvorima termalne vode prepunom egzotičnih vrsta drveća, cvijeća i ostalog bilja

Središnji gradski trg u Daruvaru uređen je 2007. godine.

Grad Daruvar nalazi se u zapadnoj Slavoniji ispod planine Papuka u dolini rječice Toplice, na nadmorskoj visini od samo 160 m. Oko 70 km udaljen je od mađarske granice i 130 km od Zagreba. Zbog prirodnih blagodat i zanimljiv je je tijekom cijele godine ne samo domaćim nego i turistima iz srednjoeuropskih zemalja. Također, u ovome multinacionalnom gradiću dobro cestovno povezan sa svojim županijskim središtem Bjelovarom i susjednim županijama te željeznicom s Viroviticom i Kutinom još od godine 1897. živi nešto više od trinaest tisuća stanovnika.

Turizam, po kojemu je ovaj grad nadaleko poznat razvijen je zahvaljujući očuvanom okolišu i optimalnom spoju prirodnih čimbenika i najsuvremenijih postupaka pri liječenju različitih bolesti. U tome gradu-lječilištu, antičkog imena

“Aquae Balissae”, prve su terme uređene nekoliko stotina godina prije Krista, a temperatura im je u prosjeku oko 45 °C.

UZ HRVATE, I ČESI, SLOVACI, MAĐARI...

Moderni se Daruvar veže za godinu 1745., kada na ovo područje dolazi plemić Janković. On mijenja hrvatsko ime naselja Podborje u Daruvar sa značenjem Ždralov grad na mađarskom jeziku, odnosno u *Ždralov dvorac* prema prelijepom dvorcu. Naime, ždral se nalazio na grbu obitelji Janković, a svoje je mjesto dobio i na današnjem grbu grada Daruvara. S obzirom na to da je to područje bilo slabo naseljeno zbog progona i terora turske vlasti, Jankovići naseljavaju svoje posjede poljoprivrednicima i obrtnicima iz drugih dijelova Hrvatske te bližih europskih zemalja poput: Slovačke, Češke, Mađarske i Njemačke nudeći im besplatno zemlju te materijal za gradnju kuća. Čestitost i njegovanje svoje kulture posebna je vrlina ovih nacionalnih manjina

čija je prepoznatljivost posebno u Hrvatskoj izražena ovdje u Daruvaru i okolici.

Današnji Daruvar i okolne općine Dežanovac, Đulovac i Sirač doslovno su preporodili ratnim vihorom protjerani Hrvati iz Bosne, Kosova te manjim dijelom i iz Vojvodine. Oni su naselili pretežito opustjela ili slabo naseljena sela daruvarskoga kraja. Višečlane obitelji, veliki natalitet među ovim doseljenicima, čvrsta katolička vjera i domoljublje te njihova asimiliranost u novoj sredini, velike su i neprocjenjive prednosti ovih hrvatskih i katoličkih obitelji ne samo za Daruvar nego i za čitavu Hrvatsku.

ČUVARI TRADICIJE

Toplice kao glavni čuvar tradicije Daruvara nastale su na rimskim ostatcima, a smještene su u samome središtu grada, u prekrasnom višestoljetnom Julijevu parku na izvorima termalne vode, prepunom egzotičnih vrsta drveća, cvijeća i ostalog bilja. Zbog svega toga taj je park ujedno i spomenik kulture prve katego-

Centralna blatna kupka s kupolom jedan je od simbola Daruvara

rije i, prema nekima, jedan od najljepših u Hrvatskoj. U njemu se, među ostalim, nalazi i Centralno blatno kupalište izgrađeno u maurskom stilu s velikom kupolom. Ljekovitim svojstvima termalne vode i blata te toplim i hladnim kupkama koristili su se već stari Rimljani, a potom i Turci u vrijeme svojih osvajačkih pohoda po Europi. Dinastija Janković je 1772. izgradila prvu gradsku kupku na ljekovitim geotermalnim izvorima poznatiju kao Antunova kupka.

Daruvarske su toplice specijalizirane za liječenje reumatskih i ginekoloških bolesti, provođenje medicinske rehabilitacije, rekreacije i turizma, te imaju iznimno dugu tradiciju u liječenju uporabom prirodno ljekovitih svojstava - termalna voda i mineralno blato.

U neposrednoj blizini Daruvara, na

visoravni iznad ribnjaka i rijeke Ilove u stoljetnoj hrastovoj šumi nalazi se impozantan dvorac Dioš ili Marijin dvor s otvorenim kulama vidikovcima. Ovo vrhunsko arhitektonsko djelo i spomenik kulture izgrađen je od opeke i kamena početkom 20. stoljeća. U svojoj relativno kratkoj povijesti imao je različite vlasnike i služio je za različite potrebe. Danas je ostao neiskorišten i oteo se zubu vremena. Radovi na obnovi započeli su 1996. godine s nadom da dvor postane duhovni centar za mlade. Prema dostupnim podacima, dvorac je danas na prodaju.

Drugi je dvorac onaj barokni grofa Jankovića u samome središtu Daruvara. Zaštićeni je spomenik kulture RH I. kategorije. Dvorac Jankovića označen je i kao najvrjednija barokna građevina u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji i jedna

od najvećih u Republici Hrvatskoj. Dvorac je sa svojim akropolskim smještajem, veličanstvenim baroknim perivojem i zvjerinjakom postao mjesto oko kojeg se razvijalo moderno naselje. Sagrađen je 1777. godine i pripada grupi trokrilnih dvoraca 18. stoljeća tlocrtnog "U" oblika. U dvorcu se nalazi 60-ak soba i prostorija te jedna koncertna dvorana i salon. U parku grofa Jankovića nalazi se i spomen-obilježje poginulim braniteljima Daruvara u Domovinskom ratu.

U blizini Daruvara nalazi se još niz zanimljivih i ugodnih izletišta poput Ribarske kolibe s panoramom na najstarije ribnjake u Hrvatskoj, vinorodnih brežuljaka poznatih daruvarskih vinograda i planinarski dom Petrov vrh sa skijaškom stazom i vučnicom.

VINO I VODENI PARK

Okolica grada Daruvara prepuna je vinograda smještenih na pitomim i sunčanim obroncima Papuka. Poznata je i po vrsnim sortama vinove loze i dobrim vinima poput graševine, sauvignona, chardonaya, sivog pinota i rajnskog rizlinga. Uzgoj vinove loze ima višestoljetnu tradiciju, a dokaz je tomu i poznati arheološki nalaz u Daruvaru: dijatretni stakleni carski pehar za vino, poznati "Vas diatretum Daruwarenses", pronađen 1789. godine, danas izložen u bečkom muzeju *Kunsthistorisches Museum*.

U Daruvaru je od 12. do 18. svibnja ove godine obilježena deseta, jubilarna izložba vina "Vinodar". Riječ je o respektabilnoj i priznatoj manifestaciji na kojoj je ove godine predstavljeno čak 177 uzoraka vina iz Hrvatske, ali i iz susjedne Mađarske. Istodobno je obilježen dan Grada Daruvara i župe Presvetoga Trojstva iz 1764. godine. Također, vrlo važan događaj za ovaj grad i hrvatski kontinentalni turizam je otvaranje novog termalnog vodenog parka Aquae Balissae. Naime, 7. lipnja ove godine ministar turizma Damir Bajs i počasni građanin grada Daruvara prof. dr. Ljudevit Hercega otvorili su vodeni park na površini od 60.000 četvornih metara čija je vrijednost gotovo 40 milijuna. ■

Barokni dvorac grofa Jankovića u samome središtu Daruvara

ENG The town of Daruvar is situated in western Slavonia under Mount Papuk in the valley of a small river named Toplice. Its natural wealth make it a destination interesting not only to domestic tourists, but also those coming from other Central European countries.

KRUH SV. ANTE U PERTHU

AUSTRALIJA - Manifestacija "Dan kruha svetog Ante" održana je 17. svibnja u prepunoj velikoj dvorani Hrvatskog centra North Fremantle. Ove godine, treća po redu, manifestacija karitativno-humanitarne organizacije franjevačke provincije Bosne Srebrene "Kruh svetog Ante" održana je pod geslom PRUŽI RUKU BRATU ČOVJEKU. Pružanje ruke bratu čovjeku moglo se uistinu doživjeti u hrvatskoj katoličkoj zajednici Zapadne Australije u Perthu. Moglo se to osjetiti i u velikoj dvorani Hrvatskog centra North Fremantle, gdje se na manifestaciji okupilo više od 300 gostiju. Na zabavi u Hrvatskom centru North Fremantle nastupile su hrvatske folklorne skupine Zagreb i Zrinjski uz glazbeni sastav 'Sidro'. Tijekom večeri bio je prikazan i kratki dokumentarni film o povijesti HKO-a 'Kruh svetog Ante'. Nakon filma, nazočne je o radu i planovima izvijestila dugogodišnja djelatnica KSA Ivana Nikolić, studentica u Perthu.

KRIZMA U BERLINU

NJEMAČKA - Crkva svetog Sebastiana, u kojoj je posljednjih godina sjedište Hrvatske katoličke misije u Berlinu, dočekala je svečano ukrašena ovogodišnje mlade krizmanike, njih više od sedamdeset, te njihove kumove, roditelje, prijatelje. posebno svečan i lijep ugođaj dala je nazočnost mons. dr. Vlade Košića, pomoćnog biskupa zagrebačkog koji je mladim Hrvatima podijelio sakrament svete potvrde. Svečanost je završena riječima zahvale koje je voditelj HKM-a fra Petar Ćirko uputio mons. dr. Vladi Košiću i svima drugima koji su pomogli u pripremi i organizaciji, posebno fra Mati Puđi, koji je tijekom sedam mjeseci pripravlja mlade na ovaj sveti čin.

NAGRAĐEN NEUROZNAJSTVENIK RAKIĆ

SAD - Hrvatski neuroznanstvenik Paško Rakić, profesor na Sveučilištu Yale, dobitnik je "norveškog Nobela", nagrade 'Kavli'. Riječ je o nagradi koju su ustanovili Norveška akademija znanosti i Zaklada Kavli za dostignuća na području astrofizike, nanoznanosti i neuroznanosti. Nagrada, u vrijednosti od milijun dolara, ove je godine prvi put dodijeljena, a prof. Rakić jedan je od triju laureata na području neuroznanosti. Nagrađen je za istraživanja u kojima je objasnio da se od embrionalnih živčanih stanica tijekom razvoja stvaraju složene, međusobno guste povezane neuronske mreže koja čini moždanu koru odraslih osoba.

CONJUNTO RASADNIK ODAJE POČAST SVOJOJ UTEMELJITELJICI

ČILE - U sklopu proslave 114. godišnjice Hrvatskoga društva međusobne pomoći Antofagasta - Sociedad Croata de Socorros Mutuos de Antofagasta, upravitelj spomenute institucije uručio je ploču zahvalnosti Tatiani Arzel Arzić Letelier, koja je prije 25 godina osnovala Hrvatsko folklorno društvo *Rasadnik* - Conjunto Folclórico Croata Rasadnik. Grupa se rodila iz želje Tatiane Arzić da prenese svoja iskustva nakon sudjelovanja u

tečajevima folklora u Hrvatskoj. Najprije su se uključivale žene, ali nakon godinu dana imali su veliku mješovitu grupu mladih potomaka obitelji Perić, Vulelija, Zlatar, Vrsalović, Klarić, Krstulović, Vladilo, Marinović, Vusković, Misetić, Pavlov, Simunović, Domić. Mnogi od njih i dalje sudjeluju u širenju kulture u Santiagu putem društva 'Naša zemlja' i udruge 'Domovina', čije je inicijative također potaknula Tatiana Arzić.

ORGULJAŠKI KONCERT MARIJE I LAWRENCEA STROHMA

SAD - U organizaciji American Guild of Organists u Los Angelesu je 5. svibnja održan posljednji u nizu ovosezonskih orguljaških koncerata dvoje mladih hrvatskih orguljaša s američkom adresom, Marije i Lawrencea Strohma. Koncert je održan u prelijepoj crkvi First Baptist Church of Los Angeles, koja ima dvoje orgulje, jedne u glavnoj crkvi, a druge u kapeli. Supružnici Strohman izvodili su svoje točke na jednim i drugim orguljama u crkvi prepunoj ljubitelja glazbe. Koncertu su, uz veliki broj Amerikanaca, nazočili i brojni Hrvati, među njima i predstavnici hrvatskoga veleposlanstva u Los Angelesu, te hrvatski skladatelji i orguljaši Željko Marasović i Sandro Zaninović. Umjetnici su izvodili djela hrvatskih skladatelja Albe Vidakovića i Luke Sorkočevića.

U BEČU ODRŽAN KONCERT ZAJEDNO SMO JAČI

AUSTRIJA - Austrijsko-hrvatska krovna udruga za obrazovanje, kulturu i socijalno *Anno 93*, 17. Svibnja je organizirala dobrotvorni koncert "Zajedno smo jači/Gemeinsam sind wir stärker" s glazbom, glumom, multimedijom i hrvatskim kulinarским specijalitetima u korist socijalnog rada bečkog *Hilfswerka*. Predsjednik Udruge inž. Perica Mijić zahvaljuje svim sponzorima, članovima i suradnicima, posebno folklorašima, koji su publici omogućili uživanje u programu.

Dr. Eduardo Antonich iz Montevidea posjetio HMI

Uposjet HMI-u i njezinoj ravnateljici Daniri Bilić došao je 6. lipnja počasni konzul RH u Urugvaju dr. Eduardo R. Antonich.

Tom je prigodom ugledni gost Matičnu ravnateljicu upoznao s zajednicom Hrvata u Montevideu, koja u ovom milijunskom južnoameričkom gradu ima oko 350 članova, mahom starijih ljudi. Okupljaju se u Hrvatskom domu koji ove godine slavi 80. obljetnicu postojanja. "Naše društvo i Hrvatski dom s HMI-om imaju suradnju još od 1951. godine. Zahvaljujući HMI-u 1987. godine dobio sam stipendiju za učenje hrvatskog jezika, kulture i folklora, pa sam tada boravio u Zagrebu. Do tada nisam znao ni tri riječi na hrvatskome", veli dr. Antonich, koji je rođen u Montevideu kao i njegov otac, dok mu je djed rođen u Bribiru, u zaleđu Crikvenice. Antonich je i autor knjige "Hrvatska i Hrvati u Urugvaju", koju je godine 2005. promovirao u Montevideu.

Napisala: **Željka Lešić**
Snimio: **Zorži Paro**

U razgovoru s ravnateljicom Bilić počasni je konzul istaknuo kako u Montevideu formalno ne postoji tečaj hrvatskog jezika, ali postoji interes za učenje jezika. No, u Montevideu nema profesora hrvatskog jezika. S tim u vezi ravnateljica HMI-a upoznala je gosta s učenjem hrvatskog jezika na daljinu. "Bilo bi dobro prosljediti naš upitnik koji se nalazi na našoj WEB stranici članovima Društva da ga ispune i prosljede nam ga kako bismo vidjeli što Hrvati diljem svijeta misle o tom projektu. Važno nam je znati što ljudi žele, koje su im potrebe. Budući ćemo uskoro ići i s drugim upitnicima, veoma je dobro da se naši ljudi diljem svijeta nauče na ovaj oblik komunikacije i šalju svoja promišljanja i ideje putem Interneta", istaknula je u razgovoru ravnateljica HMI-a.

Na kraju razgovora počasni konzul Antonich se zahvalio ravnateljici i HMI-u na poklonu, glazbenom instrumentu basu, koji će dobro doći njihovu izvrsnom tamburaškom društvu u Montevideu, baš kao i tri instrumenta koja je Društvo dobilo na dar od ministra kulture Bože Biškupića. ■

Ljeto na Bjelolasici - ECO HERITAGE TASK FORCE

21. srpnja - 9. kolovoza 2008.

Tradicionalni projekt ECO HERITAGE TASK FORCE održava se po četrnaesti put u organizaciji HMI-a, i to u Hrvatskome olimpijskom centru na Bjelolasici.

Ovo je olimpijska godina pa smo se i mi priključili njezinu obilježavanju, i to na prostoru poznatoga skijališta i mjesta gdje se pripremaju naši sportaši za svoje olimpijske, ali i druge sportske uspjehe. Radit ćemo na očuvanju izvora i tokova oko skijaške staze Vrela te na raskršćanju protupožarnih putova. Posao će se obavljati na ugodnoj klimi na 600 – 700 m nadmorske visine, u okolici nacionalnih parkova.

Smještaj je u Turističkom naselju HOC-a u blizini Ogulina i jezera Sabljaci, gdje se može svakodnevno odlaziti na kupanje. I ove ćemo godine organizirati tečaj hrvatskoga jezika, te dramsku i interetsku radionicu. Vikendima planiramo posjetiti Crikvenicu, Rijeku, Opatiju i Plitvička jezera.

Očekujemo da se mladi hrvatskog porijekla, diljem svijeta, i njihovi prijatelji stariji od 18 godina do kraja lipnja prijave na našu adresu. Ili pak izravno na nives@matis.hr

Detaljnije o samome projektu pogledajte na web stranicama HMI-a www.matis.hr
Dobro nam došli.

Kultura dopisivanja i novi mediji

Potpunu relativizaciju dopisivanja i njegovanja hrvatskoga književnoga jezika u pisanom izražavanju mladih donio je tzv. internetski *Facebook*, osobito njegov *Wall*. Tu se slobodno unutar jedne rečenice izmjenjuju hrvatski i engleski izrazi i riječi, bez ikakvih pravila i ograda

Kultura dopisivanja stoljećima je odražavala kulturno ozračje sredine u kojoj se odvijala, kao i kulturnu razinu pojedinca koji piše. Kada npr. Anica Bošković u 18. stoljeću piše pisma svojemu slavnemu bratu Ruđeru, započinje ih ili pozdravom *Vazda budi hvaljen Jezus* ili *Pridragi brate*. Vrlo uljudno oslovljavanje nastavlja se i tijekom 19. stoljeća. U drugoj polovici 20. stoljeća oslovljavanja se znatno pojednostavnjuju, osobito u mlađega naraštaja. Također je zamjetna razlika npr. između intelektualaca u Austriji i Poljskoj i onih na prostoru bivše SFRJ. U Austriji i Poljskoj uobičajeno je oslovljavanje *vrlo poštovani gospodine*, *vrlo poštovana gospođo* (iza kojega slijedi ime ili prezime), a pisma završavaju s *Vaš / Vaša* + ime ili ime i prezime, odnosno *Tvoj / Tvoja* + ime. U Hrvatskoj su to najčešće bivali samo *poštovani*, *cijenjeni*, malokad *vrlo poštovani*, eventualno *cijenjeni i dragi gospodine*, a pisma se potpisuju samo imenom, odnosno imenom i prezimenom bez posvojne zamjenice *Vaš / Tvoj*. Samo u starijih korespondencata može se susresti *srdačno Vaš* i sl. Dobri znanci i prijatelji započinju svoja pisma s *Dragi prijatelji* i sl. Pri odslovljavanju u pismima su sačuvane uljudbene formule *Srdačan pozdrav*, eventualno *Pozdravljam Vas najsrdačnije*, nešto rjeđe *S poštovanjem*. Nažalost, pojavom elektroničkih pisama ta uljudbena navika postupno postaje sve nevažnijom. Važna je samo obavijest koju ta pisma donose. Sve češće započinju bez pozdrava i završavaju bez odzdrava. Lijepa navika slanja božićno-novogodišnjih čestitaka, koje su se s veseljem birale baš za pojedine prijatelje, rodbinu i druge drage osobe, koje su se rukom pisale i počinjale oslovljavanjem baš te osobe ili obitelji te uvijek ostavljale mogućnost izražavanja neke posebne dobre želje upravo toj osobi kojoj su namijenjene, želje za ispunjenje nečega što je toj osobi baš te godine posebno važno, nažalost, također nestaje. Zamjenjuju ih bezlične serijske,

Piše: **Sanja Vulić**

uopćene elektroničke čestitke. Takva uopćena božićno-novogodišnja čestitka šalje se cijelomu elektroničkomu adresaru istodobno. Još su suhoparnije blagdan-ske SMS čestitke koje se šalju mobitelom, i to cijelomu adresaru u mobitelu. Pošiljatelj je zadovoljan što je svim znancima čestitao blagdan istodobno, ne trošeći posebno ni na koga od njih ni svoje vrijeme ni misli. To su čestitke vrloga novoga svijeta. Slična je situacija i s porukama koje se šalju mobitelom umjesto razglednica iz drugih gradova i zemalja. Primatelj takvih serijskih čestitki i pozdrava upućenih čitavomu adresaru, htio ili ne htio, umjesto osobe postupno postaje tek jedan od bezličnih adresata u nizu. No potpunu

relativizaciju dopisivanja i njegovanja hrvatskoga književnoga jezika u pisanom izražavanju mladih donio je tzv. internetski *Facebook*, osobito njegov *Wall*. Tu se slobodno unutar jedne rečenice izmjenjuju hrvatski i engleski izrazi i riječi, bez ikakvih pravila i ograda. Pravopis postaje nevažan, žargon caruje, hrvatski se leksik sve više osiromašuje, dijalektizmi rabe stihijski. Zapravo, rečenica više gotovo i nema, izmjenjuju se odsječci misli, često bez velikoga početnoga slova i bez točke, ili s relativizacijom uporabe rečeničnih znakova i gramatičkih oblika. Tomu još valja dodati djelomično sporazumijevanje znakovima i sličicama umjesto riječima, nalik na ono u nepismenim zajednicama. I tu se krug zatvara. Od prvobitne slikovne komunikacije nepismenih, preko postupnoga usavršavanja pisma i s vremenom vrlo biranih uljudbenih pismenih izraza zaključno s 20. stoljećem, tijekom 20. stoljeća pisana se komunikacija postupno osiromašuje, a elektronička nas je revolucija početkom 21. stoljeća ponovno vratila signalima i znakovima kao u pretpismeno doba. Naravno, to ima svoje posljedice i na govorni jezik. Ostaje otvoreno pitanje kako nove medije u jezičnome smislu oplemeniti i staviti u službu promicanja pisane i govorne kulture, umjesto danas nedvojbeno zamjetnoga osiromašenja. ■

ISELJENIČKE VIJESTI

PRVI SUSRET VELEPOSLANICE GRABAR-KITAROVIĆ S HRVATIMA IZ CHICAGA

SAD - Veleposlanica Grabar-Kitarović sastala se 9. svibnja s predstavnicima hrvatske zajednice Chicaga. Sastanku su prisustvovala su sve važnije hrvatske udruge i društva, gospodarstvenici, kao i predstavnici svih hrvatskih škola i župa koje djeluju na području Chicaga. Veleposlanica je 10. svibnja posjetila Hrvatsku franjevačku kustodiju i Hrvatski etnički

institut. Zadnjega dana svog posjeta Chicagu, veleposlanica Grabar-Kitarović prisustvovala je svetoj misi u hrvatskoj župi Sv. Jeronima te nakon toga kratkom druženju u sklopu proslave Majčinog dana. Posjet veleposlanice Grabar-Kitarović iznimno je dobro prihvaćen u hrvatskoj zajednici u Chicagu. Razlozi srdačnog prijema su prvenstveno temeljeni na izjavi veleposlanice o brizi koju će posvetiti hrvatskoj zajednici, kako prigodom primanja vjerodajnica, tako i tijekom ovog posjeta Chicagu.

UČENICI IZ UDINA NA NASTAVI U RIJEKI

ITALIJA - U talijanskoj pokrajini Friuli živi značajna skupina Hrvata koja je unatrag četiri godine osnovala Hrvatsko-talijansku zajednicu. Okupljanje je započelo dolaskom učiteljice Tatjane Mastnak koja je pokrenula hrvatsku dopunsku nastavu za djecu koja žive u Udinama i okolici. Od osnivanja Zajednica je razvila raznorodne aktivnosti koje su u znatnoj mjeri ostvarivali u suradnji ili uz pomoć riječke podružnice HMI-a.

Posebnost tamošnje dopunske nastave jest u tome da svojim programima obuhvaća uz male Hrvate i talijansku djecu. Naime, izvrsnu suradnju koju je Tatjana Mastnak ostvarila s lokalnim školskim i kulturnim vlastima u Udinama rezultirali su projektima čiji je sadržaj upoznavanje s hrvatskom baštinom, jezikom i kulturom kroz priče. Stoga je pokrajina Friuli financirala projekt "Naučimo o Hrvatskoj kroz priče i legende". Organizirani su tečajevi hrvatskog jezika, a priče i legende s hrvatskom potkom pričaju se u razredima osnovne škole, uz uvjet da se priča prepriča i na talijanskom i furlanskom jeziku.

U okviru cjeloukupnih obrazovnih aktivnosti Zajednice, već prije nekoliko godina uspostavljena je suradnja između talijanskih škola iz Udina i OŠ Gornja Vežica iz Rijeke. Učenici nižih razreda iz Udina boravili su na nastavi sa svojim vršnjacima iz OŠ Gornja Vežica. Neki od njih slabo razumiju hrvatski, ali prijateljska atmosfera i tople riječi ravnateljice škole Ivane Komen trebaju im dati poticaja da nastave učiti i upoznavati Hrvatsku.

Posebno dojmljiv susret bio je s učenicima s posebnim potrebama koji su integrirani u redovnu nastavu. Oni su za dobrodošlicu talijanskim učenicima i njihovim roditeljima izveli mali igrokaz. S učenicima iz Udina došli su i njihovi roditelji, od kojih neki prvi put posjećuju Rijeku. (Vanja Pavlovec)

PREDSTAVLJENO DRUGO IZDANJE ŠVEDSKO-HRVATSKOGA RJEČNIKA

ŠVEDSKA - U hrvatskome kulturnom društvu 'Matija Gubec' u Stockholmu predstavljeno je drugo dopunjeno izdanje Švedsko-hrvatskog rječnika autora Mirka Hrupe-lja, sudskog tumača i prevoditelja iz Zagreba, koji je od 1992. do 1995. bio hrvatski diplomat u Švedskoj. Drugo izdanje rječnika objavila je Švedska uprava za školstvo, i to petnaest godina nakon objavljivanja prvoga. Rječnik je namijenjen Hrvatima koji uče švedski jezik u školama i na fakultetima, ali i hrvatskim doseljenicima, posebice druge i treće generacije, koji polako zaboravljaju svoj materinski jezik. Uz Švedane i mnogobrojne Hrvate koji žive u toj skandinavskoj zemlji, promociji novog i suvremenijeg izdanja rječnika bila je nazočna i pomoćnica ministra vanjskih poslova i europskih integracija RH za iseljništvo i manjine Mirjana Bohanec-Vidović.

PRVA IZLOŽBA FOTOGRAFIJA KATARINE MARINIĆ

KANADA - U Torontu je 15. svibnja otvorena prva izložba fotografija mlade fotografinje hrvatskog podrijetla Katarine Marinić. Izložba "Croatia Through the Photographer's Lens: A New Perspective" održana je u sklopu najvećega festivala fotografije u Torontu "Contact". Službeno je otvorenje izložbe održano je u galeriji Nielson Park Creative Centre, a otvorila ju je prijateljica umjetnice i ljubiteljica umjetnosti Erika Zlomislić. Nazočnima se s nekoliko prigodnih riječi obratila konzulica gerant iz Generalnog konzulata RH Mississauga Branka Pažin i sama umjetnica. Autorica fotografija kći je oca Ličana i majke Bosiljevanke koja odmalena gaji ljubav prema "starom kraju" svojih roditelja. Njezine stilski jedinstvene fotografije gledatelju predaju povijest i tradiciju naše domovine. Katarina Marinić završila je Sheridan Collegeu, smjer primijenjene fotografije u Torontu.

HODOČAŠĆE MARIJI U HILDESHEIMU

NJEMAČKA – Hrvati iz sjeverne regije Njemačke i ove su godine na Duhovski ponedjeljak hodočastili u Hildesheim u čast Isusovoj majci Mariji. To Hrvatsko hodočašće koje se organizira od 1981. godine uvijek okupi priličan broj vjernika i svećenika. Misno slavlje u prelijepoj katedrali Marijina uznesenja u Hildesheimu ove je godine predvodio mons. dr. Valentin Pozaić, pomoćni biskup zagrebački, a koncelebrirali su i vlč. Ante Kutleša, ravnatelj Hrvatske inozemne pastve, zatim vlč. Nikola Mioč iz Hannovera, fra Mirko Jagnjić i fra Mirko Bijelić iz Hamburga, vlč. Ivan Barišić iz Kassela, vlč. Ante Ivančić iz Göttingena, fra Pero Šestak iz Neumünstera, kao i berlinski svećenik fra Petar Čirko.

Žuđeni obrat sudbine

Iz činjenice da su se Osmanlije kušale domoći Siska i da su osvojile Bihać, ban je zaključio da se spremaju za konačni obračun s Hrvatskim kraljevstvom. Stoga je pozvao pod oružje cjelokupno muško pučanstvo

Stari grad u Sisku

Pripadao je Kaptolu Zagrebačke biskupije, a branila ga je posada od 400 vojnika. Unatoč malenome broju, ti vojnici, pod zapovjedništvom kanonika Nikole Mikca, izvanrednom su hrabrošću i vještinom odbili opsjedatelje. Suočen s neuspjehom, Hasan-paša je promijenio ratnu osnovu: digao je opsadu i nenađano krenuo smjerom jugozapada put utvrđenog grada Bihaća, koji je već dulje vrijeme bio opkoljen od Osmanlija, no u više je navrata odbio njihove napade. Ovaj je put pao u beglerbegove ruke.

Od godine 1584. bio je hrvatski ban Tomo Bakač-Erdödi, mlad čovjek s ratnim iskustvom, potomak slavnoga roda vojnikâ i državnikâ. Zahvaljujući smjelosti i državničkoj sposobnosti, kojima se iskazao za dotadašnjeg svoga banovanja, hrvatski je narod na nj polagao sve svoje nade.

Iz činjenice da su se Osmanlije kušale domoći Siska i da su osvojile Bihać, ban je zaključio da se spremaju za konačni

Nadgrobna ploča bana Tome Bakač-Erdödi u zagrebačkoj katedrali

Nakon zlosretne bitke na Krbavskom polju, gdje su 5. rujna 1493. Osmanlije razbile hrvatsku vojsku pod vodstvom bana Mirka Derenčina, uslijedila su desetljeća gotovo neprekidnog ratovanja između islamskih napadača poticanih željom da šire svoje carstvo, i Hrvata, koji su žilavo branili svoju domovinu. Pritom je ratna sreća bila krajnje promjenljiva: tvrđave, gradove, sela i dijelovi zemlje, koje bi Osmanlije osvojile, nakon kraćeg ili duljeg vremena, hrvatski bi branitelji preosvojili, a onda je, prije ili kasnije, preosvojeno ponovno padalo u neprijateljeve ruke, katkada s ponekim dodatkom. Na taj način, kako su protjecale godine,

slobodno je tlo Hrvatske postupno kopnjelo, te je potkraj šesnaestoga stoljeća ostalo svedeno na desetinu područja što ga je Hrvatsko kraljevstvo zapremalo u doba svojega sjaja. Bio je to čas kada su Osmanlije odlučile razbiti posljednju obranu zemlje, čitavu je pokoriti i preko nje udariti na Beč, koji je tada bio njihov krajnji cilj.

IZVANREDNA HRABROST I VJEŠTINA

Godine 1592., po nalogu sultana Murata III., bosanski beglerbeg Hasan-paša na čelu silne vojske podsjeo je tvrđi grad Sisak, smještan na utoku rijeke Kupe u Savu, udaljen samo okoo 45 kilometara od hrvatske prijestolnice, Zagreba. Imenovani grad u to je doba bio, s vojničkomgledišta, najvažnija točka u Hrvatskoj.

Napisao: **Fedor Mažuranić**

Ban Tomo Bakač-Erdödi

obračun s Hrvatskim kraljevstvom. Stoga, posluživši se ovlašću koju je banu davao ustav za slučaj kad je u pogibli opstanak kraljevstva, pozvao je pod oružje cjelokupno muško pučanstvo. Postigao je i to da je car i kralj Rudolf stavio na raspolaganje hrvatskoj vojsci carske čete koje su bile stalna posada područja duž granice s Turskom.

SMRT U RIJECI KUPI

Banove pripreme bile su provedene u pravi trenutak. Jer, zadnjih dana proljeća godine 1593. Hasan-paša se sa svojom vojskom kod Petrinje prebacio preko rijeke Kupe, okrenuo prema Sisku i opet ga podsjeo. No ovaj su ga put iznenadile kršćanske snage, koje su dohrlile iz smjera Zagreba. Još prije nego su se islamski vojnici uspjeli kako valja spremati za predstojeću borbu, bili su napadnuti od netom pristiglih kršćanskih četa. Polet hrvatskih ratnika pod banovim vodstvom, uz potporu carskih snaga koje je vodio general Auersperg, bio je tolik da su se neprijateljski redovi pokolebali. Ne mogavši odoljeti, Osmanlije su odlučile povući se u svoje uporište onkraj rijeke Kupe. Nagnule su prema mostu, koji je nedugo prije toga bio dao izgraditi Hasan-paša, no odred banskih arkebuzira, postavljenih ondje, svojom im je vatrom onemogućio uzmak.

Tada je glavnina kršćanske vojske natjerala napadače, među kojima je već zavladała zabuna, na prostor omeđen rijekom Kupom i njenim pritokom Odrom (v. zemojovid!). Pritisnuti i desetakovani mačevima i kopljima hrvatskih i carskih vojnika, lišeni odstupnice, Osmanlije su se, u svome očaju, bacile u Kupu, ne bi li se spasile plivajući, ali u gužvi, koja je tu nastala, većina ih se utopila, mnogi od njih zajedno sa svojim konjem. I sam Hasan-paša našao je smrt u riječnim vodama. Poginula su tu i dvojica sultanovih rođaka.

VIŠE NI PEDALJ HRVATSKOGA TLA

Tako se kod Siska 22. lipnja 1593. – sedamdeset i pet dana prije stote obljetnice zlokbne Krbavske bitke - zbilo žuđeni obrat sudbine. Doduše, stoljetno hrvanje između islamskih osvajača i hrvatskih branitelja još će se dugi niz godina nastaviti, uvijek s promjenljivom ratnom srećom - ali napadači više nikada ne će osvojiti ni pedalj hrvatskoga tla.

Ban Tomo Bakač-Erdödi ostao je na čelu Hrvatske do 1595., a upravljao je njome još jednom – od 1608. do 1614. Umro je godine 1624. Njegovi posmrtni ostaci počivaju u podzemnoj grobnici zagrebačke prvostolne crkve. Na nadgrobnom kamenu, smještenomu u desnoj bočnoj lađi imenovanoga hrama,

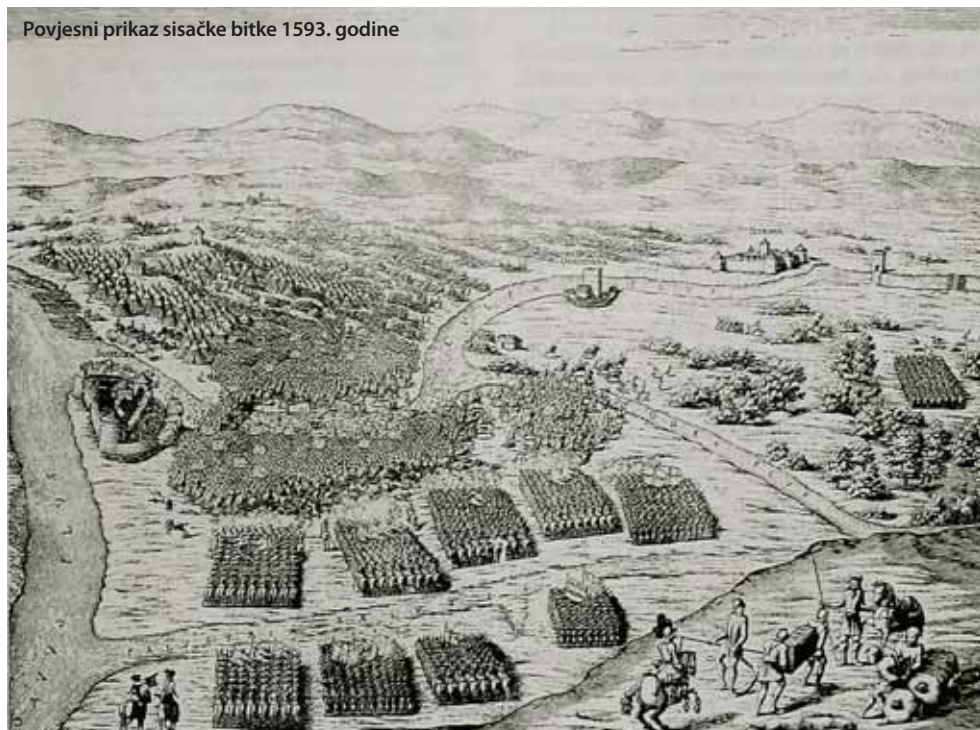

Povjesni zemljovid

reljefom je prikazan banov lik i uklesane su njegove riječi izrečene nakon pobjede pod Siskom: "IN DEO VINCI" ("S Božjom pomoći sam pobijedio"). ■

ENG The Battle of Sisak took place on 22 June 1593 around the renaissance-style fortress of Sisak, known today as the Old Town (Stari grad), the construction of which was launched in 1544, at the point where the Kupa flows into the Sava River, by the Kaptol (seat of the Roman Catholic Church in Croatia) of Zagreb with the aim of defending the Croatian Kingdom. The Battle of Sisak was a watershed that marked the halt of the Turkish incursion into Europe, and had a strong psychological effect, as it established a balance of power on the Croatian-Turkish frontier for the first time since the Battle of Krbava.

Povjesni prikaz sisačke bitke 1593. godine

Najbolje Artukovićeve slike za hrvatsku publiku

Izložba u Klovićevim dvorima obuhvaća sedamdesetak ponajboljih Artukovićevih radova u posljednjih dvadesetak godina

"Najbolje slike", netom završena retrospektivna izložba Lovre Artukovića u zagrebačkoj Galeriji Klovićevi dvori izazvala je uglavnom i najbolje reakcije kritičara i publike, a potkraj svibnja prikazan je o

slikaru i zanimljiv dokumentarac Igora Mirkovića "L.A. nedovršeno".

Artuković (1959.) zagrebački je akademski slikar (diplomirao je na Grafičkom odsjeku Akademije likovnih umjetnosti kod profesora Ante Kuduza) i dosad je izlagao na četrdesetak samostalnih i sedamdesetak skupnih izložaba u nas i u svijetu. Već nekoliko godina živi u Berlinu, a prije toga u Zagrebu je radio kao profesor u Školi za primijenjenu umjetnost i dizajn, te predavao crtanje na ALU. Šira

javnost je o Artukoviću (nažalost) najviše čula kada je 2002., nakon izložbe u Lisabonu, nestalo 26 njegovih slika o kojima se do danas nije saznalo ništa. Artuković u suvremenoj hrvatskoj umjetnosti zauzima zapaženo mjesto, slikar je izrazito samosvojnog, autorskog izričaja teško svodivoga na neki pravac ili

grupnu pripadnost, a jedinstven je i po tome što se za njegove slike na tržištu umjetnina formiraju liste čekanja uz respektabilne cijene!

On sam, i inače sklon autoironiji i demistifikaciji, tu raretetnu pojavu objašnjava ovako: "To je isključivo posljedica sporog postupka slikanja jer nisam kadar isproducirati mnogo slika, jer godišnje ih nastaje deset do petnaest."

Retrospektiva u Klovićevim dvorima obuhvatila je sedamdesetak djela, ponajboljih Artukovićevih radova iz dosadašnjih njegovih ciklusa i faza, počevši od poznatoga "Tulu-

Napisala: **Ksenija Erceg**

ma" iz 1985. i zaključno sa sasvim recentnom i (nakon zatvaranja izložbe) još uvijek nedovršenom slikom "Potpisivanje deklaracije o pridruživanju zapadne Hercegovine i Popovog polja Republici Hrvatskoj (Wer hat das Bier bestellt?", ili u prijevodu "Tko je naručio pivo?". Upravo je potonja golemo slikarija (ulje na platnu 280 x 480 cm) i prije prikazivanja dokumentarca koji govori o njezinu nastajanju izazvala najviše medijskoga interesa i gotovo se nametnula kao temeljna referenca izložbe. "Potpisivanje Deklaracije..." duhovita je parodija na potpisivanje Daytonskoga sporazuma, zapravo Artukovićev otklon od lažnopovijesne patetike, šminke, rituala, dakle antidaytonska povijesna slika o povijesnom događaju koji se nije niti dogodio. "U principu je cijela stvar štos, zafrkancija, Monty Phyton na slikarski način" - rekao je autor u jednom razgovoru, a zagrebačka je publika Mirkovićev filmski zapis o šestomjesečnom nastajanju ove slike, sniman u Berlinu i Zagrebu, primila izvrsno. Štos mu je očito uspio i Artuković se sasvim mirno može vratiti u svoje berlinsko okruženje kako bi za dvije-tri godine proširio fundus svojih 'najboljih slika' i iz iseljeništa ih opet donio na ogled doma, hrvatskoj publici, kritici i, naravno, kupcima. ■

ENG *Best Paintings*, a retrospective exhibition held recently at Zagreb's Klovičevi dvori gallery featured the work of Lovro Artuković and met with predominantly favourable reactions from both art critics and the wider public. There was also a screening in late May of *L. A. Unfinished*, A fascinating documentary film by Igor Mirković about the painter, who lives and works in Berlin.

#1 WORLDWIDE #1 IN CROATIA

Take advantage and enjoy
the best of Croatia!

Cavtat
Dubrovnik
Makarska
Malinska, Krk
Osijek
Poreč
Pula
Rijeka
Split
Zadar
Hvar
Zagreb

20% **POPUSTA HRVATSKIM
ISELJENICIMA** za najam Hertz vozila u
Hrvatskoj!

Hertz Croatia
reservations@hertz.hr
Matica tours
goga@matiss.hr
www.hertz.hr

Hertz
Rent a Car

Mirjana Bohanec
- Vidović

Izložba "Austrijska veza"

U Galeriji Vladimir Filakovac Narodnog sveučilišta Dubrava 19. svibnja je svečano otvorena izložba pod nazivom Austrijska veza. Uz Narodno sveučilište, suorganizatori izložbe hrvatskih umjetnika koji žive i stvaraju u Austriji jesu MVPEI RH - Odjel za

Velikomu broju okupljenih najprije se obratila veleposlanica Republike Austrije dr. Helga Konrad i pohvalila projekt ističući dobre prijateljske veze dviju zemalja. Povjesničar umjetnosti i viši kustos Stanko Špoljarić dao je stručni osvrt na izložene radove. Nakon kraćega glazbenog predaha u izvedbi dviju mladih umjetnica, Lane Beraković i Petre Kušan, pomoćnica ministra vanjskih poslova

i europskih integracija Mirjana Bohanec-Vidović također je istaknula povijesnu važnost i dobru suradnju Austrije i Hrvatske, pohvalila domaćine i svoje djelatnike za odlično obavljen posao, zaželjela projektu uspješnu budućnost i na kraju i službeno otvorila izložbu. Slijedio je bogati domjenak i druženje s umjetnicima. Izložba će biti otvorena do 4. lipnja, a dio radova izložen je i u Europskom domu koji je bio domaćin tiskovne konferencije nekoliko dana prije. (Nenad Zakarija)

hrvatsko iseljenništvo V. Uprave s načelnikom Dragutinom Kneževićem na čelu i Austrijski kulturni forum koji vodi Christian J. Ebner. Kao što je u svojem uvodnom govoru istaknuo ravnatelj Sveučilišta Ivica Rubčić, ovo je nastavak jednoga važnog i uspješnog projekta započetog prošle godine izložbom "Francuska veza". Izlagali su slikari Vladimir Bedeniković, Edit Glavurtić, Herman Hemetek, Veronika Kokalj, Erich Novoszel i kipar Dragutin Šantek.

Detalj s otvaranja izložbe

Zemlja više nije okrugla!?

Proces globalizacije i napredak tehnologije uvodi inovativne edukacijske koncepte na ACMT

"I pak se okreće", rekao je Galileo Galilei kada je znanstveno dokazao u 17. stoljeću da je Zemlja okrugla. No uz proces globalizacije i napredak tehnologije Galileovo otkriće više nije dostatan pokazatelj naše percepcije o svijetu. Tako Thomas L. Friedman (*The World is Flat*) metaforički objašnjava u svojem bestselleru da je svijet ravan. S procesom globalizacije i napretkom tehnologije percepcija o poimanju svijeta se mijenja s obzirom na međunarodnu trgovinu i konkurenciju. Teoretski, danas svatko tko ima priključak za internet ima priliku konkurirati na međunarodnom tržištu. Stvara se globalno tržište u kojem geografski položaj više nema veliku važnost, a svojstveno tim promjenama potrebno je i educirati buduće naraštaje.

FESTIVAL INOVACIJE I KREATIVNOSTI (IMAGINERIT)

3. svibnja 2008. na Rochesterskom institutu za tehnologiju (RIT – Rochester, NY, SAD) održat će se Festival inovacije i kreativnosti, na kojem će se predstaviti inovativna i kreativna rješenja u edukaciji. Budući da je American College of Management and Technology u Dubrovniku (ACMT) dio RIT-a, ACMT studenti će zajedno s RIT studentima predstaviti projekt kojim su korištenjem Adobe Connect software-a međusobno djelili svoja znanja video i audio konferencijom. "Tako smo na različitim kontinentima, uz pomoć tehnologije mi smo mogli s njima komunicirati kao da su tu. To je fascinantno", izjavio je Antonio Grizelj, student četvrte godine ACMT-a.

ŠTO SU STUDENTI NAUČILI?

Postoje različite vrste software-a za uspostavljanje međunarodne konferencije

i svi oni imaju svoje prednosti i mane. "Koristeći Adobe Connect u početku smo imali problema s uspostavljanjem zvuka, pa smo kao alternativu za zvuk koristili Skype", izjavio je Darijo Tavrić, student četvrte godine ACMT-a. "No to nije bilo idealno rješenje jer bi Skype nakon nekog vremena povukao i sliku preko sebe, a mi smo morali raditi s Adobe Connectom, jer za njega imamo licencu", nadodao je Ed Steffans, profesor Leadershipa na RIT-u.

Steffans je nastavio: "Zbog poteškoća kao što su gubljenje zvuka i slike, angažirali smo WGBH Public TV u Bostonu, da za podršku imamo titlove izgovorenog teksta. Ne samo da smo imali podršku za zvuk i sliku, nego smo doveli i cijeli ovaj koncept na još jedan viši nivo. Omoгуćili smo sudjelovanje gluhoņijemim osobama u projektu, i to nam je bitno jer imamo puno specijaliziranih programa za gluhoņijeme osobe na RIT-u."

Najveći problemi u uspostavljanju međunarodne konferencije događali su se s tehničkim detaljima. Na primjer: potrebno je stajati točno ispred kamere, ne smije se stajati predaleko od kamere i od mikrofona, mora se gledati u kameru, uvijek se mora imati neki pričuvni plan za tehnologiju koja se koristi, povremeno se gube zvuk i slika, itd. No dok su

studenti pripremali projekt susreli su se i s problemima koji su uključivali ljudski faktor, ili točnije kulturološke razlike.

"Mogli smo koristiti i drugi software i smatram da bi tehničke poteškoće opet bile slične, ali faktor kulturoloških razlika je najbitniji. Na primjer, naši studenti na ACMT-u rade vikendom, dok studenti na RIT-u ne. I naravno da će se onda studenti iz Hrvatske pitati zašto RIT studenti ništa ne odgovaraju, a da bi sama konferencija bila uspješna prethodno se moraju dogovoriti o detaljima. To je nešto što ne možete pretpostaviti ako prethodno niste upoznati s radnim navikama RIT studenata, ili obratno. Komunikacija je sama po sebi kompleksna, a ovako još dodatni izazov predstavljaju kulturološke razlike, te tehnologija za koju uvijek morate imati backup plan," izjavila je Gladys Winkworth, prodekanica ACMT-a.

Prema dvogodišnjim istraživanjima studenata, korporativne kompanije i mali poduzetnici u Hrvatskoj najčešće za međunarodnu komunikaciju koriste e-mail; u uzlaznom trendu je i upotreba Skype conferencing software-a; zatim upotreba telefona; još uvijek je prisutna i upotreba poštanskih usluga sukladno s administrativnim zahtjevima i potražnji originalinih dokumenata. A kako je u komunikaciji s jednom osobom bitno imati podražaj na što više osjetila da bi se s osobom bolje i kvalitetnije komuniciralo, tako se to odražava i na komunikacijski proces kod uspostavljanja uspješne međunarodne konferencije. Tako da, iako je Zemlja još uvijek okrugla, proces globalizacije i napredak tehnologije omoгуćio nam je da s internet priključkom, jednim pogledom u kameru te klikom na miša možemo čuti, vidjeti i poslovati s osobom koja se nalazi na drugom kraju svijeta. ■

A division of RIT, Rochester, NY, USA

AMERICAN COLLEGE OF
MANAGEMENT AND TECHNOLOGY
Excellent education. Opportunities worldwide.

- ~ American and European degrees
- ~ All classes taught in English
- ~ Interactive teaching style
- ~ Teamwork and group projects
- ~ Cutting edge technology in classrooms
- ~ Professors from USA and Europe
- ~ Worldwide network of business contacts
- ~ Transfer possibilities
- ~ Summer Travel Program

Don Frano Bulića 6 ; 20000 Dubrovnik, Croatia
Phone: +385 20 433 000; Fax: +385 20 433 000
E-mail: american.college@acmt.hr

www.acmt.hr

ENTRANCE EXAMS

Zagreb
July 5th, 2008

Dubrovnik
July 19th, 2008

SAT/ACT Scores acceptable

Study in
Croatia
and earn
an American
diploma.

OD MJESECA TRAVNJA OVE GODINE NA TRŽIŠTU JE MAGAZIN ZA KULTURU ZAVIČAJA

ZLATO I SREBO ZADRA I ZADARSKE REGIJE

Za razliku od proteklih pola stoljeća kroz koje je Grad prezentirao profil svog urbanog identiteta kroz građevnu ostavštinu austrijske i talijanske administracije, posljednje su godine donijele snažan kreativan uzlet vlastitog stvaralaštva i poduzetništva, i kao preko noći izmahnule su s naslovnica dojučerašnje vizure Grada. A ove nove prepoznaju se kao visoki doseg graditeljstva suvremene civilizacije.

To prepoznajemo u prometnoj povezanosti, u komunalnoj infrastrukturi, u suvremenoj umjetnosti graditeljstva (orgulje i sunce), koje godišnje posjeti na desetine tisuća domaćih i stranih turista; u gradnji velikog broja urbanih vila i novih poslovno-stambenih cjelina, u različitim predstavništvima velikih svjetskih tvrtki, i u žilavom privatnom poduzetništvu, kako u Gradu tako u cijeloj Regiji.

Zato ovakav magazin nije slučajan, jer ni vrijeme u kojem je nastao nije slučajno. Smatramo da je to tako jer su se uistinu velika ljubav i trud uložili u magazin; jer je veliki cilj pred njega postavljen. Naš je magazin zacrtao put da bude nezaobilazno štivo svakog pojedinca koji ima potrebu svoj osobni identitet premjeriti u odnosu prema zavičaju, i što želi biti vodič svakom turistu koji posjeti naš Grad i Regiju. Ono što mi propagiramo na našim stranicama ljepota je zavičaja koji se nalazi u centru između četiri Nacionalna parka;

zavičaja uronjenog u nekoliko parkova prirode i još više zaštićenih prirodnih cjelina.

Do sada smo prezentirali Stalnu Izložbu Crkvene Umjetnosti, Red Sestara Benediktinki u

Zadru, bavili smo se fenomenom zadarske košarke i preseljenjem u novu dvoranu, iscrpno smo pisali o VINJERCU, SAVRU, PRIVLACI, VRGADI, OLIBU. Bilježili smo putopise po Krupi, Kličevići i Dugom Otoku, i još mnogo, mnogo toga.

Vjerujemo i iskreno se nadamo da će vam se naš magazin dopasti.

Kada smo birali ime za svoj magazin odlučili smo se na ovo, i ponosni smo na njega. Zašto: Zato jer ZLATO I SREBO našeg Grada i Regije nisu samo ekspanati unutar Stalne Izložbe Crkvene Umjetnosti, nego je ZLATO I SREBO sva ljepota koja nas okružuje, uključujući i nas same koji živimo i stvaramo u svom zavičaju; naše malene ruke i njihova djela.

Igor Gluić

Glavni i odgovorni urednik

Kontaktirajte nas na: urednik@zlatoisrebro.hr

Faust Vrančić u središtu

Nismo mogli ne pozvati u pomoć Prvina – boga vršidbe u poganskim Hrvata – i zamoliti ga da slegne prašinu oko svoga imena i stane velikane otoka stavljati u zajedničku ostavštinu za dobrobit Prvićana

Leteći čovjek

Pogled kroz središnju lučku ulicu prema župnoj crkvi u kojoj je pokopan Faust

Putovanja su uvijek izazovi, pogotovo ona u kojima se sjedne na "bijeli" brod i proputuje kroz kanal sv. Ante, pokraj tvrđave sv. Nikole skrenete desno i nakon nekoliko nautičkih milja od Šibenika začujete uzvik: - Riva na vidiku!

Izišli ste na pristanište, koje velikom dužinom izlazi u more prekrasne uvala, i krenuli prema velikom trgu iznad kojega dominira crkva s odvojenim zvonikom. - Da, Prvić Luka! – uljudno će vam odgovoriti.

Betonirana cesta iz ovoga mjesta vodi vas prema sjeverozapadnoj strani otoka. Nakon nekoliko minuta hoda uočit ćete, sa sjeverne strane puta, veliki kamen - granicu između Luke i Šepurine. Dok ga gledate, nestaju priče o tome kako ova dva mjesta razdvaja golemi zid po sredini otoka. Ipak, primijetit ćete jedno do drugoga dva groblja.

ČIJI JE FAUST?

Zadnja vas imenica zagolica i već ste u traženju. Točno, rješenje je u povratku u

Napisao i snimio: **Zvonko Madunić**

Luku, jer tamo je, u crkvi sv. Marije, 22. veljače 1617. pokopan veliki Faust Vrančić. Iako je rođen u Šibeniku (1551.), on je građanin Požuna (danas Bratislava); Padove, gdje se upoznao s djelima Bacona i Galileja, tada prof. matematike; Praga, jer se onamo, nakon ženidbe s Marietom Zal, s kojom je imao kćer i sina, 1581. preselio kao tajnik Rudolfa II. (rimsko- njemački car, hrvatsko-ugarski i češki kralj); Rima, jer se, nakon ženine smrti 1594., zaređuje i ulazi u Red sv. Paula, tzv. barnabita. Zahvaljujući barnabitu Manzanteu započelo je Fausto-vo istraživanje, a rezultat toga je njega djelo Machine novae (Novi strojevi) – 49 raznih slika na velikim tablama s projektima, uz komentare na različitim jezicima. Objavit će i filozofska razmišljanja, dok će još za boravka na kra-

ljevskom dvoru u Pragu objaviti Rječnik pet najplemenitijih jezika Europe – latinski, talijanski, njemački, dalmatinski i mađarski. To je prvi samostalno tiskan rječnik u Hrvata. U njemu je 5 470 riječi na svakom od navedenih jezika. Napisao je jedno djelo i na hrvatskom jeziku

- Život nekoliko izabranih divic - posvećeno časnim sestrama. Rukopis Povijest Dalmacije položen je s njim u lijes i pokopan, ali je nestao pri provali u crkvu sv. Marije u Prvić Luci.

- Ovo je!? – upitao sam stariću.

- To je Leteći čovjek (Homo volans, nap. aut.), djelo našega Fausta. To vam kaže Blaženka Rokić, pok. Stipe, koja je u vrijeme Drugoga svjetskog rata preživjela izbjegličke logore u Africi.

U kući smo zastali u čudu. Velik broj maketa

odavao je umni doseg Fausta Vrančića: mlin na principu aeroturbine, štrcajuće česme, mostovi, regulacijski sustavi rijeka i ...

- A park!? – upitasmo Blaženku.

- Park na spomen Faustul!? - potvrdno kimne glavom.

Baka Blaženka nije prešutjela dvorac Draganić–Vrančić u Šepurini, jer je obitelj Vrančić izumrla s praunukom Faustova brata Kažimira – Antunom II. Vrančićem. Njegova se kći Margarita udala za Franu Draganića, a potomci loze Draganić–Vrančić i danas žive u Šepurinama.

Šepurine su nekako kompaktnija urbanistička jezgra od Luke. Dominiraju kamene kuće dvokatnice i jednokatnice, a u samom središtu, ispred crkve sv. Jele, u kojoj je izniman barokni oltar, smjestio se polukružni trg.

- Vi stel!? – prilazimo mladim djevoj-kama.

- Mila Antić, studentica kroatistike u Zadru – odgovori vitkija.

- Čiji je Faust? – upitao sam.

- Ljetnikovac obitelji Vrančić je ovdje – zastala je. – A park planiraju Lučani! – uvukla je vrat u ramena. – Otelu su nam Fausta. Oni su uvijek bili dobri organizirani, dok smo mi nekako opušteniji.

U ljetnikovac nismo ušli pa smo samo mogli žaliti što nećemo vidjeti grb obitelji Vrančić, što ga je izradio bakropisac Martin Kolunić Rota iz Šibnika, kao ni Tizijanovu Madonu s djetetom, a ni portret Fausta Vrančića.

VLAHOVI I ANTIĆ

Informirani o problemu s parkom Faustu ispred crkve u Luci, nismo mogli ne pozvati u pomoć Prvina – boga vršidbe u poganskih Hrvata – i zamoliti ga da slegne prašinu oko svoga imena i stane velikane otoka stavljati u zajedničku ostavštinu za dobrobit Prvićana, jer kako kaže renesansni pjesnik Juraj Šižgorić

Prvić luka

1487.:

“Prvić otok naseobina je šibenskih plemića, osobito u doba kuge, kad po gradu hara. Onamo su obrađeni vrtlovi, krasni vinogradi, plodne masline i lijepe zgrade pomoraca.”

Te blagodati otoka već su prije prepoznali trećoredci sv. Frane i nastanili su se u Luci 1461. Župna im je služba povjerena 1558., a župa i formalno postoji od 1602.

Iako se odvojila od župe u Luci tek 1830., najprije kao ekspozitura, a od 1859. i kao samostalna kapelanija, Šepurina je u duhovnome smislu dala oca Antu Antića (16. travnja 1893.). Šesto, od desetero djece Tome i Tade, rođene Vlahov, Ante je kao član Franjevačkog reda Provincije Presvetog Otkupitelja zaređen 29. srpnja 1917. u Šibeniku. Nakon brojnih službi u okviru Katoličke crkve, umro je u Zagrebu (4. ožujka 1965.), a njegovo je tijelo preneseno u kriptu svetišta Gospe Lurdske. Godine 1984. Zagrebačka nadbiskupija pokreće kanonski postupak za proglašenje Antića blaženim. Nakon završetka postupka u Zagrebu, dokumenti su 1996. predani Kongregaciji za proglašenje svetih u Rimu.

Šepurine su se od 1546. do 1824. zvale Šepurine, prema izvoru vode na Srimi s koje su došli pribjezi pred Turcima. Najstariji spomenuti žitelj je Ivan Vlaević Mihатов, od kojega su nastali brojni Vlahovi i Mijati. Iz tog, najbrojnijeg prezimena u Šepurini, potječe i Romano Vlahov. Njegov uspjeh valja vezati uz trećoredca oca Smolju koji mu je povjerio liker za želučane tegobe. Tako će se obična bol pretvoriti u tvornicu, protokolirana u Šibniku 14. kolovoza 1882., čiji su likeri dobili mnogobrojna priznanje od Linza do Caracasa.

VEDUTA ZA KRAJ

U Luci nam je Boris Čače, predsjednik mjesnog odbora, pokazao veliku, crno-bijelu fotografiju otoka iz daleke, 1956.

- Vidite – naglasio je – sve je u savršenom suodnosu praznog prostora i masline. Danas – duboko uzdahne – sve je pojeo bor. U Prvić Luci živi 170 ljudi, i to su uglavnom umirovljenici. Imamo samo jednog učenika od 1. do 4. razreda – ponovno je u stanci. – A ne tako davno ovdje je bio Košarkaški klub “Mareta” (nazvan po jakom udaru mrtvog vala). Ugasio se 1990.

U starija vremena u Luci se 74 % stanovništva bavilo poljoprivredom i 26 % ribarstvom i pomorstvom, dok je 90 % stanovnika Šepurine živjelo od zemljoradnje, a 10 % od ribarstva i pomorstva. Kako se veduta mjesta mijenja, najbolje govori primjer da su Prvićani prije rata imali 800 q (kvintala) ulja godišnje, a 1956. samo 10 q.

Prema statistici iz 1782. Prvić ima 56 brodice na srdele i girice. Ali ribarstvo se naglo razvija tek 1935., kada Prvić dobiva prvu “kanaštrelu” - plivaricu (mreža za lov na plavu ribu). U tom vremenu Prvićani zauzimaju prvo mjesto u šibenskom kotaru.

Na kraju se ponovno vraćamo svjetskom imenu Fausta Vrančića i njegovoj

Šepurine sa zvonikom sv. Jele u pozadini

oporuci u kojoj je sav svoj rad posvetio podučavanju mladih. Vraćamo se Vrančiću jer bi projekt uz njegovo ime morao obuhvatiti čitav otok – otok mladosti, učenja i igre. Otok na kojemu bi statističar, barem namah mogao kliknuti: - 152 djece (u Luci 80, a u Šepurini 72)!

Uzvik nas je razbudio. Postali smo svjesni kako je navedeni podatak iz 1844. Danas su otoci ostarjeli, a Vodice (tada sa samo 120 djece) sada su grad i važno turističko odredište – tu nadomak počivalištu velikog Fausta. ■

ENG The island of Prvić in the Šibenik archipelago has two settlements, Prvić Šepurine and Prvić Luka. The famed Croatian polymath, inventor and lexicographer Faust Vrančić was laid to rest in the 15th century Church of Our Lady of Mercy (Gospa od Milosti).

Suvremeni hrvatski nakit putuje Europom

U Galeriji Vivo, u središtu Praga, u organizaciji i na poticaj Ministarstva kulture RH te u suradnji s Veleposlanstvom RH u Pragu, a u suradnji s Gliptotekom HAZU, otvorena je 20. svibnja 2008. izložba "Suvremeni hrvatski nakit". Izložba predstavlja radove šesnaest autora nakita, a to su: Stjepan Balja, Mario Beusan, Boris Borović, Mara Borović Fabijančić, Rea Boschi Gogolja, Vera Dajht Kralj, Eta Linčir, Lazer Rok Lumezi, Eva Lumezi Šimatović, Zlatko Ordčić, Karolina Pernar, Luka Petrinjak, Boris Pokos, Nenad Roban, Max Škledar i Davor Šuk.

Izložbu prati katalog s predgovorima ministra kulture Republike Hrvatske mr. sc. Bože Biškupića i Ariane Kralj, upraviteljice Gliptoteke HAZU, o suvremenom nakitu i Ivanke Ivkanec, muzejske savjetnice u Etnografskom muzeju u Zagrebu, o tradicijskom nakitu u Hrvatskoj. Upravo izradba nakita u Hrvatskoj ima dugu i bogatu umjetničku tradiciju koja se nastavlja i u današnjem, suvremenom izričaju. Izložba predstavlja vrhunske domete suvremene produkcije hrvatskoga umjetničkog nakita i autore koji su prepoznati na tom području, u domovini i inozemstvu. Ova izložba suvremenog nakita pripremljena je upravo za prezentaciju u inozemstvu, a nakon Praga slijede izložbe u Bratislavi, Helsinkiju i Innsbrucku.

Pripremila: Anči Fabijanović

Zagrebačka filharmonija u Sloveniji

Protekloga su mjeseca Zagrebačka filharmonija pod ravnanjem maestra Alexandra Rahbarija i violončelistica Monika Leskovar dvaput gostovali u Ljubljani. Tada su u Cankarjevu domu izveli djela *Homage a Bach* Borisa Papandopula te *Varijacije na rokoko temu* i 4. simfoniju u *f-molu*, op. 36 Petra Iljiča Čajkovskog. To je gostovanje nastavak uspješne suradnje Slovenske i Zagrebačke filharmonije, koje su dogovorile razmjenu gostovanja i u sezoni 2007./2008. Slovenska filharmonija održala je u Zagrebu uzvratni koncert: bio je to nastup u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog, predvođena svojim šefom-dirigentskom Georgom Pehlivanianom. U tijeku svibnja Orkestar Zagrebačke filharmonije gostovao je još u austrijskome Villachu i u Mostaru, a ponovni njihov nastup u Sloveniji je u Črnomlju 18. lipnja.

O glagoljaškoj baštini na engleskom jeziku

Vrlo značajnu knjigu - koju "potpisuju" ERASMUS Naklada d.o.o. iz Zagreba i Croatian Students and Young Professionals Network iz Londona - predstavili su u Knjižnici Bogdan Ogrizović u Zagrebu sredinom svibnja urednik dr. sc. Srećko LIPOVČAN te autori prof.dr. Branko FRANOLIĆ i prof.dr. Mateo ŽAGAR. Riječ je o knjizi koja nudi dva teksta, a to su *A HISTORICAL OUTLINE OF LITERARY CROATIAN* i *THE GLAGOLITIC HERITAGE OF CROATIAN CULTURE*. O glagoljskoj baštini ta knjiga nudi tekstove na engleskom jeziku, jer je namijenjena društvenoj i znanstvenoj eliti prije svega u Velikoj Britaniji, a potom i svima koji prikladaju engleskom govornom području. To je, uz ostalo, na promociji naglasio urednik Lipovčan, uz napomenu da se u ovo vrijeme globalizacije integrirati može samo netko tko jest nešto. Naglasio je također da će ovo izdanje dobro doći kao dar nekom iz svijeta ili našim znanstvenicima ako trebaju citat o hrvatskoj jezičnoj baštini da ga ne moraju prevoditi. Prvi je od auotra govorio prof. Franolić, zahvalivši Lipovčanu na tome što je knjigu majstorski uredio. I zaista, na prvoj je i zadnjoj stranici 1 000 godina stara Bašćanska ploča, a između dvaju tekstova u boji atraktivno su predstavljani mnogi spomenici pisane riječi od *Krstionice kneza Višeslava* (oko 800.), preko *Zoranićevih Planina* (1569.) do *Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika* (1967.) Prof. Franolić istaknuo je, putem niza citata, kako on u Velikoj Britaniji, kad govori o hrvatskome jeziku (kao npr. u Cambridgeu), uvijek istakne nešto vezano uz Engleze. Pa je tako, kaže, i kad je govorio u Oxfordu, inzistirao na Maruliću, jer ga je čitao Thomas More, pa i preveo s latinskog na engleski!... A začetak je ove knjige bio, sjeća se, 2001. godine kad je gospodin Krznarić iz Londonske udruge CSYPN pozvao prof. Žagara... Upravo je prof. Žagar bio sljedeći predstavljatelj, naglasivši da glagoljska baština nije danas dominantna, ali je najzanimljivija. Stoga tu temu bira u Norveškoj kad npr. tamo ima predavanja. Sada će i ova knjiga pridonijeti tomu da glagoljska sastavnica hrvatske kulture bude na engleskom dostupna svima zainteresiranima i u inozemstvu.

MUO u Grazu: nakon Piranesija - Rembrandt

Izložba u Grazu, u izložbenom prostoru Alte Galerie u dvorcu Eggenbergu, služi na čast predstavljanju fundusa Muzeja za umjetnost i obrt iz Zagreba, a u suradnji s Landesmuseumom Joanneum. Izložba je naslovljena Giovanni Battista Piranesi (1720-1778) virtualni muzej rimskih starina. O suradnji dvaju muzeja iz Graza i Zagreba govorili su Peter Pakesch, glavni direktor Landesmuseuma Joanneum, i Miroslav Gašparović, ravnatelj Muzeja za umjetnost i obrt. Autorica izložbe Anđelka Galić govorila

je o značenju Piranesija kao umjetnika i o njegovu ciklusu bakropisa Vasi candelabri iz fundusa MUO koji je predstavljen ovom izložbom. Izložba obuhvaća odabir od 42 grafička lista Giovannija Battiste Piranesija iz ciklusa koji sadržava 110 grafičkih listova, a objavljenog u Rimu 1778., Podsjetimo da je Giovanni Battista Piranesi (Mojano, 1720. – Rim, 1778.), jedan od najvećih majstora bakropisa, arhitekt, arheolog, antikvar i restaurator, bio iznimna pojava u umjetnosti 18. stoljeća čije je djelo promijenilo pogled njegova vremena na antiku. Vasi candelabri obuhvaćaju grafička ostvarenja u kojima na temu dekorativnih antikviteta – vaza, kandelabra, nadgrobnih spomenika, sarkofaga, žrtvenika, tripoda, urna, uljanica i još mnogih drugih neobičnih predmeta daje osebnju interpretaciju antike. Izložbu prati katalog na njemačkom jeziku, s tekstom Anđelke Galić i reprodukcijama svih izloženih bakropisa, u nakladi Alte Galerie Landesmuseuma Joanneum u Grazu. Upravo je na otvorenju izložbe Piranesijevih grafika najavljen sljedeći zajednički project: bit će to izložba Rembrandtovih grafika iz fundusa Alte Galerie iz MUO-a u Zagrebu u prosincu ove godine.

Umjetnički biseri zanemarene akvarelistice

Prvi put nakon pedeset godina, koliko je prošlo od retrospektivne izložbe Matka Peića, na jednome mjestu će biti okupljeni radovi najsajnije akvarelistice hrvatskoga slikarstva - Slave Raškaj. Izložba je postavljena u Galeriji Klovićevi dvori, u povodu 130. obljetnice rođe-

nja gluhonijeme umjetnice koja je tijekom svoga kratkotrajnoga života, nepoznata i marginalizirana, ostvarila fantastičan opus koji zaslužuje posebno mjesto u povijesti hrvatske umjetnosti. Cjelokupni opus prerano preminule Slave Raškaj nastao je u samo pet, šest godina, tijekom kojih je senzibilna umjetnica napravila više od 170 akvarela, pastela, ulja i crteža. Slikarica Raškaj podijelila je sudbinu većine minoriziranih žena toga vremena, pa tek posljednjih godina, zahvaljujući nekolicini izložaba, prije svega onih u rodnome joj Oslju, proživljava svoju renesansu. Krunu tih novijih istraživanja predstavlja izložba u Galeriji Klovićevi dvori, na kojoj je Jasminka Poklečki Stošić uspjela prikupiti djela iz najprestižnijih muzeja i galerija u Hrvatskoj, ali i javnosti nepoznatih privatnih kolekcija. U posljednjih desetak godina njezina su djela vrlo tražena na tržištu, a pripisuju joj se i neki radovi kojima se ne može sa sigurnošću utvrditi autentičnost. Stoga je izložba u Galeriji Klovićevi dvori, koja će trajati do 3. kolovoza, dragocjena prilika da se preispita i iznova pozicionira mjesto i uloga Slave Raškaj u hrvatskoj umjetnosti na prijelomu 19. i 20. stoljeća.

Penezić i Rogina ne boje se vuka!

Poznate hrvatske arhitekte Vinka Penezića i Krešimira Roginu pozvao je umjetnički direktor 11. arhitektonske izložbe u sklopu Venecijanskog bijenala Aaron Betsky da sagrađe instalaciju veličine 150 četvornih metara u Corderijama Arsenala specijalno za potrebe predstavljanja Out there: Architecture beyond Building, tj. Ondje: Arhitektura onkraj građenja. Venecijanski bijenale održat će se od 14. rujna do 23. studenoga 2008., a priopćenje uz poziv hrvatskim arhitektima vrlo je znakovito: - Riječ je o središnjoj izložbi u najatraktivnijim prostorima na kojoj će se okupiti elita svjetske eksperimentalne i kognitivne arhitekture kao što su Gehry, Herzog & de Meuron, Morphosis, Hadid i Himmelbau te zaslužno i hrvatskim arhitektima – Penezić i Rogina, ističe se u priopćenju.

Organizacija Bijenala će za instalaciju naslovljenu Tko se boji vuka još u digitalnoj eri, koja će se izvoditi u Zagrebu, Rijeci i Veneciji, izdvojiti 25 000 eura. Ostatak troškova "pokriti" će sponzori koji će prepoznati važnost ove manifestacije, kako za Hrvatsku, tako i za njihovu samopromociju, a arhitekti očekuju i potporu Ministarstva kulture te Grada Zagreba. Ovo je treći nastup Penezića i Rogine na najznačajnijoj arhitektonskoj manifestaciji u svijetu koju svake godine posjeti nekoliko stotina tisuća ljudi, među kojima su najutjecajniji arhitekti, urbanisti, dizajneri i kritičari struke.

Iskustvo povijesti

“Svatko bi se trebao suočiti s prošlošću, razmisliti kakav bi trebao biti ispravan stav prema tim događajima. Nema monopola na istinu, povijest je ponajmanje crno-bijela”, rekao je u razgovoru Neven Budak

Neven Budak

komunista i ustaša, o razvoju Hrvatske u prijeratnoj i poslijeratnoj Jugoslaviji. Uz to su vezane i pojedine velike povijesne osobe, poput Josipa Broza Tita i Franje Tuđmana.

Može li se to naslutiti i u školskim udžbenicima?

— Naše školske vlasti, sigurno i mnogi nastavnici, još uvijek zamišljaju kako dijete treba jednu istinu o kojoj nema što razmišljati. Ima, međutim, metodičara nastave povijesti koji misle da bi dijete trebalo suočiti, kroz udžbenike i nastavu povijesti, s različitim mišljenjima o istome povijesnom problemu te da su različita mišljenja ravnopravna i jednako valjana. U Engleskoj je to već vrlo razvijeno, a i u drugim europskim zemljama, kao metoda podučavanja povijesti. To je pitanje odluke, odluke ministarstva o nastavi.

Zamjećujete li da u nas diskontinuitet povijesti redovito prati i diskontinuitet političke volje o povijesnoj istini?

— Političari uvijek nastoje iskoristiti povijest u svoju korist. Nekad je ta korist bliža povijesnoj istini, ali povijest pišu i gubitnici, možda će i oni jednoga dana biti pobjednici pa će reinterpretirati tu povijest. Međutim, povijest nije samo tumačenje velikih događaja, ratova i revolucija koje pišu pobjednici. Povijest je i svakidašnjica u kojoj nema pobjednika i gubitnika, kompleksnija je od povijesti političkih zbivanja, od svega vidljivoga. Mijenjaju se pristup, metodologija. Nov pristup proučavanju donosi i nova, jasnija rješenja. U posljednje dvije-tri godine uvode se i doktorski studiji koji obrazuju za interdisciplinarni pristup, povezivanje povijesti s drugim strukama.

Kakvo je Vaše iskustvo predavača u Budimpešti?

— Srednjoeuropsko sveučilište je američko, nastava je na engleskom jeziku, studenti iz vrlo različitih zemalja,

Za nekih datuma i obljetnica postajemo svjesni nedostatka čestitog komentara povijesnih činjenica. Iako prigodni govornici obično kažu kako će o njima povijest izreći konačni sud, povjesničare se o tome, zapravo, zadnje pita. “Posljedica još svježije prošlosti, naslijeđe visoko ideologiziranoga društva. Istina je bila politički nametnuta” – kaže povjesničar Neven Budak. Zabrinuta širim društvenim kontekstom u kojem se to događa, propitkujem i njegova razmišljanja.

Što je jače i važnije – povijesna činjenica ili povijesni komentar?

— Očekujete da će povjesničari utvrditi povijesne činjenice i ustanoviti povijesnu istinu, a to je nemoguće. Povijesna

se istina ne može rekonstruirati. Ona je neuhvatljiva. Mi možemo samo nastojati u svojim istraživanjima doći što bliže povijesnoj istini, ali ne možemo rekonstruirati prošlost. Mi prošlost konstruiramo. Uzimamo u obzir sve povijesne podatke, nastojimo se primaknuti povijesnoj istini što neutralnije, ali ona ostaje zauvijek neuhvatljiva. Zato svaki povjesničar, svaka generacija povjesničara ima i svoje viđenje prošlosti. To je normalno i tako će uvijek biti. Nevolja je kad povjesničar namjerno, zbog političkih, ideoloških razloga, stvara iskrivljenu sliku prošlosti.

Nedostaje li katalog povijesnih kontroverzi i strategija njihova rješavanja?

— Ne, to se rješava raspravom povjesničara, suglasjem, iako se ono u svemu ne može očekivati. Najčešće su o dva-desetom stoljeću, o ocjeni i djelovanju

Razgovarala: **Klara Kovačić**

nastava na poslijediplomskoj razini s vrlo kvalitetnim studentima. Mjesto kontakta s kolegama iz svih europskih zemalja, i s američkim medijevalistima – što bi inače bilo vrlo teško ostvariti. Predavao sam teme iz urbane europske povijesti, uvijek na primjerima iz Hrvatske, iz sjeverne Hrvatske i Dalmacije. Dobro locirano, odgojilo je generaciju mladih hrvatskih povjesničara, nezaobilazno mjesto u razvoju hrvatske historiografije. Srednjoeuropskom sveučilištu u Budimpešti možemo zahvaliti modernizaciju naše povijesne znanosti i njezino otvaranje prema svijetu.

A inozemstvo je uvijek zanimala naša povijest. Djeluje im egzotično jer ništa o njoj ne znaju. Naši povjesničari do prije deset godina nisu imali institucionalnu podršku i nisu, najčešće, znali komunicirati na stranim jezicima. Ovi banalni razlozi rezultirali su izolacijom. Sada se to mijenja, uz drugi problem – ako objavljujete na stranom jeziku, ne čitaju vas u domovini. Ako objavljujete na hrvatskom, ne čitaju vas u inozemstvu.

Ima li tema koje bi trebalo što prije obraditi?

— Zabrinjava što nemamo nijednu znanstvenu monografiju ni o jednoj povijesnoj osobi dvadesetog stoljeća. Postoje neke popularno pisane biografije, ali znanstveno utemeljene biografije Tita,

Neven Budak

- rođen 1957. u Zagrebu
- od 1980. zaposlen na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Sveučilištu u Zagrebu
- 1991. doktorirao
- 2001. redovni profesor, nastava iz hrvatske povijesti srednjeg vijeka
- dobitnik stipendije Alexander von Humboldt, Max Planck instituta i dr.
- 1995. Srednjoeuropsko sveučilište u Budimpešti, nastava iz urbane povijesti, mentor doktorskih disertacija
- 1999. predsjednik Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti
- 2000.-2004. dekan Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
- Autor niza članaka objavljenih na hrvatskom, njemačkom, talijanskom, engleskom, francuskom, ruskom i mađarskom jeziku

Pavelića, Tuđmana, Stepinca, Radića – ne postoje. Izdavači bi trebali uložiti vlastita sredstva za takva istraživanja, za putovanja po arhivima. To je posao pojedinca, a ne ekipe. Tito, naravno, odskače jer je bio jedini hrvatski političar s velikom ulogom u cijelome svijetu. Drugi su imali parcijalnu ulogu. Kad bi netko htio pisati o Stjepanu Radiću – utemeljenu, kompletnu, definitivnu biografiju – morao bi također u mnoge europske prijestolnice po arhivsku građu o njemu. Mladih po-

vjesničara spremnih za takav posao ima, no novca za to, nažalost, još nema.

Nije li i povijest dijaspore takva tema?

— Nedvojbeno, iako ima istraživača koji su se njome bavili, a i mlađi koji se time bave. Ozbiljna zemlja koja ima tako brojnu dijasporu na različitim kontinentima, k tomu i vrlo utjecajnu u samoj Hrvatskoj, trebala bi činiti više, imati institut koji obrazuje istraživače za isključivo bavljenje dijasporom. Tijesno bi surađivao s povjesničarima hrvatskog porijekla u inozemstvu koji se time također bave. Posvuda ih je – u Australiji, u Čileu, u Sjedinjenim Državama. Koliko znam, nema projekta koji bi se bavio cjelinom povijesti dijaspore.

Kako tumačite aktualne komentare u povodu Jasenovca i Bleiburga, uz zahtjev vrsnog povjesničara da i predsjednik države posjeti Bleiburg, što bi bilo prvi put?

— Uz visoku ideologizaciju društva koja traje, ali u manjoj mjeri no prošlih desetljeća, mi još nismo – smireno i na temelju znanstvenih argumenata – raspravljali o Drugome svjetskom ratu. Najprije smo 40 godina slušali jednu priču u kojoj je mnogo toga bilo izmišljeno i lažno, a bilo je i istine. Zatim smo cijelo desetljeće slušali sasvim obratno, reinterpretaciju povijesti. Očekujem mlade istraživače koji će o tome pisati na temelju znanstvenih radova i znanstvenih proučavanja. I sada se neki od njih time ozbiljno bave, ali – očito – nema ih dovoljno da bi mogli utjecati na oblikovanje javnoga mnijenja. Sada samo lamentiramo da smo time previše opterećeni, da se i danas dijelimo prema tome tko je komu bio ustaša, a tko komu partizan, što ne vodi ničemu. Svatko bi se trebao suočiti s prošlošću, razmisliti kakav bi trebao biti ispravan stav prema tim događajima. I političari bi na to trebali utjecati, na odnos javnosti prema događajima iz Drugoga svjetskog rata. Nema monopola na istinu, to se ne smije na taj način gledati, povijest je ponajmanje crno-bijela. ■

ENG Historian Neven Budak discusses the reasons why the social responsibility of historical research is ever greater. That is also why the education of historians is becoming increasingly complex. Historical truth, free of ideology, is no longer just a historical fact and a commentary of history, but is also, in his opinion, the right to different views of the same issue.

Neprekinute veze s rodnom grudom

Povijest Brusja bilježi, čitamo u monografiji, kako je blagostanje Brušana bilo vezano uz osnovnu kulturu – vinovu lozu baš kao i blagostanju suprotno – siromaštvo koje je onda uzrokovalo valove iseljavanja

Panorama današnjeg Brusja

Nedavno se, u moru naslova, pojavio i “Libar o Brusju” Mate Miličića Čipotova, a u nakladi Udruge “Bruška zora” iz Zagreba, koja slikom i riječju govori o tome neveliku hvarskome mjestu, stanovništvu, gospodarstvu, kulturi te vjerskom i društvenom životu tijekom njegove povijesti.

Pomislili bismo kako knjiga - s obzirom na bavljenje točkama i simbolima, događajima i osobama mjesnoga značenja - govori isključivo Brušanima i njihovim prijateljima. No, ona, kao i samo Brusje, prelazi uske okvire sela smještena na brdu iznad grada Hvara. Pomisao na njega i preko mora i oceana izaziva mirise lavande, ružmarina i okus dobrog vina, asocijacije na daleke veze i neuništive emocije. Naime, mnogi su dijelovi svijeta velikomu broju Brušana postali drugi dom, pa se u integralnoj povijesti ovoga maloga mjesta – ovoj knjizi - u znatnoj mjeri i s pravom - nalaze upravo

iseljenici. A i svima nam nešto govori.

Knjiga pokazuje kako se velika povijest odražavala na to neveliko selo hrvatskoga i katoličkoga identiteta. Stanovništvo je često bilo prisiljeno na napuštanje svojih ognjišta i odlazak – ne samo iz

mjesta i s otoka nego i iz države, s kontinenta. Radi ilustracije, tek demografski podatak o broju stanovnika: 1900. bilo ih je 1 058, 2001. - 194.

Povijest Brusja bilježi, čitamo u monografiji, kako je blagostanje Brušana bilo vezano uz osnovnu kulturu – vinovu lozu baš kao i blagostanju suprotno – siromaštvo koje je onda uzrokovalo valove iseljavanja.

Prva brojnija skupina iseljenika zaplovila je potkraj XIX. stoljeća put Južne Amerike, druga u vrijeme Kraljevine SHS također put dalekih Amerika i Australije. Ima ih u Peruu, Argentini, Čileu, SAD-u, Australiji, danas, primjera radi, i Francuskoj i Portugalu. Kako bi se ušlo u trag raseljenim predcima i potomcima, postavljen je internetski portal www.brusje.izacoska.com s početnom bazom podataka radi izradbe genealoških stabala bruških obitelji pa se pozivaju svi Brušani i njihovi potomci - gdje god bili - da dostave svoje podatke.

Razlog spominjanja ove knjige nije samo raseljenost ovoga pučanstva, što je stvarnost mnogih dijelova Hrvatske, nego i čvrsta vezanost Brušana za svoj zavičaj. Naime, uz projekte od zajedničkog dobra - vjerske, kulturne, prosvjetne i gospodarske namjene – često čitamo i imena iseljenika. Pogotovo to potvrđuje gradnja Zadrugnog doma 1923. i kuriozitet da su se zbog toga sastali čak Brušani u Santa Teresi u Argentini kad i oni doma te odlučili o njegovoj gradnji. Potvrđuje to i primjer i prigodne obnove

Crkva na novom groblju izgrađena je darom Jurja Miličića Bilooverova iz Kalifornije

Napisala: **Mira Čurić**

Ivo Dulčić, glasoviti slikar podrijetlom iz Brusja, darovao je svoj rad crkvi sv. Jurja

crkve sv. Jurja (1925.) koju su pomogle bruške obitelji iz Kalifornije, u kupnji zvona sudjelovali su Brušani iz Argentine i Amerike te Češke, a izgradnju zvonika župne crkve 1957. pomogao je Brušanin iz Perua.

Brušanin iz Argentine izgradio je crkvicu u uvali Stinivi, drugi iz Kalifornije crkvicu na bruškom groblju. Pomagali su tijekom Domovinskoga rata, donirali bolničke uređaje, pomagali potrebitima... u dalekome svijetu čuvali hrvatsku riječ baveći se publicističkom djelatnosti.

Čitatelj se iz prezentiranih biografija može uvjeriti u intelektualnu snagu koja je odavde proistekla. Naime, u rubrici zaslužnih Brušana, uz one koji su se afirmirali u domovini, Brusje se može pohvaliti reprezentacijom u znanosti, kulturi, publicistici, gospodarstvu i među iseljenicima i njihovim potomcima.

Uz njegovanje veza sa svojim ishodištem te poruku da je veliki globalizirani svijet uglavnom nastanjen "zavičajcima", što ova knjiga poručuje i nama čitateljima? Jednostavno, svima koji imamo zavičaj: "Ne plašać se troška ni dangube" – kako stoji u prezentiranim izvornim bruškim tekstovima – "ovaj primjer vrijedi da bude naslijeđen". ■

ENG Mate Miličić Čripotov's book *Libar o Brusju* (The Book of Brusje) was published recently in Zagreb by publisher Bruška zora. Through illustrations and words it tells the tale of this small settlement on the island of Hvar, detailing its people, economy, culture, religious and social life throughout its history.

POGLED NA JEZIK U NDH

Knjigu jezikoslovca Marka Samardžije "Hrvatski jezik, pravopis i jezična politika u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj" upravo je objavio zagrebački nakladnik Hrvatska sveučilišna naklada. Profesor Samardžija u predgovoru napominje kako je izdanje priređeno da bi se upotpunila i zaokružila predodžba o hrvatskom jeziku i pravopisu u razmjerno kratkom i osebnom razdoblju njihove povijesti o kojoj je do početka devedesetih godina prošloga stoljeća vladala urota šutnje. "Za četiri i pol desetljeća 'druge zajedničke države' nikada i nigdje nije bio, jer nije smio biti, u cijelosti ponovno objavljen nijedan društveno diferentan tekst o hrvatskome jeziku nastao između 10. travnja 1941. i početka svibnja 1945.," podsjeća Samardžija i dodaje da se samo tako moglo 'prodavati' stvarne nadriduhovite tvorenice (pr. okolovratni dopupak) kako bi se ismijavao 'ustaški jezik' ili pak nekoga djelotvorno ušutkalo i politički diskreditiralo zato što rabi 'ustaške riječi'. Pritom se, kako navodi, nitko nije opterećivao činjenicom što se velikom većinom radilo o riječima starim i po nekoliko stoljeća.

HOMMAGE ANTI CILIGI

Nedavno je na Riječkom sajmu knjiga održana promocija knjige Ante Cilige *U zemlji velike laži* koju je objavila Naklada Ceres. Političar i publicist, zanimljiva osobnost hrvatske periodike i nakladništva naših egzilanata druge polovice dvadesetog stoljeća Ante Ciliga (Šegotići kraj Vodnjana, 1898. – Zagreb, 1992.) studirao je filozofiju u Pragu i Zagrebu. Kao pripadnik međuratne hrvatske marksističke ljevice odlazi 1926. u SSSR, gdje 1929. biva uhićen zbog potpore Trockom. Nekoliko godina zatočen u logoru, a nakon puštanja odlazi u Pariz. Nakon sloma Francuske dolazi u Hrvatsku, gdje je 1941. uhićen i zatočen u Jasenovcu. Pušten je u siječnju 1942. Nakon rata živi u Rimu. Uređivao je "Bilten Hrvatske demokratske i socijalne akcije" i časopis "Na pragu sutrašnjice". Objavljivao je mnogo i na raznim jezicima. U Rimu je 1972. objavio na talijanskom jeziku "La crisi di Stato della Jugoslavia di Tito" i 1984. "Il labirinto jugoslavo". Njegovo je najpoznatije djelo objavljeno na hrvatskom jeziku u Rimu 1978. "Sam kroz Europu u ratu". U Hrvatsku se vraća 1990. (Vesna Kukavica)

SVOJEVRSNI KRSNI LIST HRVATSKE

Zagrebački izdavač Golden marketing - Tehnička knjiga objavio je jedinstveno djelo u europskim razmjerima, trošveščani "Hrvatski prezimenik", koji su priredili Franjo Maletić i akademik Petar Šimunović. Prezimenik u kojem smo svi popisani, objavljuje se prvi put u samostalnoj i neovisnoj Hrvatskoj, a prvi put u povijesti hrvatske knjige tiskana su sva obitavana naselja s prezimenima u njima. Izdanje je važno s kulturnoga i društvenog aspekta. Otkriva u potpunosti riznicu hrvatske antroponomastike i ima osobito značenje za hrvatsko jezikoslovlje, dijalektologiju i leksikografiju te za proučavanje demografske, rodoslovne, antropološke, migracijske, etnografske i statističke problematike. "Hrvatski prezimenik", enciklopedijskog formata, s podnaslovom "Pučanstvo Republike Hrvatske na početku 21. stoljeća" (2 099 str.) u prva dva sveska sadržava 114 643 prezimenske natuknice te u trećem svesku 6 654 naselja s prezimenima u njima. Uz svako prezime naveden je broj nositelja dotičnog prezimena i broj obitelji istoga prezimena u naselju. Izdanje čini posebno vrijednim opsežna uvodna studija, monografski prikaz prezimenske problematike vodećega hrvatskog onomastičara akademika Petra Šimunovića "Hrvatska u prezimenima", u kojoj objašnjava nastanak i povijest hrvatskih prezimena, nasilna preimenovanja i sudbinu prezimena u dijaspori te poticajan tekst na početku trećeg sveska "Imena hrvatskih naselja - neispričana priča".

Tako znano, a tako strano

Kada smo moja žena i ja došli u Njemačku, došli smo u tuđu zemlju. S vremenom nam je postala draga, ali je ostala tuđa. Drukčije misli nova generacija. Njima je Njemačka domovina. Mi nikada nismo pitali: Koja prava imamo? Naše jedino pravo bilo je, bar tako smo mislili, raditi, raditi, raditi...

Konačno, konačno, stariji sin Krunoslav se ženi. Osjećaj koji je poznat samo roditeljima čija su djeca prešla tridesetu i o "bračnoj luci" i ne pomišljaju. O Bože, koliko brige, koliko razmišljanja, pitanja što će biti s njima?..., a o unucima - da ne govorimo.

- Bit će to mali svatovi. Samo najuža rodbina, nekoliko prijatelja... i to je to, kaže mi sin jesenas, kada me je posjetio, da mi obznani vjenčanje. - Negdje tamo potkraj svibnja, a možda i prije, ovisi o terminima.

Nekako mi je ta rečenica Bit će to mali svatovi poznata. Bio sam na bezbroju svadbi, koje su u početku trebale biti male, skromne..., pa sam znao što će od toga nastati. Mojoj ženi bilo je svedjedno kakva će svadba biti. Ona je presretna da više ne mora na pitanja: A jesu li se sinovi oženili? - odgovarati: Ma nisu još, ne znam ni sama, što čekaju.

SLAVONSKA ŠLJIVOVICA I DOMAĆI KOLAČI

I kako to obično biva, svakim novim danom, broj se najužih gostiju povećavao, pa i potreba za većom dvoranom. Ja sam pokušavao biti izvan planova, jer sam znao da ono što je danas dogovoreno, već sutra postaje bezvrijedno. Moj je problem je bio: dati toj svadbi neko hrvatsko obilježje. To nije tako jednostavno, jer je snaha Njemica, a većina gostiju su ono što se u Njemačkoj naziva multi-kulti. U nas bi se to, u slobodnom prijevodu, reklo "zbrda zdola". Ali neko je rješenje moralo postojati.

Nakon dužeg razmišljanja odlučio sam se za šljivovicu i slavonske svadbene kolače. Naravno, to mora biti koordinirano s kuharom, koji je sinov dugogodišnji prijatelj, koji ima svoju koncepciju, a koju ja opet ne bih htio kvariti. Tu nije

Još samo malo laka...

bilo problema. Problemi su bili logističke prirode, ali ih ja na početku nisam niti slutio.

Otprilike, početkom godine, sve je dobilo jasne konture. Broj "najužih" narastao je na stotinu i osamdeset, ne računajući goste iz Hrvatske. Da se ne bi potpuno iscrpili - fizički, psihički i materijalno, predlažem nešto neuobičajeno: Svadbu dijelimo na dva dijela. Prvi dio - vjenčanje i proslava u Njemačkoj, drugi dio - proslava u Hrvatskoj. Nakon dužega razmišljanja i bezbroja telefonskih razgovora, prijedlog je prihvaćen, čak je i pohvaljen, kao najpametnije rješenje. Tako će gosti iz Hrvatske, koji zbog različitih razloga ne mogu putovati, ipak

sudjelovati.

Početkom svibnja spremam se na put. Moram ići autom, jer treba štošta povesti, a treba i tamo pomoći oko priprema. -Pa to su djeca, što oni znaju - ponavlja mi žena danomice preko telefona. Osim toga, i Čuko je pozvan, pa je to jedina mogućnost.

- Ti ne možeš krenuti već sada na put! kaže mi Anka Tustanić, dobra duša, koja treba praviti kolače. - Kolači moraju biti svjež! Najranije dan-dva prije svatova. Nema druge, morat će djeca nekako bez mene. Iz glave mi ne izlazi ono što mi žena stalno ponavlja: - Znaš ti našega Krunu! - Što mogu, slavonski kolači moraju biti. Oni su sada konzuli hrvatskoga kulinarnstva i hrvatskih običaja, pa su dobili prvenstvo.

Nekoliko dana prije odlaska, kolači još nisu završeni, doznajem: Miro, Ankin muž je u bolnici. Stanje je krajnje zabrinjavajuće. Nazivam Anku, ne više zbog kolača, nego..., onako. Mlad je još čovjek, a i poznamo se tako dugo. - Ne brini se za kolače, bit će gotovi po dogovoru, kaže mi Anka onako usput, kao da nema drugih problema. Ma nije meni više stalo do kolača. Htio sam nekako pomoći, dati podršku, ali naletio sam na slavonski hrast, kojega ništa ne može istrgnuti iz korijena.

Kolači su završeni, kao da se ništa nije dogodilo i Čuko i ja krećemo na put. Da nam ne bi bilo dosadno, razgovaramo da "ubijemo" vrijeme. Tema je ovaj put, Čukina biografija. Sabrina, moja snaha, donijela ga je prije devet godina iz Španjolske. Nakon bezbroja pokušaja da ga negdje udome, obratili su se nama. - Ne dolazi u obzir, rekla je moja žena tada. - Pas mi neće u kuću! Samo nekoliko dana dok ne nađete neko rješenje. Ja sam rekao: -vidjet ćemo. Ali, Čuko je čvrsto odlučio ostatu kod nas. Dobro je procijenio da će nas moći "motati oko prsta" i uporno je nametao svoju volju.

SIE SPRECHEN DEUTSCH?!

Putovanje je proteklo bez posebnih događaja. Stigavši u Remscheid, odlučio sam prije susreta sa svojim prošetati s Čukom na dobro znanom mjestu. Po navici parkiram na parkiralištu gdje sam bio stalni gost. Izlazimo iz auta, već dobro umorni. Prilaze nam muškarac i žena, srednjih godina i pokušavaju mimikom uspostaviti kontakt. Koliko sam shvatio, žele mi objasniti gdje se mogu prošetati sa psom i da su Hrvatska i Njemačka u istoj grupi na Europskom prvenstvu. Začuden takvim ponašanjem, pitam ih zašto ne govore njemački, bilo bi jednostavnije. -Sie sprechen deutsch?! golemo iznenađenje, na licima vidljivo. Pa živio sam tu trideset godina. - Da, da..., pa još mi se čini kao da mi je pas odnekud poznat, kaže žena.

E moj Čuko, sada smo konačno Hrvati iz Hrvatske. I zadnja prepreka je nestala. Naši sugovornici imaju trajnu potrebu ispričavati se, pridružuju nam se u šetnji, a u meni se bude neki nepoznati osjećaji: sve poznaješ, sve je na istome mjestu kao prije, ali... nekako ne pripadaš više tu. Nekako mi Hrvatska postaje još draža.

Do stana moje žene je oko kilometar. Neka vozila koja dolaze ususret daju mi znakove svjetlima. To me malo zbunjuje. Nešto nije u redu, ali što? Uredno vezan,

ne vozim brzo, vozim desno, da "desnije" ne može biti..., ali svejedno... Onda mi pada na pamet: to oni pozdravljaju hrvatske oznake na mom autu, a i mene, naravno. - Dobrodošao u hrvatsku dijasporu!

Sa svježim kolačima i količinom šljivovice, koja baš nije uobičajena, stigismo na cilj. - Prekosutra su sva-tovi, a ti još moraš sutra pomoći djeci! Oni to sve sami rade, a znaš kakvi su! - Dobro, dobro..., kažem ja, a nekako me hvata panika. Što mogu učiniti u tom kratkom vremenu?

Drugi dan, dan prije svadbe, dolazim u dvoranu u kojoj će biti slavlje, da bih ponudio svoju pomoć. Snaha, sin i povećе društvo dočekuju me doručkom. Gotovo sve ih poznajem. Oduvijek su se zajedno družili. Samo, nisu to više ona djeca otprije. To su ozbiljni ljudi koji točno znaju što hoće, a znaju i kako će to postići. Moja je pomoć više nego suvišna. Djeca su postala ljudi, na moje ugodno iznenađenje.

Opet razmišljam o nama. Kada smo moja žena i ja došli u Njemačku, došli smo u tuđu zemlju. S vremenom nam je postala draga, ali je ostala tuđa. Nova je generacija drukčija. Njoj Njemačka domovina. Mi nikada nismo pitali: Koja prava imamo?. Naše jedino pravo bilo je, bar tako smo mislili, raditi, raditi, raditi...

Slavonski kolači su servirani

ČUKO I JA - STRANGERS IN THE NIGHT

O svadbi neću mnogo. Prepuna crkva, prepuna dvorana, jela i pića u izobilju, slavonske kolače i šljivovicu - uključujući. Gosti koji zajedno slave i vesele se, a svoje korijenje vuku s Filipina, iz Portugala, Njemačke, Španjolske, Italije, Namibije, Hrvatske... Svi pripadaju tu, dio su toga, sve je to njihovo. Njihova domovina, njihova glazba, njihova svadba, samo smo nekako Čuko i ja strani. I kao da je to netko znao, osjećao..., što li. Dok sam s Čukom šetao u blizini, iz dvorane odjeknuše srceprobadajući stihovi: Strangers in the night...

Emancipirao sam se od Njemačke. Hvala Bogu ili nažalost, ne znam. Ali, emancipirao sam se.

Drugi dan nakon svadbe, dok smo sređivali dojmove, tužna vijest iz domovine: Miro, Ankin muž je umro. Opet nazivam Anku. - Što ćeš, takav je život! Kakva je bila svadba? Kako su prihvaćeni kolači? ■

Na svadbi su nastupili gosti iz Namibije

UVIJEK U PRAVO VRIJEME...

transfer novca s Western Unionom®

S uslugom Western Uniona, brzo i pouzdano slanje i primanje novca moguće je u svakoj prilici - bilo da je riječ o hitnom slučaju bilo razlogu za slavlje - uvijek u pravo vrijeme!

**WESTERN
UNION**®

Brz i pouzdan transfer novca diljem svijeta.

 Hrvatska pošta d.d.

Info: 01/4839-166, www.posta.hr

“MOLI SE MERI DA MALO ZABAVI NAŠU ČEJAD!”

Trebala bi mi cijela jedna knjiga, a ne samo članak da spomenem sve susrete, događanja i uspomene s našim iseljenicima – kaže naša proslavljena pjevačica Meri Cetinić

Jedna od ponajboljih, najplodnijih i najnagrađivanijih naših pjevačica Meri Cetinić, Blačanka sa splitskom adresom, u gotovo četrdeset godina impresivne estradne karijere veliki je broj nastupa imala upravo pred našim iseljenicima diljem svijeta, na veliko obostrano zadovoljstvo i gušt. U razgovoru za *Maticu* prvi put govori o tom dijelu svoje karijere, a napominjemo da neke činjenice dosad nigdje i nisu bile objavljene. I još nešto: nakon nekoliko godina u kojima nije gostovala za naše ljude u iseljeništvu, nedavno je dobila poziv za gostovanje u dalekoj Argentini u kojoj dosad još nije nastupala.

Meri Cetinić odlično pjeva, odlično svira klavir, sklada i aranžira, vlasnica je zlatnih, platinastih i dijamantnih albuma, dobitnica ‘Zlatne ptice’ za prodanih milijun nosača zvuka, “Stausa 2007”, nagrade Hrvatske glazbene unije za cjelokupni doprinos hrvatskoj glazbi, i redovita je članica Hrvatskoga društva skladatelja.

Kad se pobroje sva vaša gostovanja vani, čini se da ste više nastupali pred našim ljudima u svijetu nego u matičnoj domovini?

— Nastupala sam mnogo i u matičnoj domovini, ali i u iseljeništvu. Godine 1976. prvi put pozvali su me u Australiju, a nakon 1981. gotovo svake godine bila sam na turnejama po Kanadi, Americi ili Australiji. Znalo ih je biti i po nekoliko godišnje. Otprilike 20-ak turneja od 1981. do 2001. godine.

Je li to zato što ste djelomično i sami iseljenička obitelj ili je jednostavno bilo mnogo poziva da dođete?

— Činjenica je da su mi oba brata živjela u inozemstvu. Stariji, Ante živi

već 35 godina u Nizozemskoj, ali s njim sam surađivala jedino kao s producentom i aranžerom svojih pjesama; kao izvođač nisam gostovala u Nizozemskoj. Mlađi brat Boris 20 je godina s obitelji živio u Kanadi, vratili su se u Hrvatsku prije desetak godina. Samo neke od prvih turneja u Kanadi bile su vezane za krug ljudi oko njih koji su organizirali nastupe za naše izvođače. Recimo, poziv da nastupim na festivalu u *Regional multicultural Center* u Sudburyju 1983., gdje su nastupale naše folklorne grupe s hrvatskim plesovima i pjesmama. Ja sam već bila objavila nekoliko solističkih albuma, a imala sam i veliki hit “Lastavica”. Prihvatila sam poziv, iako je u tadašnjoj Jugoslaviji to bilo veoma opasno, gotovo zabranjeno.

Je li bilo kakvih ‘prijateljskih’ upozorenja?

— Sjećam se da me noć prije putovanja nazvao muškarac i upozorio me da razmislim kamo idem. Predložio mi je da se sutra nađemo u Zagrebu i obavimo razgovor. U hotelu ‘Palace’ dotični me je gospodin nastojao uvjeriti da nije pametno ići u Kanadu na taj festival. Crtao mi je hrvatski grb i zastavu i pitao mislim li doista pred njima pjevati. Ja sam ipak bila uvjerena da trebam ići. Nastupila sam, naši su iseljenici bili oduševljeni. Ali, kad sam se vratila, nastao je muk na radiostanicama.

Stavili su vas na ‘led’?

— Odjednom se moje pjesme više nisu puštale u radijskom eteru, nigdje

Napisala: **Ksenija Erceg**

me se nije moglo čuti! Te, iste godine doživjela sam još jedno neugodno, ali vrlo poučno životno iskustvo. Pozvali su me naši ljudi da gostujem u Chicagu na otvaranju hrvatskoga kluba. Otputovala sam s turističkom vizom i s ugovorom za taj nastup. Na američkoj su me granici pretresli, carinik mi je našao ugovor i od toga trenutka tretirali su me kao kriminalca. Dva dana bila sam pod kontrolom njihove policije i morala sam se vratiti. Gotovo sam doživjela slom živaca od šoka i čuđenja, ali sam zauvijek shvatila što znači poštovati stroge zakone civiliziranih zemalja, nikad mi se više ništa slično nije moglo dogoditi.

Nakon mjesec dana 'iz dišpeta' sam sama kupila kartu i ovaj put baš kao turist otišla u Ameriku preko Chicaga. Na granici sam prošla kraj istog policajca koji me je prošli put zaustavio. Ovaj put je sve bilo u redu, mirno sam ušla u Ameriku. Sljedećih sam godina nastupala za hrvatske iseljenike po Americi, najčešće u Kaliforniji, a i u Australiji, jer su stalno stizali pozivi za koncerte.

Je li pjesma "Dome moj" nastala u iseljeničkom kontekstu?

— Potkraj 80-ih, nakon mnogih gostovanja i susreta s našim ljudima vani, jednom sam doma u Splitu sjela za klavir i u trenutku skladala pjesmu "Dome moj". Inspirirana je upravo našim iseljenicima koji su zbog neke potrebe otišli

daleko, ali u srcu su im uvijek čežnja i ljubav prema domu koji su napustili. Izvela sam je prvi put na Splitskom festivalu 1989. g. Nakon nekoliko mjeseci zvali su me iz Jugotona da potpišem dozvolu, jer netko u Belgiji želi snimiti tu pjesmu. Kao autor, za taj pristanak dobila sam 2 000 USD. Stavila sam ih na Ljubljansku banku i još su uvijek tamo.

Ubrzo je u Hrvatskoj počeo rat, za boravila sam i na tu pjesmu i na Belgijce. Tek desetak godina poslije, kad se život vratio u normalu, sjetila sam se pjesme i zaželjela saznati tko ju je snimio i kako to zvuči. No, u sadašnjem Croatia Recordsu hladno su mi rekli da o tome nemaju pojma. Nastavila sam tražiti i saznala da je moja pjesma "Dome moj" 90-ih u Belgiji bila veliki hit, prva na svim top-listama i prodavana u velikoj tiraži. U prepjevu na flamanskom zove se "Veel te mooi", a snimio ju je duo Erik Van Negen & Sanne. Kad sam stupila u kontakt s tim izvođačima, nisu mogli vjerovati da o tome ništa ne znam i da me nitko iz Croatia Recordsa nikad nije obavijestio. Još uvijek ne znam komu i kamo je odlazio moj autorski honorar, ali se nadam da ću i to saznati.

Na početku Domovinskoga rata nastupali ste vani s Đanijem Maršanom i pok. Tomislavom Ivčićem?

— To su bile teške godine, ali pune emocija i domoljublja. Sjećam se da smo

Nastup u Sudburyju (Kanada, 1983.)

1990. Đani Maršan i ja pozvani na kraću turneju po Australiji. Sve se spremalo na rat i bilo me malo strah otići. Pitala sam dr. Zvonimira Šeparovića za savjet, ohrabrio me da idem. Baš kad smo došli, u Sydneyu su počele demonstracije ispred jugoslavenske ambasade, a neki su ljudi ondje i stradali. Održali smo nekoliko koncerata po hrvatskim domovima i klubovima u Sydneyu, u Perthu...

Sljedeće, 1991. godine zajedno s Draženom Žankom dobila sam poziv iz Australije za jednomjesečnu turneju. Skupljala se pomoć i održavala veza naših ljudi u domovini i iseljeništvu. Rat je bio na pragu, nisam htjela ostaviti kćer Ivanu u Splitu i povelu sam je sa sobom. Ceste su već bile zatvorene, taksijem smo otišle do Sarajeva, a onda avionom u Beč. No u Beču Ivani nisu htjeli izdati vizu bez dozvole oca, pa sam je morala smjestiti kod prijatelja u Zürichu, a ja sam otišla na dogovoreni nastup u Sydney. Bio je to strašan šok i za nju i za mene.

Nadala sam se da ćemo to brzo riješiti i da će mi se ona brzo pridružiti u Australiji. Nažalost, prošla su gotovo dva mjeseca mučne borbe, svakodnevnog telefoniranja i dokazivanja da ja s kćerkom ne ostajem u Australiji nego se vraćam u Hrvatsku, dok napokon Ivana nije dobila vizu i stigla u Australiju.

No, ipak se niste odmah vratili?

— Upravo je završavala turneja sa Žankom i u Australiju je stigao Tomislav Ivčić. Trebao je održati veliki koncert u Sydneyu na stadionu "Kralja Tomislava". Na top-listama bila je njegova upravo objavljena pjesma "Stop the War in Croatia". Predložio mi je da mu budem gošća na tom velikom koncertu. Već smo bili snimili pjesmu "Gorka rijeka", veliki hit i u Hrvatskoj i vani. Koncert je bio veličanstven, stadion prepun, nabijen emocijama, a to se ne zaboravlja...

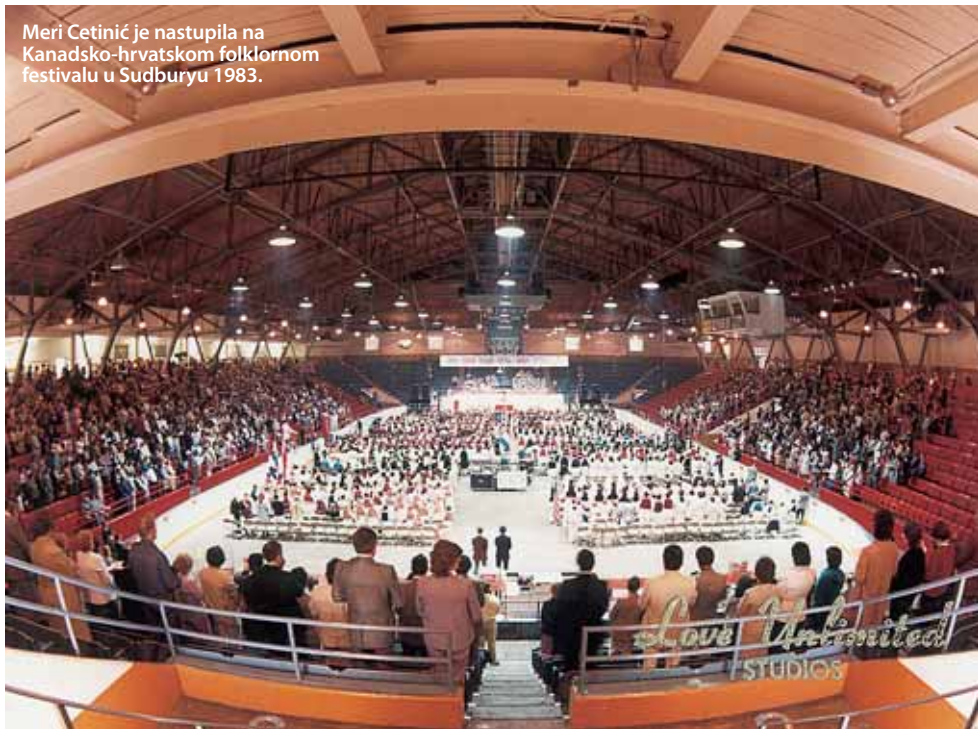
Tada smo u Australiji snimili i kasetu kao 'Croatian Band Aid' s pjesmom Šite Čorića "To love is to set free - Za cijeli svijet". Sudjelovali su Šito Šimun Čorić, Dražen Žanko, Kemal i Elrem Bungurić, Miro Dolenc i mnogi drugi mladi pjevači iz Sydneya.

Nakon toga smo Ivana i ja krenule natrag, kući. U Hrvatskoj je već bjesnio rat, stigle smo u Beč, a onda je počelo mučno putovanje do Splita autobusom koji je vozio nekamo dalje u Bosnu. Usred noći smo se iskrcale negdje blizu Zagreba, onda taksijem do Zagreba, pa autobusom preko Paga do Splita.

Velikog je utjecaja u ratnim godinama imala pjesma "Zemlja dide mog", a došla je kao neki tihi dišpet, kao pokret otpora...

— "Zemlju dide mog" otpjevala sam 1993. na Melodijama hrvatskog Jadrana. Velolučanin Vinko Barčot napisao ju je na bojišnici u Stonu, možda je i zato

Meri Cetinić je nastupila na Kanadsko-hrvatskom folklornom festivalu u Sudburyu 1983.

toliko snažna i ekspresivna. I sljedećih sam godina često gostovala po raznim gradovima Kanade, Amerike i Australije, i ta pjesma i sve druge imale su neki jači, viši smisao. Njima sam uspostavljala snažnu vezu između ranjenih srdaca naših iseljenika koji su tako daleko od domovine imali nekoga svoga i brinuli se, nastojali pomoći svim sredstvima. Imam osjećaj da "Zemlja dide mog" danas ima istu, možda i još veću snagu nego u tim danima.

Kada ćete ponovno među naše vani?

— Zadnja moja turneja po Americi bila je 2001. Mislila sam da više neću ići na takve, daleke turneje, ali upravo ovih dana dobila sam zanimljivu ponudu za gostovanje u Argentini. Tamo nikad nisam bila. Nije još ništa konkretno dogovoreno, ali možda ipak odem.

Inače, nisam vam spominjala dočke Novih godina u Sydneyu 1991. g., pa 1993. u klubu "Bosna" s "Delfinima", pa u Torontu 1994., u Los Angelesu 1998...

Osobito je bila lijepa turneja 1997. s koncertima u Washingtonu, San Franciscu, Suuylveu, Los Angelesu, a zatim sam krenula u Kanadu. Najprije sam imala solistički koncert na klaviru u malom gradu Kelowna koji me jako podsjetio na Split. Tamo živi stotinjak Hrvata, i te sam večeri bila sama s njima u dvorani. Divna večer. Nekoliko dana poslije imala sam također prekrasan koncert i susret s našim ljudima u hrvatskom domu u Vancouveru. Ma čujte, tðrebala bi knjiga, a ne članak, da se spomenu svi ti susreti, događaji i uspomene s našim iseljenicima!

A s vašim Blaćanima?

— Još davne, 1976. zvalo me je Društvo Blaćana u Sydneyu. Tada još nisam imala dovoljno svojih pjesama, a ni iskustva s iseljenicima pa sam pjevala pjesme Janis Joplin, a onda je u stanci jedan posjetitelj došao sav ljut na pozornicu i rekao u mikrofon: "Moli Meri Cetinić i ostale izvođače da zabave malo ovu čejad!". Zvuči kao vic, ali bilo je upravo tako. ■

ENG During her impressive career, spanning almost forty years, Meri Cetinić, one of Croatia's top performing artists, has held many of her concerts for our emigrants around the world. In this interview for Matica magazine she discusses that aspect of her career for the first time.

Croatia Band-Aid u Sydneyu 1991.

Thompson pred 60 tisuća ljudi na Trgu bana Jelačića

U povodu Dana branitelja grada Zagreba na Trgu bana Jelačića zapjevao je Marko Perković Thompson. Zbog jake kiše koncert je počeo s dvosatnim zakašnjenjem, no to nije umanjilo oduševljenje oko 60 tisuća ljudi koji su se okupili na glavnome zagrebačkom trgu. Kada se Thompson pojavio na pozornici publika je razvila zastave i zapalila nekoliko baklji, a on im je odgovorio pjevajući svoje hitove od kojih je najbolje dočekan pjesma 'Čavoglave'. Thompson je iskoristio stanke da pozdravi generale Gotovinu i Norca te zahvalio gradonačelniku Bandiću što se suprotstavio protivnicima održavanja koncerta.

Severina 'svadbom' promovirala novi CD

Izlazak svojega novog albuma "Zdravo Marijo" Severina je proslavila u zagrebačkom restoranu Okrugljak organiziravši svoju 'svadbu'. Riječ je o promociji s dvjestotinjak uzvanika na kojoj je Seve glumila mladenku, a njezin skladatelj i producent Goran Bregović bio joj je kum (mladoženje nije bilo!). U dosadašnjim osvrtima i kritikama album su mnogi proglasili najboljim i najcjelovitijim u Severininoj karijeri. Severina i Bregović, kao dvije istinske superzvijezde na ovim prostorima, više su od godine dana radili na pjesmama i snimali, a album koji je pred nama predstavlja jednu potpuno novu Severinu. 'Gas gas', 'Zdravo Marijo', 'Gade', 'Pucajte u tamburaše', 'Tridesete' novi su Severinini hitovi, uz koje će se mnogi veseliti i tugovati, a sigurno je da će brojne pjesme s ovog albuma ući u krug onih zbog kojih Severinu obožava vojska fanova.

Ljetna škola hrvatskoga folklora

Hrvatska matica iseljenika poziva članove hrvatskih folklornih i tamburaških društava na ovogodišnju LJETNU ŠKOLU HRVATSKOGA FOLKLORA, koja će se od 14. do 25. kolovoza održavati u hotelu "BIOGRAD" u BIOGRADU NA MORU. Ovog su ljeta na redu plesovi, pjesme, nošnje i glazbala DINARSKOGA PODRUČJA (podučavat će se područje Like, Podvelebitskoga kanala, Ravnih kotara i Bukovice, zadarskoga priobalja, otoka Pašmana, Ugljana, Dugog otoka i Paga, Šibensko-primoštenske zagore, priobalja i otoka, Sinjske krajine, Poljica, Zabiokovlja i Imotske krajine, doline Neretve, zapadne i sjeverne Hercegovine, Završja, Kupresa, zapadne Bosne i srednjobosanskoga gorja). Polaznici mogu odabrati jednu od ponuđenih grupa predavanja, a to su: ples, sviranje tambura ili hrvatskih tradicijskih glazbala. Voditelj je Škole diplomirani etnolog prof. Andrija Ivančan, istaknuti hrvatski etnokoreograf. Voditelj odjela sviranja tambura je maestro Siniša Leopold, a grupu svirača tradicijskih glazbala podučavat će Stjepan Večković.

Za sudjelovanje u Ljetnoj školi hrvatskoga folklora potrebno je popuniti prijavni listić i poslati ga Hrvatskoj matici iseljenika, 10000 Zagreb, Trg Stjepana Radića 3, poštom ili na faks broj **385 1 6111 522, odnosno na e-mail adresu: folklor@matiz.hr Prijavne ćemo listiće primati do popunjenja grupa. Školarina je ista za svaku od navedenih grupa predavanja, a iznosi 80 eura po osobi. Smještaj je organiziran u hotelu "Biograd" u Biogradu na moru. Cijena punog pansiona po osobi i po danu iznosi 227,00 kn s uključenom boravišnom pristojbom

Dodite i pridružite nam se!

Jedinstven nastup mezzosopranistice Tanje Šimić Queiroz

Bila je to premijerna izvedba koncerta pod nazivom "Prije nego zanimemimo" skladatelja Harolda Weissa. Neobičnost koncerta bijaše u tome da je održan unutar spomenika ubijenim europskim Židovima koji se nalazi u srcu Berlina nadomak Brandenburškim vratima. Tim je koncertom obilježena trogodišnja obljetnica gradnje i otvorenja spomenika poznatog i pod nazivom "Mah-nmal". A taj svečani čin uklopio se u brojne aktivnosti kojima Židovska zajednica

u Berlinu obilježava 60. godinu državnosti Izraela. Još veća posebnost spomenutog koncerta za nas je u tome što je glavna i jedina vokalni solistica tijekom izvedbe bila upravo jedna Hrvatica, mezzosopranistica Tanja Šimić Queiroz, naša mlada Makaranka koja se nakon zaokružena glazbenog obrazovanja prije koju godinu skrasila u Berlinu. Nakon ovog prestižnog nastupa o kojemu su izvijestila sva njemačka sredstva priopćavanja, sasvim sigurno će se za takav talent otvoriti još pokoja vrata svjetske glazbene scene. (Sonja Breljak)

Martina Filjak – od Katalonije do Kine

S velikim je uspjehom hrvatska pijanistica Martina Filjak sudjelovala od 8. do 20. svibnja na 54. međunarodnom natjecanju *Maria Canals* u Barceloni: u konkurenciji 66 natjecatelja iz 30 zemalja osvojila je prvu nagradu i zlatnu medalju! Zapravo je riječ o nastavku uspješnih nastupa, jer je ta nagrada četvrta u nizu koje je Martina Filjak u posljednjih osam mjeseci osvojila na natjecanjima najviše kategorije. Uspješna hrvatska pijanistica za svoju je pobjedu u Barceloni dobila novčanu nagradu od 10 tisuća eura, ali i nešto još vrijednije: niz iznimno važnih angažmana za koncerte u Parizu, Rimu i Moskvi, kao i turneju u Kini 2009. godine! Dogovoreno je i snimanje debitantskog CD-a za *Naxos*, jednu od najvećih svjetskih diskografskih tvrtki specijaliziranih za klasičnu glazbu. I na kraju još dva podatka: Martina Filjak ovogodišnja je dobitnica godišnje nagrade *Vladimir Nazor*, a u finalu natjecanja u Barceloni svirala je Ravelov *Koncert u G-duru* pred više od dvije tisuće slušatelja.

Pripremio: **Toni Kovač**

HR TOP 10

zabavna

- 1** **Danijela** - Ko će tebe mi zaminit
album: HRF, 2008. / HRF 2008.
- 2** **Baruni** - Svanut će jutro puno ljubavi
album: Svanut će Jutro Puno Ljubavi, 2007. / HRF 2008.
- 3** **Halid Bešlić** - Čardak
album: Halid Bešlić 08, 2008. / Hit Records
- 4** **Miroslav Škoro** - Srce jako je
album: HRF, 2008. / HRF 2008.
- 5** **Severina** - Gas gas
album: Zdravo Marijo, 2008. / Dallas
- 6** **Mate Bulić** - Kad pijem
album: HRF, 2008. / HRF 2008.
- 7** **Toše Proeski** - Nesanica
album: Igra Bez Granica, 2007. / Hit Records
- 8** **Antonija Šola** - Gdje je srce tu je dom
album: Dora, 2008. / Dora 2008.
- 9** **Leo** - Natenane
album: HRF, 2008. / HRF 2008.
- 10** **Sarr-e Roma** - Samo ljubav
album: HRF, 2008. / HRF 2008.

pop&rock

- 1** **Luka Nižetić** - Zapleši sa mnom
album: HRF, 2008. / HRF 2008.
- 2** **ET** - Prazan stan
album: HRF, 2008. / HRF 2008.
- 3** **Tony Cetinski** - Umirem 100 x dnevno
Hit Records
- 4** **Nina Badrić & Ljiljana Petrović Buttler** - Kralj života mog
album: HRF, 2008. / HRF 2008.
- 5** **Toše Proeski** - Još i danas zamiriši trešnja
album: Igra Bez Granica, 2007. / Hit Records
- 6** **Boris Novković** - Otkada je otišla
album: Zapisan U Tebi, 2008. / Croatia Records
- 7** **Stampedo** - Špricer
album: Možda Stvarno, 2008. / Aquarius Records
- 8** **Connect ft. Zaprešić Boys** - Samo je jedno Menart
- 9** **Colonia** - Mirno more Menart
- 10** **Ruswaj** - Dobar dečko
album: HRF, 2008. / HRF 2008.

Brešanov novi film

Novi film redateljs Vinka Brešana "Nije kraj", crnohumorna ljubavna priča, premijerno je prikazan potkraj svibnja u Zagrebu. Premijeri filma nazočio je i predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić. Brešanov je film hrvatsko-srpska koprodukcija, a završen je ove godine. Nakon premijere u Zagrebu početak će se usporedno prikazivati u Splitu i u Rijeci. Uz Vinka Brešana i Matu Matišića, koji je autor "Žene bez tijela" i "Sinovi umiru prvi", dviju drama na kojima je film utemeljen, scenarist filma je Franjo Moguš. Producenti su zagrebački Interfilm, Hrvatska radio-televizija te beogradski Vans. (Na slici redatelj Vinko Brešan i glumac Predrag Vušović.)

Miss Universe Australije ponosna na hrvatsko podrijetlo

Kad su u Preku na otoku Ugljanu doznali da je u Melbourneu Laura Dundović iz Sydneya okrunjena za Miss Universe Australije, s ponosom su ustvrdili da su njihove cure najljepše ma gdje živjele. Naime, Laurin otac Dragan rođen je Prečanin. - Veoma mi je drago što je moj uspjeh za Miss Universe pobudio zanimanje u Hr-

vatskoj. Ove će godine prvi put posjetiti tatino rodno mjesto Preko za koje on kaže da je prekrasno. Vidjela sam slike otoka Ugljana i Preka i vrlo sam ponosna što je moje podrijetlo vezano za taj lijepi otok i Hrvatsku - kaže dražesna Laura čiji se otac Dragan kao jedanaestogodišnjak zajedno s obitelji iselio u Australiju 1970. godine. Laura je studentica treće godine psihologije na Macquarie Universityju u Sydneyu i, unatoč osvojenoj laskavoj tituli, i dalje vrijedno sprema ispite.

Splitski rižot za tisuće Zagrepčana

U povodu Dana grada Zagreba na zagrebačkom Cvjetnom trgu održana je gastronomska manifestacija "Dalmacija Zagrebu". Kuhari Saveza kuhara mediteranskih i europskih regija pripremali su "uživo" u mega "teči" rižot od plodova mora, boba i ružmarina pripremljen prema receptu Mire Bogdanovića i Pere Savanovića. Građanima Zagreba bilo je podijeljeno oko pet tisuća besplatnih obroka. Osim kuhara članova Saveza kuhara mediteranskih i europskih regija, pomoć pri dijeljenju pružili su i gradonačelnik grada Zagreba i Volonterski centar Zagreb.

Pripremila: **Mirna Jagodić**

Kad Ćiro stane za govornicu...

Na predstavljanju knjige "Sveto ime Croatia" Marina Sopte u Hrvatskoj matici iseljenika govorio je i legendarni hrvatski trener Miroslav Ćiro Blažević. O hrvatskim iseljeničkim nogometnim klubovima koji nose ime *Croatia* imao je dakako što reći i popularni Ćiro koji je i sam iskusio dugogodišnji iseljenički život. Poznato je da su Ćirini nastupi sve druga samo ne dosadni, a tako je bilo i u Matici, gdje je svojim emotivnim i duhovitim dosjetkama razbio ozbiljnost uobičajenih promocija.

Kraj škole uz tradicionalnu 'norijadu'

Naši maturanti bučno obilježavaju završetak svojega srednjoškolskog obrazovanja koji je u Zagrebu poznat pod pojmom 'norijada'. Ovaj put ni kiša ni prohladno vrijeme nisu mogli umanjiti raspoloženje zagrebačkim maturantima koji su svoju glavnu feštu imali na jezeru Bunde, gdje su ih čekali štandovi s jelom i pićem te zabavni program. I u Rijeci je više stotina maturanata u središtu grada obilježilo kraj školovanja. Kao i prethodnih godina, uz pjesmu su se šetali gradskim ulicama, prskali vodom iz plastičnih pištolja i bacali brašno. Maturanti iz Pomorske škole u Bakru stigli su u Rijeku brodom, a ulazak u luku obilježili su paljenjem baklji i aktiviranjem dimnih zavjesa.

Za obranu hrvatskih generala u Haagu prikupljeno 1,5 milijuna kuna

Na svečanoj donatorskoj večeri Zaklade za istinu o Domovinskom ratu, na kojoj su prođavani rekviziti hrvatskih športaša za potporu pravnim obranama hrvatskih generala u Haagu, prikupljeno je 1,525.000 kuna. Donatorska večer, za koju je cijena bila tisuću kuna po osobi, održana je u Kristalnoj dvorani zagrebačkog hotela 'Westin'. Na aukciji športskih rekvizita i trofeja koje su športaši darovali Zakladi za istinu o Domovinskom ratu u znak potpore generalu Anti Gotovini i ostalim hrvatskim generalima i optuženicima pred Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu, najvišu cijenu od 100.000 kuna postigle su tenisice proslavljenog košarkaša Krešimira Ćosića koje je kupio ugostitelj iz Zadra.

Vatrena oluja u Austriji

Pobijedivši Austriju i Njemačku, reprezentacija je Hrvatske prije završetka natjecanja po skupinama osigurala ulazak u četvrtfinale EP-a. To je još jedino uspjelo nogometašima Portugala

Fantastičan pogodak
Darija Srne...

pričuve kako bi slika o njihovim trenutačnim dosezima bila što vjerodostojnija.

Zbog neočekivano neuvjerljivog i neinventivnog nastupa u startnom srazu s Austrijom, unatoč minimalnoj pobjedi, ususret ogledu s izabranicima Joachima Löwa, reprezentativcima Njemačke, koji su u prvoj utakmici i rezultatom i poglavito igrom gotovo pregazili Poljake, jednu od najuspješnijih momčadi u kvalifikacijama EP-a, ušli smo sa zebljom i bojazni da nam se Ballack, Podolski, dvostruki strijelac u ogledu s Poljskom, Gomez, Klose... ne osvete za stradanje njihove reprezentacije u lionskom porazu (0:3) u četvrtfinalu SP-a 1998. Lijepo je bilo slušati našeg izbornika kako je u Beču bilo i svijetlih trenutaka, kako je podbacila manja skupina njegovih odabranika, kako je momčad spremna, kako su pripreme bile uspješne, kako...

KOCKASTA CRVENO-BIJELA RIJEKA

No, slika fizičke i nogometne inferiornosti u nastavku ogleda s Austrijancima nikako nije mogla iz glave. Nama iz struke

Do četvrtfinala EP-a u nogometu stigismo u samo dva koraka. Brže i bezbolnije nego je itko to mogao predvidjeti. Bila su dostatna samo dva nastupa, dvije pobjede nad Austrijom i Njemačkom. Onaj treći susret u skupini B s Poljskom samo je formalnost, utakmica za prestiž i ništa više. Susret koji našem izborniku Slavenu Biliću i njegovu stožeru može poslužiti kao predah za junake iz Klagenfurta: Pletikosi, Oliću, Šimuniću, Modriću... Može poslužiti kao provjera nekih još neiskušanih tehničko-taktičkih varijanti koje bi se mogle, ako urebna, poslužiti kao iznenađenje u nastavku natjecanja. Ili pak kao provjera za Runju, Leku, Kneževića, Vukojevića i ostale s klupe za

Napisao: **Krasnodar Rora**

... izazvao je erupciju oduševljenja

Početna jedanaestorica na utakmici s Njemačkom u Klagenfurtu

ponajprije. Zar i hrvatskom navijačkom puku? Onima koji su zbog 'Vatrenih' i na kraj svijeta spremni poći. Onima koji su Beč, glavni grad susjedne i prijateljske Austrije, u samo jedan dan pretvorili u hrvatsku prijestolnicu, okupirajući mu trgovce, prometnice, kafiće... Onima koji su toga dana, 12. lipnja ove godine, kao kockasto crveno-bijela rijeka, tisuće i tisuće, svim raspoloživim i dostupnim prijevoznim sredstvima, jednodnostavno, hrlili prema Klagenfurtu kako bi na prekrasnom zdanju stadiona *Wörthersee* s Hrvatima iz raznih europskih zemalja, kao i skupina koje su pristigle čak iz daleke Amerike i još udaljenije Australije, podržali, osokolili i pomogli 'Vatrenima' u velikom i možda odlučujućem nadmetanju s reprezentacijom Njemačke. Poput motorista iz Pleternice kojima je na čelu bio njihov župnik ili ribar iz Vele Luke kojemu ni godine ni udaljenost (gotovo tisuću kilometara) nisu mogli biti prepreke na putu u Austriju. I koji će nakon utakmice i trijumfa Bilićevih nogometaša uspjehi samo izustiti: Hvala vam, momci, gotovo mi je srce puklo od dragosti. Tko me sve nije zvao s Korčule...

Jednostavno je čudesna ta povezanost i simbioza naše nacionalne nogometne vrste i hrvatskog čovjeka, hrvatskoga navijačkog puka. Takvu razdraganost, samouvjerenost, odlučnost i odanost na licima naših ljudi ne pamtim od vremena 'Olujē'. 'Vatreni' i jesu 'Oluja'!

Da je bečki sraz s nacionalnom vrstom domaćina i organizatora EP-a donio neočekivanu glavobolju reprezentativnom stožeru na čelu s Bilićem, svima je ubrzo postalo jasno. Stišala se euforija i razbacivanje izjavama. Informacije o stanju u reprezentaciji bile su više nego šture. Problem je rješavan na sljedeći način: ne bi valjalo mijenjati ono što smo uvježbavali više od tri tjedna. Dvojbe su razriješene, sposobnost momčadi nije upitna, sastav će se priopćiti uoči samog ogleda s Njemačkom.

KLJUČ VELIKE POBJEDE

Na travnjak klagenfurtskog stadiona, uz fantastičnu potporu naših navijača, Bilić je 'Elfu' suprotstavio jedanaesticu iz Beča u kojoj nije bilo Petrića (suzdržan i neučinkovit s Austrijancima), a na njegovo mjesto postavio Rakitića. S petoricom igrača u sredini zatvorio je manevarski prostor, a Olića ostavio samog u vršku napada, s uvjerenjem da će pridodavanjem Srne, Modrića, Kranjčara i Rakitića, razrijeđenoj obrani Löwove momčadi zadavati mnogo problema. I pogodio! Dubokom obranom (svi iza igrane lopte) oduzeo je Nijemcima mogućnost igre u dubini. I tu je bio ključ velike pobjede naše momčadi. Lošija tehnička potkovanost protivnika i neinventivnost u fazi napada omogućila je našoj obrani da s lakoćom rješava probleme. Nakon oduzete lopte brzim izlascima na protivničko

polje, Olić, Modrić i kompanija postali su prava napast za Nijemce. Relativno brz pogodak Srne širom je otvorio vrata našoj pobjedi (2:1) koja je mogla biti i uvjerljivija da Niko Kranjčar nije "zapucao" sjajne prigode za pogotke. Bez ijednoga slabog mjesta, s probuđenim Modrićem, sigurnim Pletikosom i nadasve napasnim Olićem, odlično vođena hrvatska je reprezentacija načinila pothvat za divljenje i potvrdila vrijednost i komplimente stečene tijekom kvalifikacija.

Nakon skromne i neuvjerljive pobjede s Austrijancima, koja je dovela u sumnju mogućnosti Bilićeve družine, trijumf nad Njemačkom već nas je uveo u četvrtfinale EP-a. U trenucima kad su ovi redci pisani, samo su Portugal i Hrvatska osigurali plasman u daljnje natjecanje. Prikazanom igrom stali smo uz bok najboljima: Portugalu, Nizozemskoj

i Španjolskoj i uvrstili se u najuži krug pretendencata na europski tron.

Tek iduća sučeljavanja odgovorit će na pitanje tko će uz Hrvatsku i Portugal nastaviti natjecanje. Ne čini li vam se čudnim da Grčka (aktualni prvak), Italija, Francuska, Njemačka... moraju povući debelo kako bi pronašli svoje mjesto pod suncem. Stoga je dosadašnji uspjeh Hrvatske još uvjerljiviji. ■

ENG With its wins over the Austrian and German national sides Croatia has secured a place in the quarterfinals of the Euro 2008 football cup before the end of the first round. The only other team to do so is the Portuguese side.

MILIHAM OPET SVJETSKI PRVAK

Na Svjetskom prvenstvu u kajaku i kanuu u spustu na divljim vodama, hrvatski kanuist Emil Miliham, u disciplini kanua jednosjeda osvojio je prvo mjesto i time obranio naslov svjetskoga prvaka. Hrvatska kladivašica Ivana Brkljačić pobijedila je na međunarodnome atletskom mitingu u estonskom Tallinu s hicem od 73,62 metra, što je četvrti hitac sezone u svijetu. Brkljačićeva je tako u olimpijskoj godini najavila odličnu formu, to je potvrdila i na međunarodnom IAAF Grand Prix mitingu u američkom gradu Eugeneu, gdje je hicem od 73,73 metra osvojila drugo mjesto.

Hrvatski boksač Vedran Akrap obranio je naslov prvaka zemalja izvan Europske unije u srednjoj kategoriji. Akrap je na Trgu bana Josipa Jelačića tehničkim nokautom u petoj rundi pobijedio Rusa Alekseja Čirkova.

'PAKLENI' NA OLIMPIJSKE IGRE, CURE NA EP

Hrvatska rukometna reprezentacija osigurala je nastup na Olimpijskim igrama u Peking, gdje će braniti zlatnu medalju iz Atene. Na kvalifikacijskom turniru u Zadru, u prepunoj novoj dvorani u Višnjiku, 'pakleni' su najprije pobijedili Japan, potom Rusiju i na kraju Alžir. Time su se naši rukometaši na najljepši način odužili fantastičnim zadraskim navijačima, koji su ih gromoglasno sokolili na svakoj utakmici. Hrvatske su se rukometašice plasirale na Europsko prvenstvo u Makedoniji nakon što su u uzvratnom susretu u Kutini svladale selekciju Crne Gore s

31:23. Izabranice Zdravka Zovka, koje su izgubile prvu utakmicu s 40:35, na kraju su pobijedile s više golova i tako izborile turnir najboljih ekipa Staroga kontinenta.

ZADRANI PRVACI HRVATSKE

Košarkaši Zadra izborili su u majstorici titulu prvaka Hrvatske. U odlučujućem, petom susretu finala doigravanja Zadrani su pobijedili mladu momčad Split Croatia osiguranje koja je u polufinalu priredila veliko iznenađenje izbacivši Cibonu. U finalnoj seriji, koja se igrala na tri pobjede, obje su momčadi iskoristile domaće dvorane. Zadar je dvaput vodio (1-0, 2-1), a Splitsani su u Gripama uspijevali izjednačiti (1-1, 2-2).

U odlučujućem, petom dvoboju Zadar nije dopustio iznenađenje i predvođen svojim fanatičnim navijačima osvojio drugi naslov nakon 2005. Bila je to ujedno i posljednja utakmica u legendarnoj dvorani na Jazinama, jer od sljedeće godine utakmice će se igrati u novoj dvorani na Višnjiku. Do sada je najviše naslova prvaka Hrvatske osvojila Cibona koja je slavila čak 15 puta, Zadar dva puta, a Splitsani jedanput (2003.).

Pripremila: **Nikolina Petan Šutalo** Snimke: **HINA**

JADRANSKA VATERPOLSKA LIGA

U Zagrebu je potpisan ugovor o pokretanju Jadranske vaterpolske lige u kojoj će igrati 12 klubova iz Slovenije, Crne Gore i Hrvatske. Osim osam hrvatskih prvoligaša: Mladosti, Juga, Šibenika, Mornara, Primorja, POŠK-a, Jadrana i Medveščaka, u ligi će igrati i tri ponajbolja vaterpolska kluba iz Crne Gore, Jadran iz Herceg Novog, Primorac iz Kotora i Budvanska rivijera, te slovenski Koper. Novoosnovanu ligu, čije će sjedište biti u Zagrebu, vodit će Upravni odbor, a imat će i povjerenstvo za natjecanje te marketinšku službu koja će se sve prihodima koristiti za unaprjeđenje klupskoga vaterpolskog sudionika lige.

PETNAEST GODINA BEZ DRAŽENA

Dana 7. lipnja prije 15 godina svijet je ostao bez jednog od najvećih košarkaških majstora u povijesti ove

igre, a Hrvatska bez svojega najvećeg športaša - Dražena Petrovića.

Košarkaški genijalac, rođeni vođa i jedan od europskih pionira u Americi, tragično je stradao u prometnoj nesreći na njemačkoj autocesti 7. lipnja 1993. Košarkaški 'Mozart' ostavio je neizbrisiv trag u srcima svih onih koji su ga barem jednom gledali ispod obruča. Među njegovim najvećim uspjesima sigurno je olimpijsko srebro hrvatske reprezentacije iz Barcelone 1992., kad je naša mlada država prvi put nastupila na Olimpijadi. Hrvatska je s Draženom na čelu odigrala turnir iz snova i u borbi za zlato izgubila od jedinoga pravog američkog Dream teama koji je predvodio Michael Jordan.

BLANKA RUŠI REKORDE

Svjetska prvakinja u skoku uvis Blanka Vlašić slavila je 26. put uzastopce. Nakon što je pobijedila na prvome mitingu Zlatne lige u Berlinu, Blanka je bila najbolja i u Oslu, gdje je s preskočena 204 centimetra poboljšala najbolji rezultat sezone (203 cm), koji je preskočila u Dohi i Berlinu.

Zanimljivo je kako je Blanka nepobjediva točno godinu dana, jer je zadnji put izgubila upravo u Oslu, od Ruskinje Jelene Slesarenko. Od tada je Blanka ne samo kudikamo najbolja od svih skakačica uvis, nego je i svaki put pobijedila skokom većim od 2 metra.

NA KRAJU OTON

- Gospodo, molio bih da završimo s raspravom o šansama na europskom nogometnom prvenstvu i pređemo na diskusiju o šansama naših proizvoda na europskom tržištu!

www.matis.hr

www.matis.hr/index.php

Posjetite stranice web portala
Hrvatske matice iseljenika!

Web stranice HMI čitaju se diljem svijeta, dostupne su na tri jezika (hrvatski, engleski, španjolski) i bilježe stalan porast posjećenosti.

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

**Oglašavajte na web portalu
Hrvatske matice iseljenika!**

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

- BANERI,
- SPONZORIRANI ČLANAK,
- SPONZORIRANE RUBRIKE

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

Odjel za marketing i promociju

tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522

mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matiss.hr

Trg Stjepana Radića 3, 10 000 ZAGREB,

HRVATSKA / CROATIA

croatia.hr

Did you know that the cravat originates from the Croats?

ZAGREB
Ilica 5 (Oktogon),
Kaptol 13

VARAŽDIN
Trg kralja
Tomislava 2

OSJEK
Županijska cesta 2

RIJEKA
Adamićeva 17

ZADAR
Široka ulica 24
(Kalelargata)

SPLIT
Mihovilova širina 7
(Voćni trg)

CAVtat
Hotel Croatia

DUBROVNIK
Pred dvorom 2,
Hotel Excelsior